BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 ŞUBAT 2010

Bütün Dünya 2000

192297 SAYI: 2010 /02 FİYATI: 4 TL

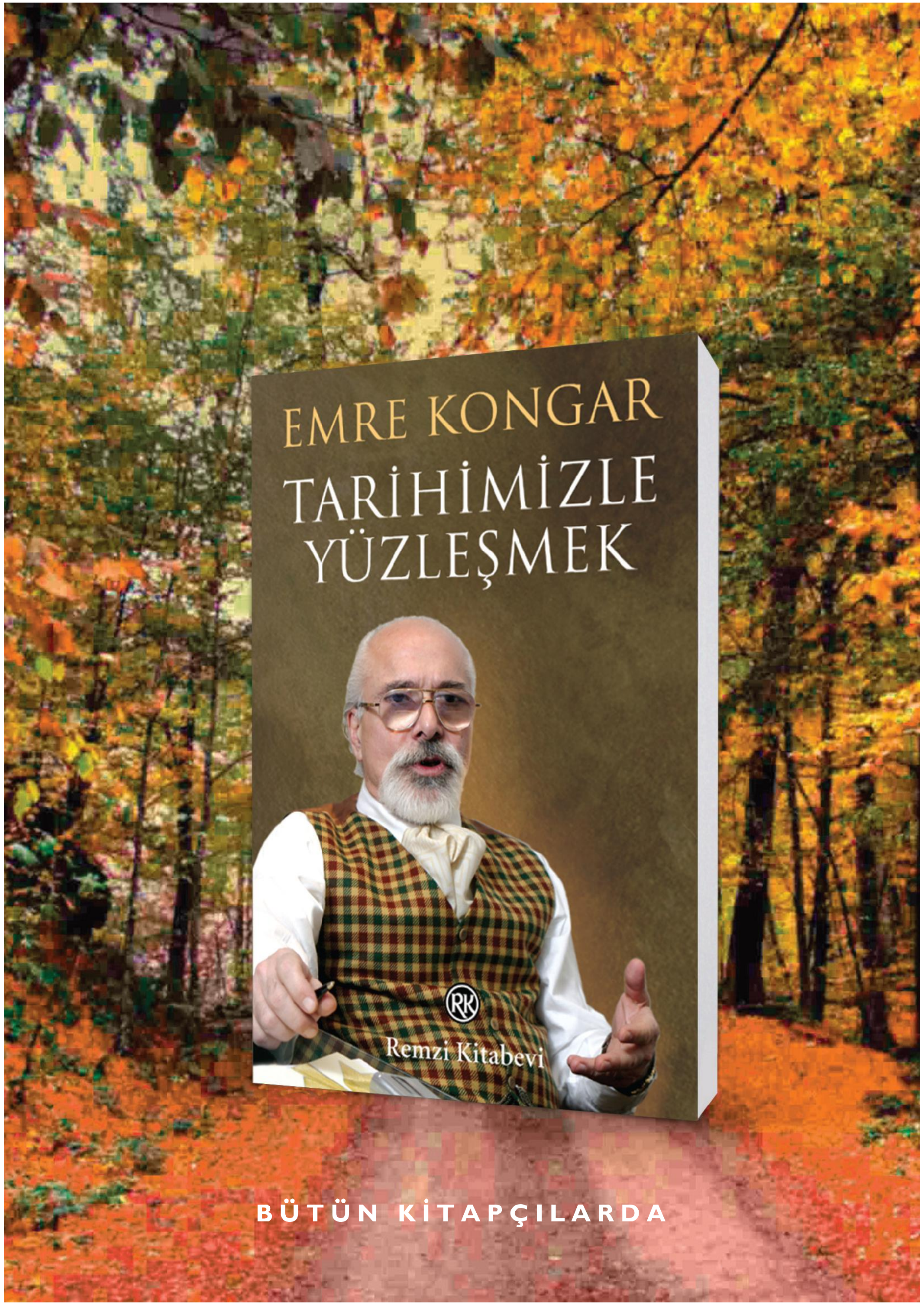
Yargıda Ateş Bacayı Sardı

Yargıtay Başkanı Hasan Gerçeker ve Yargıtay Onursal Başsavcısı Sabih Kanadoğlu'ndan Sh: 16

HABERAL NEREDE BİZ ORADAYIZ

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 ŞUBAT 2010

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı:
Mehmet Muhsinoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Görsel Yönetmen:
Turgut Keskin

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinden basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin *(Anısal Başkan)*
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray, Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede, Manuel Bilos,Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Nuray Bartoschek, Cahit Batum, Prof. Dr. Yüksel Bozer, Haluk Cansın, Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören, İlyas Halil, Pelin Hazar, Muzaffer İzgü, Özüm Larçın, Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı, Saniye Özden, Bekir Özgen, Yaşar Öztürk, Erdoğan Sakman, Songül Saydam, İzlen Şen, İzmir Tolga, Engin Ünsal, Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

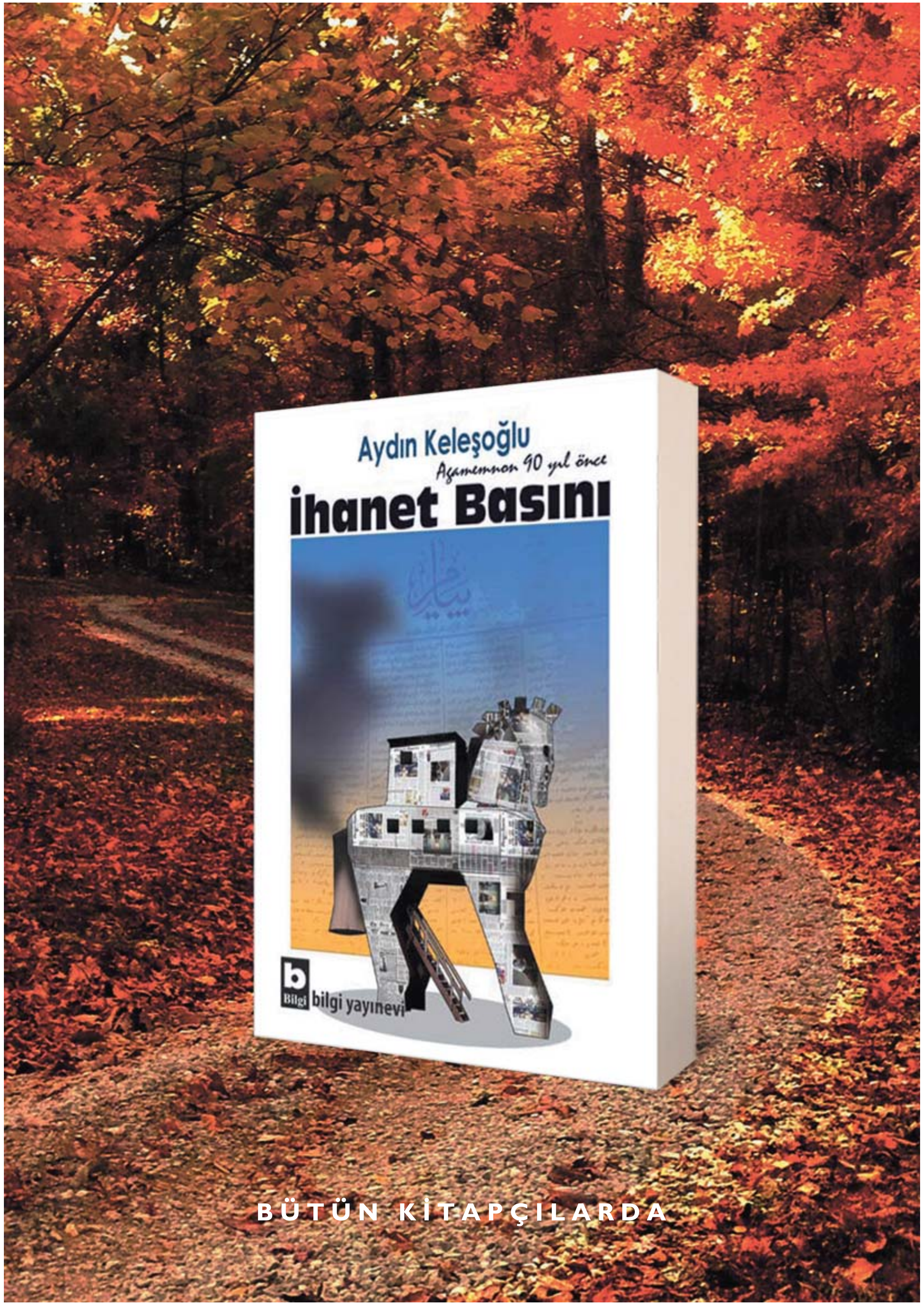
Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Abone Hizmetleri:
(0212) 314 08 88

Dağıtım: Yaysat
Renk Ayırımı: Mat Yapım
Basım Tarihi: 25 / 01 / 2010

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI
Bütün Dünya 2000
YIL:13 SAYI: 141

İÇİNDEKİLER

BD ŞUBAT 2010

Mete Akyol

Çiçeklerimizi Söküyorlar, Köklerinden...

Mahalleye yeni taşınan ailenin çocuğu, tüm mahallelinin yıllardır elbirliğiyle yetiştirdiği ve şimdi tümünün ortak övüncü olan parktaki nadide çiçekleri köklerinden söküp söküp çıkarıyor, sonra da sinema seyreder gibi kendini sessiz sedasız seyreden mahalleliye dönüp, dönüp gülüyordu.

"Ağzı var, dili duvar" mahalleli, onun bu gülüşüne bir anlam veremiyor, kendileriyle oyun mu oynanıyor, alay mı ediliyor bir türlü anlayamıyorlardı.

İçlerinden biri, bir süre sonra sesini yükseltir gibi oldu, "Oğlum, biz yıllarca yemedik, içmedik, çeşit çeşit renkleriyle, çeşit çeşit boylarıyla, türleriyle bu çiçekleri, bu kıraç toprakta kolay mı yetiştirdik sanki?" demeye kalkışır gibi oldu ama... Çocuğun dönüp, kendisine öcü gibi baktığını görünce birden korktu, sesini kesiverdi.

Bir başkası, "Ya Allah" deyip, bir deneme de kendi yaparken, o da birden susuverdi.

"Yavrucuğum, biz çiçeklerimizin herbirine, ömrümüz boyunca gözümüze bakar gibi baktık, onlarla her zaman övünç duyduk" derken, o da karşısında bir çift öcü bakışları görünce meğer korkudan dili tutulmuş, sesi çıkmaz olmuş.

Çocuk bir yandan çiçekleri sökmeyi sürdürürken, bir yandan da arada sırada başını çevirip mahalleliye bakıyor, "Gördük, görmedik, demeyin" dercesine öcü bakışlarını topluluğun üzerinde dolaştırıyordu.

Bir delikanlı, yaşından umulmayacak bir çekimseerlikle, işi dedikoduya döktü: "Kulaklarımla duydum, geçen gün" dedi. "Bize sert sert baktı ve 'Bana el kaldıran olursa, suratının ortasında babamın yumruğunu bulur' dedi."

Orta yaşlı bir mahalleli de, iki gün önce oğlundan duyduklarını dile getirdi çekine çekine:

"Benden duymuş olmayın ama, babası olacak o zengin adam diyomuş ki, 'Oğlumun canını sıkmasınlar, yoksa hepsinin evlerini, dükkanlarını, bahçelerini satın alırım, tüm mahalleyi kendi özel bahçeme çeviririm' diyormuş."

Mahalleye yeni taşınan zengin ailenin çocuğu, herkesin ortak övüncü olan nadide çiçekleri köklerinden söküp çıkararak hem kendinin, hem babasının gücünü herkese göstererek, kendini "En büyük kendisinin olduğuna" inandırmaya çalışırken... Onun bu güç gösterisi karşısında yalnızca birbirlerinin duyabileği bir sesle, kendi aralarında konuşan mahalleli ise, "Ay gerçekten çok yazık oluyor çiçeklerimize... " ve "Ay vallahi gerçekten çok üzülüyorum bu günleri gördükçe" diye iç geçirerek, ortak övünçleri çiçeklerine ve ortak varlıkları mahallelerine sahip çıktıklarına inandırmaya çalışıyordu kendini...•

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR
BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729

Sayın Bütün Dünya yetkilileri, bütün bilim insanlarımızın ve sayın hocam Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın; Ergenekon araştırması, soruşturması ve davası ile ilgisi; davanın yönü ve de amacı: Atatürk ilke ve devrimlerinin, laik cumhuriyet ve demokrasinin sağlam, kararlı ve bilinçli takipçisi bir vatandaş, yurttaş olarak gelişmeleri dikkatle izlemeye çalışıyorum. Ülkemizin ve milletimizin geleceği için bu konuda gerekli duyarlılığı milletçe, ulusça en iyi şekilde hepimiz göstermeliyiz, göstermeye devam etmeliyiz diye değerlendiriyorum.

Ülkemizde bugün, gelinen bu noktada ülkemizin aydınlık, üretken bilim insanlarının karanlık suç örgütleriyle ilişkilendirilmeye çalışıldığını görüyoruz. Bu gelişmeler davanın ekseninin kaydığını ve demokrasi güçlerine yöneldiğini düşündürmektedir. Dalga dalga gelen gözaltılar toplumda korku ve yıldırmanın aracı haline dönüşmeye başlamıştır. Akademisyenlere yönelik yaklaşımlardan kaygı duyuyorum. Ülkenin yükseköğretimine büyük özveri ile hizmet sunanların savcılığa davet edilerek bilgilerine başvurulması yerine, evleri ve çalışma yerleri basılarak gözaltına alınmalarının gerekçelerini ve şeklini sağduyulu her insanımız gibi anlamakta ben de güçlük çekiyorum.

Değişik üniversitelerde görev yapan ve temel amaçları bu ülke için nitelikli insan gücü yetiştirmek ve hizmet etmek olan bu akademisyenlere yönelik yaklaşımlardan kaygı duyduğumu insanlarımızla ve halkımla paylaşmak istiyorum. Dünyaca tanınmış büyük bilim adamı, Atatürkçülüğün ödünsüz savunucusu Profesör Doktor Sayın Mehmet Haberal'ın, bir an önce görevinin başına dönmesini, hastalarına şifa dağıtmaya devam etmesini, insanlara, öğrencilerine ve çalışanlarına kol kanat germesini diliyorum. Hukukun üstünlüğünü, çağdaş eğitim ve çağdaş yaşamın güvencesi olarak görmek zorundayız.

Bağımsız yargı organlarının sorumluluğu altındaki adli sürecin hızlı ve doğru işleyeceğine olan inancımı korumak istiyorum. Ancak bu gün hukukun nasıl işlediğini hepimiz görmekteyiz. Hukuk ülkemizde bütün vatandaşlarımıza doğru, eşit ve yansız olarak gereklidir. Bunu bu gün iktidarda olanların çok iyi anlaması gerektiğine inanıyorum. Ülkemizde hukuk ayaklar altına alınırsa bunun altında hepimiz kalırız. Özellikle de bu gün hukuku işletiyoruz diyenler kalır. Bunu çok iyi anlamalıdırlar.

Bugün gelinen sonucun; mevcut ortamın demokratik yapısına giderek zarar veren bu tutumun son olaylarla üniversitelerimize Türk Silahlı Kuvvetleri'ne kadar dayanması kaygılarımızı daha da arttırmaktadır. Üniversitelerimiz, basın ve sivil toplum örgütlerimiz demokratik toplum yapısının olmazsa olmaz üç kurumudur. Ordu ise demokrasinin kurum ve kuruluşlarının sağlıklı işleyişini toplum adına, millet adına gözetleyen ve denetleyen demokrasi güvencesidir. Ancak son zamanlarda demokrasinin varlığı ve işlerliğinin vazgeçilmezi olan bu kurumlar hak etmedikleri ölçüde saldırıya uğramakta, yıpratılmaya çalışılmakta ve hatta pervasızca suçlamalarla demokrasi düşmanı ilan edilmektedirler.

Profesör Doktor Sayın Mehmet Haberal'ın demokrasiyi ortadan kaldıracak herhangi bir yasadışı örgütlenmenin içinde yer alması mümkün değildir. Bunun böyle olduğunu ona karşı olanlar da, onu tutuklayanlar da ve onu yargılayanlar da çok iyi bilmektedirler. Demokrasiyi, özgürlükleri, toplumsal etiği ve hukukun üstünlüğünü yaşamında ilke edinmiş değerli bilim adamı Prof. Dr. Sayın Mehmet Haberal'a yapılan bu uygulama, sağduyulu bütün insanlarımız gibi, bütün eğitimci kamuoyu gibi, bir vatandaş olarak beni de derinden yaralamıştır.

Dünyaca tanınmış büyük bilim adamı, Atatürkçülüğün ödünsüz savunucusu Profesör Doktor Sayın Mehmet Haberal'ın bir an önce görevinin başına dönmesini diliyorum. Kendisine yönelik bu müdahaleyi kınıyor, soruşturmanın en kısa sürede tamamlanarak serbest bırakılmasını diliyorum.

01 Ocak 2010

Duran Azgın, Ekonomist
E.Albay - Ankara

•••

BAYRAMLAR BAYRAM DEĞİL

Sevinçler seviç değil/ Gözyaşı
olmayınca
Kahramanlar kahraman değil/ Zulüm
olmayınca
Güneşler güneş değil/ Karanlık
olmayınca
Vatanlar vatan değil/ Gaziler, şehitler
olmayınca
Millet millet değil/Milletini seven
olmayınca
Devletler devlet değil/ Adalet
olmayınca
Ölümsüz olmak olası değil/Çileler
olmayınca
Bayramlar bayram değil/ Rektörümüz
Başımızda Olmayınca

Prof. Dr. Nimet Gündoğan,
Ankara

FIRÇALAYARAK
Serdar Günbilen

Hazırlayan: SANİYE ÖZDEN

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınayın.

1 Çemen (Erm.)
a-Üç telli bir çalgı
b-Kurutulmuş uskumru
c-Çikolatalı badem
d-Kimyon türü bir bitki

2 Vulgarize (Fr.)
a-İpek tül
b-Voyvada yönetimi
c-Geniş yığınlar için yapılan
d-Gece dolaşan Avustralya hayvanı

3 Ütopya (Yun.)
a-Gerçekleşmesi olanaksız düşünce
b-Kutup bölgelerine doğru esen rüzgar
c-Nargile başlığı
d-Kanda üre birikmesi hastalığı

4 Aerofobi (Fr.)
a-Beden eğitimi
b-Hava korkusu
c-Nesneleri tanıyamama hastalığı
d-Yosundan jelatin üretmek

5 Balans (Fr.)
a-Kutup denizlerinde yaşayan memeli türü
b-Denge
c-At tımarında kullanılan kese
d-İtalyan eski para birimi

6 Vonoz (Yun.)
a-Gemi pervanesi
b-Ulah dili
c-Uskumru balığı
d-Yünlü kumaş

7 Cazband (İng.)
a-Latin müziği çalan orkestra
b-Vals müziği çalan orkestra
c-Rock müziği çalan orkestra
d-Caz müziği çalan orkestra

8 Ültrason (Fr.)
a-Yüksek frekanslı ses titreşimi
b-Birleşik örgüt
c-Felsefede evrenselcilik
d-Perde açılmadan çalınan parça

9 Aerosol (Fr.)
a-Böcek öldürücü ilaç
b-Açık hava ızgarası
c-Hava basınç birimi
d-Güldürücü öykücük

10 Daniska (Alm.)
a-Kabıyla birlikte tartmak
b-Bir tür zebra
c-En iyi örnek
d-Dantelli giysi

11 Egotizm (Fr.)
a-Matematiksel çözümleme yöntemi
b-Benlikçilik
c-Gereksiz harcama yapmamak
d-Işınbilimi

12 Obje (Fr.)
a-Obua sanatçısı
b-Kelepir
c-Damıtılmış
d-Cansız varlık, nesne, konu

13 Balata (İng.)
a-Sürtünmeye dayanıklı parça
b-Pirinç türü
c-Bale yapan erkek sanatçı
d-Yüzölçümü birimi

14 Afili (Yun.)
a-Bir cins taş
b-Nesneleri tanıyamama
c-Gösterişli, çalımlı
d-Külhanbeyi

15 Ünite (Fr.)
a-Savaş tehdidi içeren nota
b-Cerrah araçları takımı
c-Birlik, birim, bölüm
d-Bir gezegen

(Fr.) Fransızca, (Yun.) Yunanca, (Erm.) Ermenice (Alm.) Almanca, (İng.) İngilizce

Yanıtlar: 149. sayfada

TÜRK DİLİ
Orhan Velidedeoğlu

Karakusunlar

27 Aralık 2009 tarihli Haber Türk gazetesinin Ankara ekinde Çiğdemim Mahallesi ve Karakusunlar Köyü başlıklı bir yazı okudum.

Kimin yazdığını belirleyemediğim bu yazının bir bölümünde, Adının Hikayesi İlginç başlığı altında şöyle deniyor:

"Neden Karakusunlar? (...)

"Mahallenin adı konusunda ise ilginç bir hikaye vardır. Atatürk'e bağlanan bu anı şöyledir:

"GAZİ Mustafa Kemal Atatürk'ün Dikmen sırtlarından Ankara'ya girdiğinde her yer kar altındadır. Atatürk'ün yanındakiler için çadırların kurulacağı bir yer, Ankaralı görevliler tarafından aranmaktadır. Büyük Önder de şu an Çiğdemim Mahallesi'nin olduğu yeri göstererek 'Şu karşıdaki kara kursunlar' der. Zamanla aradaki r harfi orta Anadolu şivesinin de katkılarıyla düşüyor ve bölgenin ismi Karakusunlar olarak kalıyor..."

Yazar "hikaye" diyor; ama her hikayede bir gerçek payı vardır. Tarihsellikten ve ciddiyetten böylesine uzak bir anlatımın, bir de Atatürk'e yakıştırılması, en azından, onun anısına saygısızlıktır.

Yazıda bilgi ve yazım yanlışlıkları var; ama ben, tarih ile arası iyi olmadığı anlaşılan yazarın önemli birkaç yanılgısına değineceğim:

1- Mustafa Kemal, Sivas'tan Ankara'ya geldiği 27 Aralık 1919'da ne Gazi'dir, ne Atatürk.

> O, Yunus Nadi ile yaptığı bir görüşmede şöyle der: "Ankara'ya ilk kabul edildiğim gün ben sadece bir yurttaş, ulusun bir bireyi idim. Hiçbir sıfatım, yetkim ve unvanım yoktu."

Gazi'lik 19 Eylül 1921'de; Atatürk soyadı ise 24 Kasım 1934'te Millet Meclisince verilmiştir.

2- Ankara'ya birlikte geldikleri Mazhar Müfit'in anlattığı gibi Mustafa Kemal, Sivas'tan üç otomobil ile yola çıkar. Yol arkadaşları Rauf Bey, Mazhar Müfit, Şeyh Fevzi Efendi, Hakkı Behiç, Refik Saydam, Hüsrev Bey; yaverler Cevat Abbas, Muzaffer ve Bedri ile konuk Alfred Rüstem, birkaç emireri ve şoförler ki toplam 14-15 kişi.

İlk karşılama Dikmen bağları eteğinde Keklik Pınarı'nda yapılır; ikinci büyük karşılama ise bugünkü Genel Kurmay Başkanlığı binasının önünde olur. Ankara'ya gelindikten ve yapılan görüşmelerden sonra Mustafa Kemal Paşa ve Heyeti Temsiliye kendileri için hazırlanan Keçiören sırtlarındaki Ziraat Mektebi'ne giderler. Yine Mazhar Müfit'in anlattığına göre, Kolordu Kumandanı Ali Fuat Paşa bu binada hepsine birer oda hazırlatmıştır.

3- "Karakusunlar" bir bölge adı değil, şehre 12-13 kilometre uzaklıkta iki tepe arasındaki vadiye sığınmış bir köyün adıdır; Dikmen'den şehre inen yollardan görülmesi olanaksızdır. Atatürk'ün karda kışta ulaşım olanağı bulunmayan böyle bir yere, hem de devamlı ilişkide bulunması gereken "yanındakiler" için çadır kurdurması düşünülebilir mi?

"Haber Türk" gibi iddialı bir gazetede böyle bir yazıya nasıl yer verilir ve bu, Atatürk'e nasıl yakıştırılır?..

4- Yazarın yukarıdaki anlatımından Karakusunlar köyü'nün, Atatürk'ün Ankara'ya gelişi sırasında, çadırların "Şu karşıdaki kara kursunlar" diye işaret buyurduğu yerde, yani 1919'dan sonra oluşturulduğu gibi bir anlam çıkıyor.

Oysa, tarih öyle demiyor! Türkler, yüzyıllar boyunca ve çeşitli nedenlerle Asya içlerinden batıya yönelmiş, kimi Karadeniz'in kuzeyinden Avrupa içlerine, Balkanlara; kimileri de Anadolu'ya göçüp dağılmışlardır.

> Bunlardan Oğuz Türkleri, 12'si **Boz-oklar**, 12'si **Üç- oklar** olmak üzere 24 boydan oluşur.
>
> **Boz-oklar:**
>
> Günhan Oğulları: *Kayı- Bayat* -Alkaraevli -Karaevli;
>
> Ayhan Oğulları : *Yazır -Dodurga* -Döğer-Yaparlı;
>
> Yıldızhan Oğulları: *Avşar* (Afşar) -*Kızık-Beğdili* (Beydili) -*Karkın* (Kargın);
>
> **Üç-oklar:**
>
> Gökhan Oğulları: *Bayındır-Peçenek-Çavundur* -Çepni;
>
> Dağhan Oğulları: *Eymür* (Eymir) -*Üreğil* (Yüreğir)-Ala Yuntlu-Salur;
>
> Denizhan Oğulları: *Yiğdir* (İğdir) -*Büğdüz-Yuva-Kınık.*

Anadolu'nun pek çok yöresinde bu 24 boyun gerçek adıyla ya da Anadolu Türkçesiyle söylenen adıyla anılan yerleşim yerleri vardır. İşte, tarihi Kutuğun köyü, yakın zamanlarda olmuş Kutludüğün.(!)

Yukarıda eğik harflerle yazdığım

Oğuz boyları Ankara ve ilçelerinin çevresinde bugün bile aynı adla anılan yerleşim yerleridir. Örneğin, Ankara'nın çevre ilçelerine bağlı dört tane Peçenek köyü bulunmaktadır (Ayrıca, Konya bölgesinde dört, Maraş-Elbistan'da iki Peçenek köyü daha vardır).

Oğuz boylarının yerleştikleri yerlerden çeşitli nedenlerle ayrılıp kendi soy (aile) adlarıyla yeni yerleşim yerleri oluşturan obalar da bulunmaktadır ki bunlar diğerleriyle karıştırılmaması için adlarının başına ak, kara, kızıl, aşağı, yukarı, yeni vb. tanımlar koyarlar.

Bugün, Ankara'nın Mamak ilçesi yakınlarında Bayındır, Peçenek, Çavundur köyleri vardır (Bir Bayındır köyü de Çamlıdere yakınlarındadır). Bunlar Üç-oklar'ın Gökhan Oğulları kolundandır. Bayındır köyü (barajı) yakınında bulunan "Kusunlar" köyünün de Bayındır köyünden ayrılan bir ailece oluşturulma olasılığı kuvvetlidir.

"Kusunlar" ile soy birliği olan bir başka oba da "Kara-kusunlar" adıyla bilinen köyü oluşturmuş olabilir.

Karakusunlar köyünün yaslandığı tepenin arkasındaki göl kıyısında Eymir; batısında, üç dört kilometre ötede Dodurga köyleri var ki, yukarıda gördüğü gibi bunlar da Oğuz Türklerindendir.

Örnekler çoğaltılabilir.

Her biri -büyük olasılıkla- 1071 Malazgirt savaşı sonrasına, yani yüzlerce yıl öncesine dayanan bu yerleşim yerlerinin soya (aileye) dayanan tarihçelerini ayrıntılarıyla bilmek çok zor, belki de olanaksızdır.

***

Yukarıda "Peçenek" köyünden söz etmişken, Ankara'nın Sincan ilçesine bağlı Peçenek köyü ile ilgili olarak dergimizin Ocak 2002 sayısında yazdığım ilginç anıyı bir kez daha yineleyeceğim:

Yıl 1930. TBMM'nin ilk memurlarından Arif Hikmet Bey, memuriyetinin yanı sıra, Ankara-Polatlı yolu üzerinde, Hacettepe Üniversitesi Beytepe kampusunun Eskişehir yoluna doğru uzandığı ovada bulunan Çavundur çiftliğini işletmektedir. Çiftliğin gereksinimleri için çevre köylerle devamlı ilişkide olan Arif Hikmet Bey bir gün, o yörede bulunan Peçenek köyüne gider ki köylü şaşkın ve panik içindedir. "Nedir bu haliniz?" demeye kalmaz, "Aman Bey, seni Allah gönderdi" deyip buyur ederler ve anlatırlar.

Mustafa Kemal Paşa, Ankara'nın çevre köylerini dolaşıyor ve her gittiği yerde 'köyünüzün adı nereden geliyor' diye soruyormuş. Paşa, onların köyüne de gelir ve 'adınız nereden geliyor' diye sorarsa ne diyeceklerini, ne yanıt vereceklerini bilememişler. Bunu bilse bilse köyün hocası bilir, diyerek hoca efendiye sormuşlar. "Bu gece bir düşüneyim, yarın söylerim" demiş hoca ve ertesi gün köyün ileri gelenlerini toplayarak "Peçenek" adının nereden geldiğini açıklamış: "Sizin atalarınızdan biri piç imiş. Onun çocuklarına 'piçeniği' demişler (enik: köpek yavrusu). Bu 'piçeniği' sözü zaman içinde söylene söylene 'peçenek' olmuş. Sizin köyün adı buradan geliyor." (!)

Köylü, "Biz nasıl perişan olmayalım Beyim, Paşa sorarsa bunu nasıl anlatırız?.." derler.

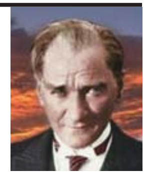
Arif Hikmet Bey, önce köy hocasını çağırtır ve ona biraz çıkışır. Sonra da Peçeneklerin çok kahraman ve savaşçı bir Türk boyu olduğunu anlatıp Anadolu'ya nereden, nasıl gelip yerleştiklerine ilişkin kısa bir tarihsel bilgi verir ve onları yüceltir..

Gelelim anının devamına: 1961 yılında Peçenek köyünden olduğunu öğrendiğim yaşlı bir kişiyle tanışmıştım. Kendisine bu olayı anlattığımda "Anımsar gibiyim; ama bizim köye Paşa değil de gençten bir bayan geldiydi" demişti.

O genç bayan, Afet Hanım olabilir miydi?..

Türk Tarih Kurumu'nun 17 Ekim 1977'de düzenlediği, üç gün süreli Büyük Nutuk'un Okunuşunun 50. Yılı Sempozyumu'na katılmış ve ilk akşamki kokteylde Prof. Dr. Afet İnan ile söyleşimiz arasında Arif Hikmet Beyin Peçenek köyü ile ilgili bu anısını anlatmıştım. "Doğru" dedi. "Paşa o köye beni göndermişti. Köylünün Peçenek Türkleri'ne ilişkin beklemediğim açıklamasından pek mutlu olmuş, biraz da şaşırmıştım; 'köylümüz ataları konusunda ne kadar da bilgili' diye. Demek olayın aslı buymuş" diyerek gülüşmüştük.

Bunları *biliyor muydunuz?*

•*Atatürk dünyanın 'başöğretmen' sıfatlı tek lideridir.*

•*'Atatürk çiçeği' nin adını, çiçeği bulan Wanderbit Üniversitesi profesörlerinden doktor Kirk Landın koymuştur ve bu çiçek tüm dünyada bu isimle üretilip satılmaktadır.*

•*1938'de Ata`nın ölümünde Tahran gazetesinde yayınlanan bir şiirde; "Tanrı bir ülkeye yardım etmek isterse başına Mustafa Kemâl gibi lider getirir" sözleri yer almıştır.*

•*1938'de, General McArthur'un en zor, en buhranlı döneminde, danışman, senatör ve bakanlarından oluşan yüz yirmiden fazla kişiye; "Şu anda hiçbirinizi değil, büyük istidadı ile Mustafa Kemal'i görmek için neler vermezdim" diye yakınmış;*

•*2005'de Amerika'nın en ünlü ekonomistlerinden Mr. Johns "Türkiye ekonomiyle savaşta bir tek Atatürk'ü örnek alsın yeter" demiştir...*•

BD ŞUBAT 2010

BÜTÜN DÜNYA
YAZI İŞLERİ
BÖLÜMÜ

‘Yargıda Ateş Bacayı Sardı’

Ankara Barosu Yönetim Kurulu’nun bu yıl 6’ncısını düzenlediği “Uluslararası Hukuk Kurultayı”, 11-15 Ocak tarihleri arasında Bilkent Konferans Merkezi’nde yapıldı. Yabancı uzmanların da katıldığı kurultayda, adalet ve hukuk reformu, enerji, iletişim hukuku ve arabuluculuk konuları görüşüldü.

Yargıtay Başkanı Hasan Gerçeker’in “Yargıda ateş bacayı sardı” vurgusuna, Yargıtay Onursal Başsavcısı Sabih Kanadoğlu destek verek, “Yargıda gerçekten yangın var” dedi.

“Uluslararası Hukuk Kurultayı”nda açılış konuşması yapan Yargıtay Başkanı Hasan Gerçeker’in, yargı reformu konusuna ağırlık verdiği konuşmasında şu noktalar özellikle dikkat çekti:

“Anayasa'nın üç ana erke tanıdığı yetki, sorumluluk ve haklara herkesin, her kurumun saygı göstermesi bir zorunluluktur. Ancak bu durumda hukukun üstünlüğü, hukuk devleti ilkesi hayata geçirilebilir.”

“Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) tam bağımsız bir yapıya kavuşturulmalı, yürütmenin etkisinden uzaklaştırılmalıdır.”

"Gerçek bir hukuk devleti olmasını istiyorsak, biçimsel demokrasi anlayışını değil, temel hak ve özgürlüklerin gerçek güvencesi olan anayasal demokrasi düşüncesini benimsemeli ve bütün kural ve kurumlarıyla hayata geçirmenin çabasını göstermeliyiz.”

"Ne yazık ki bugün yargı sistemi tıkanmış durumdadır. Buradaki sorumlu olarak, öncelikle Anayasa'nın yargı bağımsızlığını zedeleyen maddelerini söyleyebiliriz. Bunların mutlaka ayıklanması gereklidir ama madem ki sistem böyle, bu sorunları çözmekle yetkili idarenin gerekli olanakları sağlayarak yasamayı bu yönde gerekli değişiklikleri yapmaya yönlendirmesi gerekir.”

“Üç başlı bir yargı sistemi; Adalet Bakanlığı, yüksek mahkemeler ve HSYK, yetki ve görev karmaşası yaratmaktadır. Yürütmenin hakimler ve savcılar üzerindeki idari vesayetinin mutlaka kaldırılması gerekmektedir."

"Özellikle yasaya, hukuka uygun olmayan dinlemeler, iletişimin tespiti, takibi gibi işlemler konusundaki yanlışlıklar toplum vicdanında derin yaralar açmaktadır.”

"Her biri 30-40 yıllık mesleki tecrübeye sahip olan, uygulamanın içinden gelen, yıllarca adalet dağıtan Türk yargıçlarına güvenilmelidir. Kurumlar arasındaki güven sorunu, güvensizlik ortamı mutlaka aşılmalıdır."

“Yargıtay'ın 250 üyesinden 34'ü eksik durumda. Yasal zorunluluk olmasına rağmen üye seçimi hâlâ yapılmış değildir. Bir çok daire asgari üye sayısı olan beş üyeden aşağıya düşmüş, çalışamaz hale gelmiştir. Bu durumda, HSYK'nın, Anayasa Mahkemesi'nin yapısını değiştirsek ne olacak, değiştirmesek ne olacak? Üzülerek söylüyorum, yargıda yangın büyüyor, ateş bacayı sardı. Bunları söylerken üzülüyorum ama bunlar acı gerçekler.”

KANADOĞLU`NDAN GERÇEKER`E DESTEK

Kurultayın oturum başkanlığını yapan Yargıtay Onursal Başsavcısı Sabih Kanadoğlu ise, Yargıtay Başkanı Hasan Gerçeker`in “Yargıda yangın var” görüşüne destek verdi ve “Yargıda gerçekten yangın var” dedi.

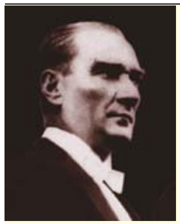
Kanadoğlu’nun konuşmasında özellikle şu sözler dikkat çekti:

“Bu yangın sadece Yargıtay`da boşalan 34 üyenin seçilememesi ko-

nusu değildir. Bu yangın nerden, nasıl bir kundaklama ile çıkmaktadır ve yangın nerededir? Bunun çok net bir şekilde ortaya konması gerekir."

"Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile Adalet Bakanlığı arasındaki çatışmanın nedeni nereden kaynaklanıyor? Buna bakmak lazım. Acaba anayasanın ve yasaların kendisine verdiği yetkileri kullanarak yüksek kurulun çalışmaz hale getirilmesinin sağlayacağı fayda bir siyasi iktidar için nedir? Buna bakılması lazım."

"Sonradan Danıştay tarafından iptal edilen bir yönetmelik çıkarılarak, bütün hakim ve savcıların müfettiş yoluyla dinlenmesinin bu yangına ne kadar etki yaptığının açıklanması lazım. Yeni bir anayasa değişikliği tasarısı hazırlanarak HSYK bünyesinin niçin, nasıl ve neden değiştirilmek istendiğinin açıklanması lazım. Bu hazırlanan tasarıda sözde Teftiş Kurulu`nun, Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu`nun bünyesine dahil etmek çabasının gerçeği nedir? Neden bu kurulun başkanı olan Adalet Bakanı yine Teftiş Kurulu başkan ve üyelerini seçme yetkisi ile yetkilendirilmek isteniyor? Sebebinin ne olduğunun anlaşılması lazım." •

Atatürk ve Adalet Yolu...

Efendiler! Hükümet memlekette yasayı hakim kılmak ve adaleti dağıtmakla yükümlüdür. Bu açıdan adalet işi çok önemlidir. Adliye siyasetimizde izlenecek yol, adaleti, halkı yormadan, süratle, uygun ve emniyetli bir şekilde dağıtmalıdır. Toplumumuzun dünyayla teması doğal ve zorunludur; o nedenle de adalet seviyemizi tüm uygar toplumların adaletleri seviyesine çıkarmak zorundayız… Çağdaş gelişme milletlerin uygar ihtiyaçlarını genişletir, artırır ve bu ihtiyaçlara uygun uygar hakların var olmasını gerektirir.

Her devletin, toplumunun uygarlık seviyesine uygun bir hukuk mevzuatı vardır. Tüm uygar devletlerin medeni kanunları birbirlerine çok yakındır. Bizim milletimiz ve hükümetimiz adalet düşüncesi zihniyeti bakımından hiçbir uygar toplumdan geri değildir. Hatta bu noktada daha ileride olduğumuza tarih tanıklık edebilir. Bu yüzden bizim hukuk mevzuatımızın da tüm uygar devletlerin yasal düzenlemesinden eksik olması kabul edilemez. Hedeflediğimiz tam bağımsızlık kavramı içinde adalet bağımsızlığımızın da yer alması doğaldır. •

Emre Kongar'ın
Cumhuriyet Gazetesi'nde
10-01-2010 Tarihinde Yayınlanan
***"Aydınlanma"** Yazısı:*

Fatih Hilmioğlu ve Başkent Hastanesi

Değerli okurlarım, bu pazar sizlere iki alıntı sunacağım.

Birinci alıntı **Fatih Hilmioğlu** için bir buçuk ay kadar önce iki milletvekilinin yaptığı bir **basın toplantısı haberinden.**

İkinci alıntı ise **Başkent Hastanesi ve Mehmet Haberal** için gönderilen bir **okur mektubundan.**

Malatya İnönü Üniversitesi'ne çağ atlatan, çok başarılı eski Rektör Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu Silivri'deki davada sanık.

Tutuklu.

Ciddi bir hastalıkla boğuşuyor.

CHP Milletvekilleri Atilla Kart ve Nur Serter 25 Kasım 2009 tarihinde bir basın toplantısı yaptı.

Bu haberin satırbaşları şöyle:

"CHP Milletvekili Atilla Kart, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nin 10 Haziran 2009 tarihli kurul raporuyla; 'Hilmioğlu'nda yüz felci ve kronik karaciğer hastalığının mevcut olduğunu, cezaevi koşullarında hastalığının olumsuz seyrettiğini, hayatını tehdit edecek boyutlara ulaştığını ve yakın aralıklarla karaciğer kanseri için kontrol altında tutulması gerektiğini tespit ettiğini' ifade ederek, hastalığın ciddiyetinin, Adli Tıp 3. İhtisas Daire Kurulu'nca da kabul edildiğini açıkladı...

CHP Milletvekili Nur Serter ise… bir insanın yaşamı için, 'imdat çağrısı' yaptıklarını söyledi…

Serter, 'Adalet Bakanlığı'nın, intikam alma duygusuyla olaya müdahil olması, ne insanidir ne vicdanidir ne de hukukidir' dedi…

Hilmioğlu'nun çok ciddi bir rahatsızlığın pençesinde olduğunu belirten Serter, tahliye edilmemesi durumunda birkaç ay içinde hastalığının çok ciddi boyuta ulaşabileceğini hatta Hilmioğlu'nun ölümüne bile neden olabileceğini ifade etti.

2. Kuddusi Okkır olayına izin vermeyeceklerini vurgulayan Serter, 'Bu işin peşini bırakmayacağız' dedi."

Hilmioğlu, doktor olarak yardım ettiği hastalar bir yana, üniversitede gerçekten büyük işler başarmıştı.

***

Değerli okurlarımdan İbrahim Öyken de Silivri'deki davada aynen Hilmioğlu gibi hem tutuklu hem de hasta olan Rektör Prof. Dr. Mehmet Haberal ve onun kurduğu üniversitenin İstanbul'daki hastanesi için bir elektronik posta yollamış.

Bu mektubun satırbaşları da şöyle:

"Üç defadır Altunizade'deki Başkent Hastanesi'ne gidiyorum. Her defasında hiç değişmeyen davranışlarla karşılaşıyor ve kendimi İsviçre veya Kuzey Avrupa ülkelerinden birinde hissediyorum.

Güvenlik görevlisi, danışma memuru, banko arkasında evraklarınızı tanzim eden görevli, hastabakıcısı, hemşiresi, doktoru dahil aynı nezaket içerisinde hastayı veya yakınını insan sayarak davranışlarına hayran oluyorum.

1948 doğumluyum, çok defa hastaneye gittim özel hastaneler de dahil böyle nezaket görmedim.

Doktorlar fevkalade dikkatli, sizin için dosya hazırlanıyor, size en az 40 dakika zaman ayırıyor, fevkalede bilgilendiriyor… Kendinizi çok iyi hisettiriyorlar. İnanın yüzde 50 iyileşmiş çıkıyorsunuz hastaneden.

Bu insanları eğitenlerden, bu sistemi kuranlardan biri, suçu kanıtlanmadan tutuklu olarak Silivri'de.

Dünyaca ünlü bilim adamı için içim kavruluyor.

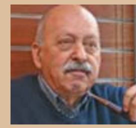
Kızıyoruz ya askerlere, siz de kızıyorsunuz ihtilaller için.

Peki, sivil hükümetlerin farkı mı var ihtilal yapan askerlerden?"

Değerli okurum daha sonra, Suudi Arabistan'da yargılanan bir Türk vatandaşı için devreye giren Cumhurbaşkanı'nın Haberal için aynı ilgiyi gösterip göstermediğini sorgulayarak mektubunu bitiriyor.

Cumhurbaşkanı'nı bilmem ama bence Türkiye'de ve özellikle Silivri'de adaletin ilgisini bekleyen pek çok kişi var! •

ekongar@cumhuriyet.com.tr

Ali Sirmen'in Cumhuriyet Gazetesi'nde 12-01-2010 Tarihinde "Dünyada Bugün" köşesinde Yayınlanan Yazısı:

Vicdan Sızlatan İki Yazı, Bir Haber.

İnsan olanların vicdanlarını sızlatacak iki köşe yazısı ile bir haberin hepsi de 10 Ocak 2009 tarihli gazetelerde çıktı.

Pazar günkü Cumhuriyet'teki köşesinde Emre Kongar, Ergenekon davasından tutuklu olan iki değerli tıp doktoru profesörümüzün durumlarından söz ediyordu.

Bunlardan biri, Kongar'ın, herkesin katılacağı deyişiyle "Malatya Üniversitesi'ne çağ atlatan" Fatih Hilmioğlu idi.

Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu'nda yüz felci ve kronik karaciğer hastalığının var olduğu ve hastalığın durumunun hapishane koşullarında kötüye seyrettiği, CerrahpaşaTıp Fakültesi'nin 10 Haziran 2009 tarihli raporuyla tespit edilmiş. CHP milletvekilleri Atilla Kart ile Nur Serter 25 Kasım'da bu durumu Meclis'e getirmişler.

Emre bunları dile getirdikten sonra, okurlarından İbrahim Öyken'in gönderdiği bir elektronik postadan söz ediyor. Sayın İbrahim Öyken, gönderdiği iletide, Mehmet Haberal'ın kurucusu olduğu hastanede gördüğü tıbbi ihtimam karşısında, hayranlığı ile birlikte şükranlarını dile getiriyor. Emre de hasta olan Haberal'ın tutukluluk halinin sürdüğünü bir kez daha anımsatıyor.

Evet, bu iki değerli bilim insanımız da hastadırlar ve buna rağmen tutukluluk halleri devam etmektedir.

***

Sözünü etmek istediğim haber ise aynı günkü Hürriyet'in 19. sayfasında "Hırsızları 75 gün sonra

serbest kaldı" başlığıyla yayımlanmıştı. Haberde 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın eşi Semra Özal'ın villasından yaklaşık 500 bin TL'lik ziynet eşyası çaldıkları iddiasıyla yargılanan 5 sanıktan tutuklu olan ikisinin de 28 yıl hapis cezası istemiyle yargılandıkları davada, duruşmalar başladıktan 75 gün sonra Sarıyer 1. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından tahliye edildikleri bildiriliyordu. Sanıklardan Mete San (27) ve Sercan Güneş'in (21) serbest bırakılma gerekçeleri, habere göre "yargılamanın ulaşmış olduğu aşama ve delillerin toplanmış olması"...

Sanıkların sabıkaları olup olmadığı, belirli bir ikametgâhlarının bulunup bulunmadığının belirtilmediği haberde, tutukluluk halleri kaldırılanların adli kontrol altında tutulmalarına ve yurtdışına çıkışlarına yasak konulmasına karar verilmiş olduğu da bildiriliyordu.

***

Son olarak söz edeceğim köşe yazısı, Melih Aşık'ın Milliyet'teki "Açık Pencere"sinde yayımlanmış olan "Yedikule Zindanı".

Bu yazıda Melih, İzzet Kumbaracılar ve Cahide Taner'in Yedikule kitabından söz ediyor.

Tarih içinde çeşitli amaçlarla kullanılmış olan Yedikule zindanında, Osmanlı zamanında tutuklu kalmış olan devlet adamlarının dökümleri de verilmiş. Buraya girenlerin bir kısmı tahliye olmuşlar, bir kısmı ise sorgusuz sualsiz kellelerini bırakmışlar.

Ama en önemli olan nokta, bunların çoğunun birkaç gün ile birkaç ay arasında burada kalmış, sonra hükme boyun eğmiş olmaları. İçlerinden yalnız ikisi, tahliye edilen Hafız Ahmet Paşa ile katledilen Tarhuncu Ahmet Paşa birer yıl kalmışlar orada. Dikkat buyurunuz! İnsanların sorgusuz sualsiz idam edildikleri bir dönemden söz ediliyor.

Melih kısa yazısını, 2010 Türkiyesi'nin suratında şamar gibi patlayan, şu satırlarla bitiriyor:

"En azından tutukluluk süresi konusunda bugüne göre daha özenli davranıldığı dikkatlerden kaçmıyor."

Bilmiyorum şu iki yazı ve bir haberden sonra yoruma gerek var mı?

Genç iki hırsızlık sanığı, yargılamanın vardığı aşama ve delillerin toplanmış olması gerekçesiyle 28 yıl hapis cezasıyla yargılandıkları davada tahliye ediliyorlar, ama yaşını başını almış, dünyaca ünlü iki profesör doktorun, ağır hastalıklarına rağmen tutukluluk halleri hâlâ devam ediyor.

Eğer bu ülkenin yetkililerinde vicdanın zerresi kalmışsa, hiçbirinin gözüne uyku girmez.

Eğer bu toplumun bir ortak vicdanı kalmışsa, kıyameti koparır halk.

Evet, "eğer!"... •

Yazan: YEKTA GÜNGÖR ÖZDEN

MEKTUP

Aldırmamak olanaksızdır. Duygu ve düşüncesiyle düzeyli bir kişilik taşıyanların dudak büküp omuz silkelemesi yozlaşma belirtisidir.

Varlığına, onuruna saygı gösterilmesini isteyen buna yaraşır olduğunu sanan herkes, karşısındakinin varlığına ve onuruna saygı göstermelidir. İnsancıl yaşam koşullarıyla gereklerinin zorunlu kıldığı tutum ve davranışlar, kesin bir yargı kararıyla tersi belirlenmedikçe hiçbir yurttaştan esirgenemez. Toplumsal barışın, ulusal dayanışmanın temel öğeleri sevgi, saygı ve güven böylece anlam kazanır.

KARŞILAŞTIĞINIZ ÜZÜCÜ DURUMLARI AYLARDIR İÇİM BURKULARAK, KAN AĞLAYARAK İZLİYORUM...

Karşılaştığınız üzücü durumları aylardır içim burkularak, kan ağlayarak izliyorum. Uygulamaların tüm aykırılıklarının ayırdında ve bilincindeyim.

Ancak, günümüz ortamında konuşup yazarak eleştirmekten, yurttaşlarımızı duyarlığa çağırarak ilgilenmelerini, demokratik tepkilerini açıklamalarını istemekten başka kişisel bağlamda ya-

pabileceğim başka bir şey yok. Bu çözümsüzlüğün verdiği üzüntü, duygu ve düşüncelerimi olumsuz biçimde etkilediği gibi sağlığımı da bozdu.

Mustafa Kemal Atatürk'e ilkelerini yadsıyıp yıkarak saldıranlar sapkınlıklarını iktidar güvencesiyle sürdürenler, karakter değiştirerek küçülen kişiliksizler, hukukun kullanılmasına açık ve araç olanlar, kin ve nefret kusarak kendi kendini bitirenler ne yaparlarsa yapsınlar özgürlüğün güneşi suçsuzların ufkunda doğacaktır.

ğı açık işlemlerle özgür bırakan anlayışın çelişkili aşamalara, aykırı kararlara ve uygulamalara dayanması büsbütün üzücüdür. Sırtını iktidara dayayanlarla iktidarla ayakta duracağını sananlar pişman olacaklar ama iş işten geçecektir. Siz umudunuzu yitirmeyiniz. Tanıdığım ölçüde üzerinize atılan suçlarla ilginiz olmadığını, laik Atatürk cumhuriyetine içtenlikle bağlı, hukuka saygılı olduğunuzu biliyorum. İktidar karşıtlığıyla devlet-demokrasi karşıtlığının ayrı konular, ayrı sorunlar olduğunu bilmeyenlerin de öğrenece-

TANIDIĞIM ÖLÇÜDE ÜZERİNİZE ATILAN SUÇLARLA İLGİNİZ OLMADIĞINI, LAİK ATATÜRK CUMHURİYETİNE İÇTENLİKLE BAĞLI, HUKUKA SAYGILI OLDUĞUNUZU BİLİYORUM

Haksızlıklar insanın yaradılışından beri sürmektedir. Katlanma direnci, dayanma gücü suçsuzların onuruna dokunanları, eziyeti, haksızlık yapanları zamanla unutturmaktadır. Çelişkili, aykırı işlemler, gerçek dışı duyurular, itirafçılar, gizli tanıklarla geliştirilmeye çalışılan sürecin sonu önemlidir.

Hastalıklar, ölümler, kimi bozulmalar ve yitiklerle sarmalanan haksızlık bir zulümdür. Yaşam hakkına değer kazandıran hak arama özgürlüğü kapsamında değeri tartışılmaz savunma hakkına saygı göstermeyen, kimi büyük suçluların siyasal beklentilerle hoşgörüyle karşılayıp hukuka aykırılı-

ğini umuyorum. Aranızda bulunabilecek başka suçların şüpheli ve sanıklarıyla sizi bir tutmayı anlamakta güçlük çekiyorum.

Neler geldi, geçti. Bunlar da geçecek. Açılan yaraları sarmak, kötülükleri unutmak zaman gerektirse de kimilerini, yinelenmelerini önlemek için, unutmamakta yarar vardır. Kusurlu görevlilere, yetersizlere bakıp umutsuzluğa kapılmayınız. Karamsarlığa düşmeyiniz. Hukuka, gerçek hukukçulara, bağımsızlığı özümsemiş yargıçlara güveniniz. Aydınlık ve özgürlük sizin en doğal hakkınız. Kürsüleriniz, masalarınız, aygıtlarınız, kalemleriniz,

kâğıtlarınız, dosyalarınız, hastalarınız, dostlarınız, tüm yakınlarınız sizi özlemle bekliyor. Siz karanlıkta iken, biz aydınlığı yaşayamıyoruz. Sorulara yanıt, kararlara kanıt doyurucu olmazsa

SİZ KARANLIKTAYKEN, BİZ AYDINLIĞI YAŞAYAMIYORUZ.

sonuç kimse için yeterli olmaz, karşı çıkanlar artar. Hukukun ve yargının güven yitirmemesi, sonuçların ulusumuz ve ülkemiz için yararlı olması umuduyla esenliklerinizi dilerim. Unutulmaz hizmetleriniz, alanınızdaki başarılarınız, toplum ve ulus yaşamına katkılarınız, örnek yurtseverliğinizle her zaman aramızda ve yüreğimizdesiniz.

En kısa zamanda görüşmek umuduyla iyi dilekler, sevgi ve saygı ile.

23 Ocak 2010 tarihli Sözcü Gazetesi'nden

SEVGİYİ BİLMEYENLERİN SİLAHI: TEHDİT VE ŞİDDET

Şiddeti yöntem edinmiş bir dünyada yaşıyoruz. Dün olduğu gibi bugün de dünyamızda şiddetin binbir çeşidi geçerlidir. Dünyanın kurulduğu günlerden bugüne insanoğlu şiddeti en kestirme çözüm yolu olarak kullanıyor ve bu yolun çözüm yolu olmadığını görmek istemiyor. Sevgiyle yapılmak istenilen her işin karşısına şiddet çıkıyor.

Çağdaş toplumda şiddeti bürokrasi aygıtı üretiyor. İnsan için şiddetin kaynağı usdışı düzenlerdedir, bürokrasi de kendine özgü usdışı bir ussallıkla iş görüyor. Şiddetin ne olduğunu çok iyi araştırmak zorundayız. Şiddet uygulamak yalnızca birini bir köşe başında kurşunlamak, birini falakaya yatırmak, birinin bir yerlerini elektriğe tutmakla olmuyor.

Şiddetin en kötüsü gelişmek isteyen kişiye çıkarılan engellerin yarattığı ruhsal sarsıntıdır, bu sarsıntıyla gelen yabancılaşmadır. Karşısına çıktığınız yönetici bugün git yarın gel diyebilir. Bürokrasi karşısında duyduğumuz ilk duygu korku duygusudur. Korku da şiddetin amacı ve anlamıdır.

Şiddetin en kötü biçimleri her zaman kaba güçle uygulanan biçimleri değildir. Belki de en öldürücü şiddet okşamayla gelen şiddettir, insanoğlu okşamayı da şiddete dönüştürmeyi bilmiştir.

Baba kızının saçlarını okşar ve "Benim evladım çok akıllıdır, okuldan çıkar çıkmaz eve gelir, annesini ve beni üzmez" der. Bu dosdoğru bir tehdittir.

Tehdit insan yaşamında nesneye indirgeyici bir şiddet düzeneği oluşturur. Sevgi üretemeyenler, fikir üretemeyenler, sağlıklı ilişki üretemeyenler genellikle tehdit ya da şiddet üretirler. •

Yazan: AFŞAR TİMUÇİN

YAŞAMDAN GÖZLEMLER
Ali Naili Erdem

ADALET

Çağdaşlaşma, insana verilen değerle ölçülür. Yirminci yüzyılın sevgi, hoşgörü ve huzur yılı olmasını diledik, olmadı. Bir süreden beridir etiğin, hukukun, siyasetin ve finsans dünyasının kirlendiğine tanıklık ediyoruz. Şiddet, fanatizm, dışlanma ve umutsuzluk yaygınlaşmıştır.

Dünyanın çivisi çıkmış olmalı...

Demokrasinin şaheseri diye tanımlanan "birey", hala horlanıyor. Keyfilik egemen. Adaletin gözleri, tarafsız ve bağımsız olsun diye kapalıdır. Ve kötüler, yapacaklarını yapıyorlar.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesi, "Herkesin doğru ve güvenli yargılanma hakkı vardır" demiş olmasına karşın, aksine uygulamalar dünyamızda sürüyor. Oysa "Hakların mahkum edildiği bir ülkede bütün doğruların yeri, cezaevleridir."

Dinleyen yok...

Mukaddesi olan insanın en önemli özelliği, düşünmek ve vicdan sahibi olmaktır. Düşünmek, doğruyu ve gerçeği bulmak, haklıyla haksızı ayırdetmektir. Adil insan bu niteliklereiyle varlığını sürdürür. Yaşanılanlar göstermiştir ki evren, adil insanlarla huzuru, güveni ve mutluluğu bulmuştur. Bunun aksi, dünya cehennemidir.

Zaman zaman dünyamızda adalet feda edilmiş, insanlar izdıraplara sürüklenmiştir. Mutlak gerçek ve mutlak adaleti hayal edenler, haksızlıkların bir yaşam biçimi haline getirilmesinde hep çökük kalmışlardır. Adil devlet, severek yaşamayı, zenginleşerek yaşamayı ve çoğalarak yaşamayı sağlayabilendir. Tarihin kayıtlar listesinde yer alanlar ise, adaletin yıpratılmasından rahatsız olmayanlardır. Gelişmemiş ülkelerle geri kalmış ülkelerde demokrasiyi bekleyen hukukun ve ahlakın çorak bir araziye doğru kayıyor endişesi, düşünen çevrelerde giderek büyümektedir. Düşünürler, sosyologlar, siyaset bilimcileri ve özgürlük savunucuları, demokrasinin bu gidişinden tedirgindirler.

Çare olarak insanın değerini ve yüceliğini yasalaştırmakla kalmayıp, bütünüyle uygulamada gerçekleştirmektir görüşleri kuvvet kazanıyor.

Ancak hukuksuzluklara, adaletsizliklere, ölüler kadar sessiz kalan toplumlarla hiçbir olumlu sonucun alınamayacağı gerçeğinden hareket edenler, dünyamızın yeni bir sosyal mukaveleye gereksinimi var demektedirler. Özgür bir evren. Hiçbir ayrım yapmadan tüm insanların sevdiği, güvenceye, huzura ve mutluluğa hakkı olduğunu en üst dereceden kabul eden bir yüce anlayış, bir görüş... Bu sizdendir, bu bizdendir demeden, renklerine, inançlarına bakmadan, "Kitabı insan, kıblesi sevgi" olan bir sosyal mukavele...

Çünkü diyorlar, bir insanlık dramıdır ki haksızlıkların olduğu yerde mezarlıklar dile gelir ve ölüler hiçbir şey yapamamanın ızdırabıyla yattıkları yerden doğrulurlar. Aynı anda ruhlar aleminin iyilik melekleri yaralı gönüllere şifa dağıtmak için inerler. Kötülüğün ve fenalığın malzemeleriyle beslenenler azgınlaşırken, adalet kapalı olan gözlerini açar ve haksızlığın ve hukuksuzluğun üstüne yürür.

Bu yapılmadığı takdirde hukukun dışlandığı yerde yaşamak, kabir azabıdır görüşü yinelenmektedir.

Şunu kesinlikle söyleyebiliriz ki siyaset ve para, hukuku satın almadığında, adaletin terazisinde hakkın ağırlığı yerini almıştır. Ve bütün insanların buna gereksinimi vardır.

Bizim siyasi tarihimizde de çokca gözyaşları akar, durur...

İftiralarla gerçekler, doğrularla yanlışlar, ihanetlerle masumiyetler içiçedir. Umutlar her sabah bir yeni sesi bekler. Sanki bir el, hücrelerinin kapılarını açacakmış gibi, bir sıcak nefes geçmiş olsun diyecekmiş gibi, bir utanmışlık nidası "Kusura bakmayın, yanlış yapmışız" dieycekmiş gibi, masumların rüyalarına girer. Bu bekleyişin sona ermesi, aydınlığın başlaması demektir ki, her masum bekleyişte ateşten gömlek giymişlerin izdırabı vardır. Bu nedenledir ki hukukun üstünlüğünü yaşama geçirmiş olan devlette bireyler, adaletin bozulmadığı "Mahkeme-i Kübra"da yaşarlar.

Hukukun üstünlüğünü benimse-

yen devlet budur. Bu devlette adaletle kin, adaletle nefret, bir arada değildir. Bu nedenle de “insana hizmeti ibadet haline getirenler”, hukuk devletinden cezalandırılmamalıdırlar. Masumların cezaevine gönderildiği yerde huzurlu yaşamak mümkün değildir. “Adaletin bu mu dünya?” şarkılarının söylenmediği bir dünya, bizim savunduğumuz dünyadır. Bu dünyada insanlar, önyargılarla cezaevlerine gönderilmez ve tutukluluk halleri cezaya dönüşmez.

Hakca ve insanca bir düzen, evrenin düzeni olmalıdır. Bu bir hayal olsa da, onun için çalışmalı ve onun için yaşamalı. •

Yazan: NESLİHAN YAŞAR

HATIRLA!

Sen "Varım" dediğinde, önce ben sana kucak açtım ey insanoğlu...Yemek, giymek, içmek istedin... Ocağımda ne varsa sundum,yedin. Kucağımdakileri iplik iplik çekip giydin.
Sana okyanuslarca su bağışladım, içtin... Dost bildiğimdin. Güvencemdin önceleri. Sen verdin, ben çoğalttım. Çoğalttım da yine sana geri verdim.

Bu muydu karşılığı ey insanoğlu? Sana açtığım ovalarıma, çayırlarıma, ormanlarıma, kara bacalı, kara suratlı fabrikalar diktin. Hem beni, hem sevdiklerimi, hem de kendini zehirledin!

En kıymetli dostlarını, kendi isteklerin uğruna feda ettin. Etini sütünü aldığın, yükünü taşıttığın masum yardımcılarına dirsek çevirdin.
Yetmedi bana ve dostlarına yaptıkların; şimdi de kendine döndürdün öfkeni. Bir aylık bebekleri bir mermiye, bir ülke dolusu insanı bir varil petrole yeğledin.

Ey benim insanoğlum! Eski dostun Doğa’yım ben... Dost acı söyler derler ya... Ben de o nedenle acı söylüyorum sana. Sana, yapman gerekeni anımsatıyorum: “Kendine Dön” diyorum sana.

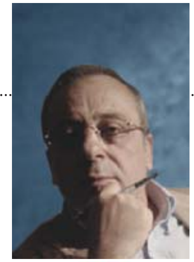
Bana bile unutturduğun insanlığını, sen anımsa, bari…

Sen dokundukça yine yüreğime, ben yine binler veririm sana karşılıksız... Ellerinde gül demetleri varsa , bakarken sen gökyüzüme, ben sana yine temiz mavilerden özgür yürekler indiririm.

Bir gülümsemedir tüm gereksinimin, kendini anımsayabilmen için… Onu da uzakta arama. Yeni doğmuş bir kedi yavrusuna bak, insan yavrusuna bak, kuşa bak, köpeğe bak, ata, ineğe bak... Tümünün yüzleri sana, seni anımsatmak için dönmüş... Yeter ki bir bakıver o yüzlere.

Ve ne olur lütfen anımsamaya çalış kim olduğunu...
Sen çok önemli bir varlıksın. Sen bir “İnsan” sın. Değerinin ayırdına var...
Ki hep birlikte sürdürebilelim ortak yaşamımızı, ortak yurdumuz, dünyamızda...

OTOPSİ
Cengiz Özakıncı

Unutturulan Gerçek

Türk-Kürt Soydaşlığı

Bizans İmparatoru Konstantin Porfirogenetos, 948-952 yıllarında "Devlet Yönetimi" (De Thematibus) adlı kitabını yazarken, o günlerde Karadeniz'in kuzeyinden batıya doğru akarak bugünkü Macaristan topraklarına yerleşen yedi Türk boyunun adlarını sayıyordu.

Bugün Macaristan dediğimiz ülkeyi kuran yedi Türk boyundan birinin adı, Porfirogenetos'un bin yıl önce yazdığı bu kitapta, “Kürt Kürmet” olarak geçiyordu. Bizans İmparatoru'nun aralarında “Kürt Kürmet”lerin de bulunduğu bu yedi boyu “Türk” sözcüğüyle nitelemesi, adı “Kürt” olan bu boyun da Türk soyundan olduğunu gösteriyordu. Bin yılı aşkın bir süredir kendilerinin Hun-Türk soyundan geldiğini, atalarının Attila olduğunu söyleyip bununla övünen ve söylencelere dayanan bu tarihlerini Roma, Bizans arşiv belgeleriyle aydınlatmaya çalışan Ma-

172 CONSTANTINI PORPHYROGENITI

τοῖς Τούρκοις ἐδίδαξαν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν αὐτὴν διάλεκτον ἔχουσιν· ἔχουσι δὲ καὶ τὴν τῶν Τούρκων ἑτέραν γλῶτταν. διὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς πολέμους ἰσχυροτέρους καὶ ἀνδρειοτέρους δείκνυσθαι τῶν ὀκτὼ γενεῶν καὶ προεξάρχειν τοῦ πολέμου προεκρίθησαν πρῶται γενεαί. εἷς δέ ἐστιν ἄρχων ἐν αὐτοῖς, ἤγουν ἐν ταῖς τρισὶ γενεαῖς τῶν Καβάρων, ὅστις καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐστι.

Κεφάλαιον μ΄.

περὶ τῶν γενεῶν τῶν Καβάρων καὶ Τούρκων.

Πρώτη ἡ παρὰ τῶν Χαζάρων ἀποσπασθεῖσα αὕτη ἡ προρρηθεῖσα τῶν Καβάρων γενεά, δευτέρα τοῦ Νέκη, τρίτη τοῦ Μεγέρη, τετάρτη τοῦ Κουρτυγερμάτου, πέμπτη τοῦ Ταριάνου, ἕκτη Γενάχ, ἑβδόμη Καρή, ὀγδόη Κασή. καὶ οὕτως ἀλλήλοις συναφθέντες μετὰ τῶν Τούρκων οἱ Κάβαροι εἰς τὴν τῶν Πατζινακιτῶν κατῴκησαν γῆν. μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως προσκληθέντες διεπέρασαν, καὶ τὸν Συμεὼν πολεμήσαντες κατὰ κράτος αὐτὸν ἥττησαν, καὶ ἐξελάσαντες μέχρι τῆς Πρεσθλάβου διῆλθον ἀποκλείσαντες αὐτὸν εἰς τὸ κάστρον τὸ λεγόμενον Μουνδράγα, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν· τῷ δὲ τότε καιρῷ τὸν Λιούντινα τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρπαδῆ εἶχον ἄρχοντα. μετὰ δὲ τὸ πάλιν τὸν Συμεὼν μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων εἰρηνεύεσθαι καὶ λαβεῖν ἄδειαν, διεπέμψατο πρὸς τοὺς

11 τοῦ] ἡ M

cuerunt, habentque etiam hodie eandem dialectum; aliaque item Turcarum lingua utuntur. quia vero fortitudine bellica et strenuitate octo aliis gentibus praestabant iisque in praeliis antecellebant, primum in tribubus locum obtinuerunt; unusque in illis tribus Caborum populis princeps est ad hodiernum usque diem.

40. de Cabaris et Turcis.

Prima a Chazaris avulsa haec Cabarorum gens est, quam dixi, secunda Nece, tertia Megere, quarta Curtugermati, quinta Tariani, sexta Genach, septima Care, octava Case. atque sic connexi inter se Cabari cum Turcis Patzinacitarum terram incoluerunt. postea vero a Leone illo Christi amante ac praeclaro imperatore accersiti traiecerunt, bellumque Symeoni inferentes victo eo fugatoque Persthlabum usque pervenerunt, et cum in urbe Mundraga eum inclusissent, domum redierunt, quo tempore Liuntica Arpadae filium principem habebant. postquam autem iterum cum Romanorum imperatore pacem

Porphyrogen'in kürtlerin bir türk boyu olarak gösterildiğikitabının ilgili sayfasının tıpkı basımı ve Latince çevirisi

car bilginler, 1800'lü yıllarda yeniden basımı yapılan Porfirogenetos'un Grekçe elyazması kitabını, söylenceleri doğrulayacak yazılı belge bulmak umuduyla sözcük sözcük taradılar ve aradıkları tarihsel kanıtları fazlasıyla buldular. Macarlar, 905-959 yılları arasında yaşayan Bizans İmparatoru Porfirogenetos'un kitabında, bugün Macaristan dediğimiz ülkenin, 900 yıllarında Karadeniz'in kuzeyinden batıya doğru ilerleyen Hazarlar'ın birinin adı "Kürt Kürmet" olan yedi Türk boyu tarafından kurulmuş olduğunu okuyunca, tarihlerinin en değerli varlığı olarak gördükleri "Kutsal Taç"ın üzerindeki yazılar daha kesin bir anlam kazanmıştı. Biri Katolik Roma, diğeri Ortodoks Bizans tarafından ilk Macar Krallarına armağan edilen, içiçe geçmiş iki parçadan oluşan bu "Kutsal Taç"ın "Latin Taçı" denilen bölümü 1000 yılında Roma'dan, Papa tarafından, Hristiyan olan Macar kralı Stephen'e gönderilmişti. "Kutsal Taç"ın "Bizans Taçı" denilen diğer parçasıysa 1074 yılında Bizans İmparatoru Mihail VII Dukas tarafından değerli taşlar, renkli resimler ve Grekçe yazılarla donatılarak, o tarihte kızı Prenses Synadene ile evli bulunan Macar kralı Geza'ya gönderilmişti. "Bizans Taçı"ndaki kral portrelerinden birinde;"Türklerin yurdu Türkiya'nın

Macar Ulusal Müzesi'nde korunan "Kutsal Taç" (Solda) ve bu taçta yer alan, üzerinde **"Türkiya'nın Kralı Geza"** yazılı resim (sağda)

kralı geza yazılıydı. [Grek harfleriyle; "ΓΕΩΒΙΤΖΑϹ ΠΙϹΤΟϹ ΚΡΑΛΗϹ ΤΟΥΡΚΙΑϹ" Latin çevrimyazısıyla: Geovitzas pistós králes Tourkías.]

Geza'nın krallık dönemi 1074-1077 yılları arasıydı. Bu yıllarda Bizans tahtında İmparator Mihail VII. Dukas oturuyordu. Öyleyse, Geza'yı "Türkiya'nın Kralı" nitemiyle taçlandıran kişi, Bizans İmparatoru VII. Dukas'tan başkası olamazdı. Nitekim, taçın çemberinde, Geza'nın yanısıra, onu resmen "Türkler'in yurdu Türkiya'nın Kralı" olarak tanıyan iki Bizans imparatoru, Porfirogenetos (d:905-ö:959) ve VII. Dukas'ın (d:1050 - ö:1090) üzerinde adları yazılı portreleri vardı.

Bizans İmparatorlarının Hıristiyanlığı benimseyen Macar kralı Geza'yı "Türkler'in yurdu Türkiya'nın Kralı" olarak nitelemesi, bugün Macaristan adıyla bildiğimiz ülkenin 1000 yılı aşkın bir süre önce, birinin adı "Kürt Kürmet" olan yedi Türk boyu tarafından kurulduğunu ve bu ülkenin, o yıllarda Bizans İmparatorluğu tarafından "Tourkia" (Türkler'in yurdu, Türkiya) adıyla anıldığını yadsınamaz biçimde kanıtlıyordu. Demek ki, tarihte adı "Türkiya" olan ilk devlet, 1923'te kurulan ve ilk yıllarda adı "Türkiya Cumhuriyeti" olarak yazılan şimdiki devletimiz değildi. Tarihte adı "Türkiya" olan ilk devlet, bundan 1000 yıl önce, birinin adı "Kürt Kürmet" olan 7 Türk boyu tarafından Balkanlar'da kurulmuştu. Bin yıl önceki "Türkiya", birinin adı Kürt olan 7 Türk boyunun "soydaş"lığına dayanırken; 1923'te kurulan Türkiya, "soydaş"lığa değil, "yurttaş"lığa, yurt kardeşliğine dayanacaktı.

Bizans İmparatoru Porfirogenetos'un Macar Taçı'ndaki resmi(Solda) Bizans İmparatoru VII. Dukas'ın Macar Taçı'ndaki resmi (Sağda)

Üzerinde "Türkler'in yurdu Türkiya'nın kralı Geza'ya" yazılı "Kutsal Taç", Macar Parlamentosu'ndan alınarak, daha çok kişi görebilsin diye Macaristan Ulusal Müzesi'ne yerleştirilmiş; bugün, dileyenin her an görebileceği bir cam korunak içerisinde sergilenmektedir.

Macar bilginler, kendi geçmişleriyle ilgili daha çok bilgiye ulaşabilmek için, 1800'lerde Latince çevirileriyle birlikte tıpkı basımları yapılan Bizans İmparatorluk arşivi elyazmalarını en ince ayrıntısına dek incelediler. Tarihlerini Bizans ve Roma kaynaklarından sağladıkları bilgilerle genişlettiler. Vambery, Thory, Nemeth, Rasony, vb. gibi Macar bilginler, bu yazılı kaynaklardan edindikleri bilgileri, antropolojik, etnolojik, dilbilimsel alan çalışmaları yaparak pekiştiriyorlardı. Macaristan'daki yer adlarının bir toplu dizinini çıkardıklarında, içinde "Türk" ve "Kürt" sözcüklerinin geçtiği pek çok yerleşim adı bulunduğunu gördüler. Anlamı ancak Türk diliyle açıklanabilen çok sayıda köy adı da bulunuyordu bu dizinde. "Kürt" ve "Kürmet" sözcükleri de Macar bilginlere göre Türkçe'ydi ve anlamı "kar küremek"le, "karda yürürken ayakların çıkardığı kart, kurt sesleri"yle ilgiliydi. Çek Bilim adamı Josef Blaşkoviç, Macaristan ve Erdel'de çok sayıda köyün adının "Kürt" olduğunu; "Kürt"ün Türkçe kökenli bir sözcük olup "çığ", "kar yığını" anlamlarına geldiğini yazıyordu. Bütün bu bilimsel bilgiler, Türkler'in "Kürt Kürmet" boyunu kendi Türk atalarından bir boy olarak görüp onlara saygı ve sevgi besleyen Macar Türkologların dilbilimsel, kökbilimsel, antropolojik, etnolojik yapıtlarında kanıtlarıyla birlikte yer alıyordu.

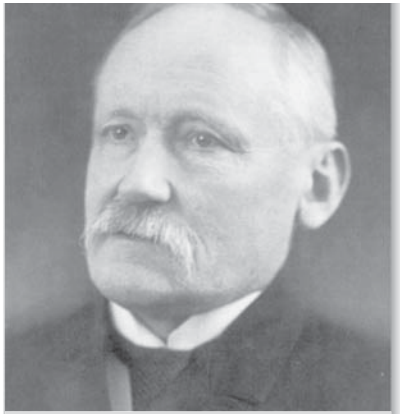
Macaristan'da yapılan kazılarda ortaya çıkan taş yazıtların, 1800'lerin son çeyreğinde, Ortaasya'da Orhon, Yenisey dolaylarında bulunan taş anıtlardaki yazılara çok benzediği ortaya çıkmış, bu yazıtların dilinin Türkçe olduğu anlaşılmıştı. Bu süreçte Macar Türkolog Gyula Nemeth, Ortaasya'da bulunan Elegeşt-I yazıtının bir satırını "Kürt İl Han Alp Urungu" olarak okuyacak; bu bulguyu, Macaristan'ı 950'lerde "Türklerin yurdu, Türkiya" adıyla kuran 7 Türk boyundan "Kürt Kürmet"lerin Ortaasya'dan Balkanlar'a geldiklerinin kanıtı olarak değerlendirecek; yorucu çalışmalarının sonuçlarını, "Yurt Kuran Macarlar" (A Honfoglaló Magyarság Kialakulasa) adıyla kitaplaştıracak ve Kürtler'in bir Türk boyu olduğunu savunacaktı.

Macar bilgin Gy. Nemeth'in "Kürt İl Kan Alp Urungu" olarak okuduğu Yenisey'deki Elegest-I Türk yazıtı

BD ŞUBAT 2010

Bu ilginç durum, yalnızca 900'lerde Bizans İmparatorları ve 1800'lerde Macar bilginlerince değil, Ahmet Taner Kışlalı'ya göre, Hollanda doğumlu Sinolog (Uzakdoğu ve Çin dilbilimcisi) Johann Jacob Maria de Groot (d:1854-ö:1921) tarafından da saptanmıştı.

Çin'i, Orta Asya'yı dolaşan, alan çalışmaları yürüten, Yenisey, Orhun dolayında İ.S. 500-700'lerden kalma Türkçe yazıtlar üzerinde çalışan J. J. M. de Groot, Kışlalı'ya göre, bu yazıtlarda geçen yüzlerce Türkçe sözcüğün, Anadoludaki Türkler tarafından unutulmuş fakat Kürtlerce kullanılmakta olduğunu saptamıştı. Örneğin Orhon Yazıtları'nda "amca" anlamında kullanılan "apa" sözcüğü, Anadolu'daki Türk boyları arasında yalnız Kürtlerin dilinde "ape" olarak yaşamaktaydı. Groot, 1800'lerin sonlarında topladığı bu bilgileri 1917 yılında yazmış ve "Die Hunnen der vorchristilichen Zeit" adıyla 1926 yıllarında iki cilt olarak yayımlanmıştı. Kışlalı'ya göre Groot, Kaşgarlı Mahmut'un 1070'lerde yazdığı "Divan-ı Lugat'it Türk"te adını belirtmediği Oğuz boylarından birinin "Kürt" boyu olduğunu savunuyordu. Sonuç olarak, Kürtler, Asyalı bir Türk boyuydu ve Mezopotamya'ya göçtükten sonra dilleri, yoğun ilişkide oldukları Persler'in etkisinde kalarak, çok sayıda Farsça sözcükle dolmuştu. Eğer Karamanoğlu Mehmet Bey, 1200'lü yıllarda "her yerde Türkçe konuşulacak" buyruğunu vermeseydi, Anadolu'daki bütün Türkler'in dili de tıpkı Kürt boyu gibi, içinde çok az Türkçe bulunan bir Farsça'ya dönüşecekti. Nitekim Osmanlı'nın dili de kökü Türkçe iken süreç içerisinde tıpkı Kürt dili gibi, Arapça-Farça sözcüklerle dolmamış mıydı? Bugüne dek Kışlalı'nın Groot'u kaynak göstererek verdiği bu bilgiler üzerinde, bunları alıntılayıp kullanmaktan öte, derinlemesine bir araştırmaya girişen çıkmadı.

Kürt boyunun dilinde Ortaasya Türk yazıtlarında geçen sözcüklerin bulunduğunu saptayan J.J.M. de Groot.

J.J.M. de Groot'un Kürt boyunun dilinde Ortaasya Türk yazıtlarında geçen sözcüklerin bulunduğunu yazdığı İsa Öncesi'de Hunlar adlı kitabı.

Musul dolayında Ninova Koyuncuk kazılarını yürüten İngiliz diplomat Sir Austen Henry Layard

Kürtlerin köken olarak Turani, Asyatik bir Türk boyu olduğuna ilişkin kimi bulgular 1800'lerde İngiliz bilginlerince de saptanacaktı. İngiltere'nin Osmanlı Büyükelçisi Sir Stratford Canning, “gayrı resmi görevli”si Sir Austen Henry Layard'ı “bir takım incelemeler” yapmak üzere 1842'de Osmanlı'nın Avrupa'daki topraklarına göndermişti. Bu tarihte Fransız konsolosu Paul Emile Botta, Musul'da, çevresinde Kürt ve Türkmen aşiretlerinin yaşamakta olduğu Koyuncuk'ta arkeolojik kazılar yapıyor; Asurlar'ın Ninova (Nemrud) kentini ortaya çıkarıyor ve kazıda bulduğu pek çok anıtı ve yazıtı Paris'e kaçırmaya başlıyordu. Canning bunu duyar duymaz, Balkanlar'da görevlendirdiği Layard'ı İstanbul'a çağırarak derhal kazı bölgesine gönderecekti. Fransız Konsolos'un küçük bir bölümünü ortaya çıkardığı Ninova'da 1847'ye dek arkeolojik kazılar yürüten Layard, 1848'de İngiltere'ye dönecek ve arkeolojik bulgularını 1848-1849'da “Ninova ve Kalıntıları” (Nineveh and its Remains: with an Account of a Visit to tile Chaldaean Christians of Kurdistan, and the Yezidis, or Devil-worshippers; and an Inquiry into the Manners and Arts of the Ancient Assyrians) adlı iki ciltlik bir kitapta toplayarak yayımlayacaktı. Kazı bölgesindeki Tel Afer yerlilerinin Türkçe konuşan Türkmenlerden oluştuğunu vurgulayan Layard, yıllar sonra 1877'de İngiliz Büyükelçisi olarak İstanbul'a gönderilecekti.

Asur-Babil çiviyazılarını okuyan İngiliz bilim adamı ve diplomat Sir Henry Creswicke Rawlinson

Layard, 1843-1847 arası Musul dolayında Koyuncuk'ta, Ninova kazılarını yürütmekteyken, ortaya çıkardığı çivi yazılı tabletleri sıcağı sıcağına o sırada Bağdat Konsolosluğu'nda görevli bulunan çivi yazıları uzmanı Sir Henry Creswicke Rawlinson'a bildiriyordu. Rawlinson, bu çivi yazılarının kimilerinde aynı metnin üç ayrı dilde yanyana üç sütun olarak dizildiğini saptamıştı. Bu üç dilin biri Pers, biri Sami, diğeri ise Turani, Asyatik kökenli, çünkü bitişimli bir dildi. Rawlinson ve Layard'a göre, 1840'larda Türk, Kürt ve Arap aşiretlerinin yaşadığı Mezopotamya'nın eski uygarlıkları da Pers, Sami ve Turani (Asya Türk kökenli) diller konuşan üç topluluktan oluşuyordu. 1851'de kazıları Layard'ın bıraktığı yerden sürdüren Rawlinson, kazı bulgularını peşpeşe yayımlayacaktı.

İngiliz Kraliyet Akademisi, bu çivi yazılarını aynı anda birbirinden habersiz çalışan başka ülkelerin uzmanlarına ulaştırıyor, bunların okumalarını toplayıp birbiriyle karşılaştırarak doğruluğunu sınadıktan sonra iş doğru okunan yazıtların yorumlanmasına geliyordu. Layard'ın belirtiğine göre, bu yöntemle İngiliz uzman Rawlinson'un okumaları da, yorumlanmadan önce çeşitli ülkelerden uzmanların okumalarıyla doğrulanmış oluyordu. Sonunda, Encyclopedia Britannica'nın Ortadoğu, Mezopotamya, Asur, Babil, Mısır uygarlıklarına ve bölgede yaşayan toplumlara ilişkin maddeleri, uzmanlığı dünyaca kanıtlanan Rawlinson'a yazdırılacaktı.

Bilal N. Şimşir'in 1970'lerde saptadığı üzere, Encyclopedia Britannica'nın 1875'te yayımlanan 9. basımında “Kürdistan” maddesinde, Kürtlerin kökenine ilişkin olarak Rawlinson'un yazdıkları, özetle şöyleydi: Bugüne dek Kürtler'in, Xenophon'un “Onbinlerin Dönüşü” yapıtında sözü edilen “Carduchi”ler olduğu söylenirdi; oysa, son araştırmalar kanıtlamaktadır ki Kürtler, “Carduchi”lerden daha eski [Asur Kralı Tiglatpaser-I yazıtında adları “Kardu”, “Gardu”, “Guti” olarak geçen, diğer topluluklara eş düzeyde tutulan] Turani, Asya kökenli hanedanın yönettiği, Turani bir boydur.

O güne dek “Carduchi” görüşünü savunan uzmanlar, Rawlinson'un hem çivi yazılı Asur metinlerine hem de Bitlis'li Kürt Emiri Şeref Han'ın 1597 yılında Farsça olarak yazdığı ve kimi nüshaları Ruslar'dan önce İngilizlerce elde edilip okunan “Şerefname”ye dayandırdığı

Layard ve Rawlinson'un yürüttükleri Ninova kazılarından bir görünüm.

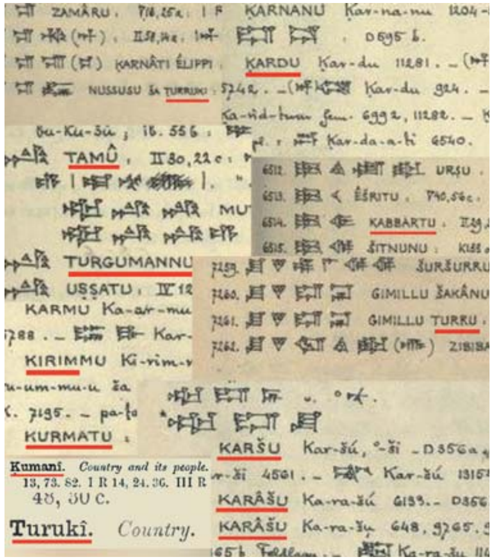
BD ŞUBAT 2010

"Kürtler'in Turanlı, Asyatik boylardan biri olduğu" saptamasına karşı çıkamamışlardı.

Yalnızca Çarlık Rusyası'ndan V. Minorski (doğ: 1877), bilim onurunu siyasetin buyruğunda ayaklar altına alabilen bütün akademik dalaverecilerin yaptığı gibi, İslam Ansiklopedi'sine yazdığı bir makalede, bu konuyu Rawlinson'la (öl:1895) konuştuklarını ve Rawlinson'un Kürtler'in Turan kökenli oldukları savında yanıldığını kendisine özel olarak söylediğini yazacaktı. Kuşkusuz Rawlinson mezarından kalkıp Minorski'ye "Ben 1895'te İngiltere'de öldüğümde sen 18 yaşında Rusya'da Hukuk öğrencisiydin; yahu biz ne zaman görüştük?" diyecek durumda değildi.

Gerçekte Rawlinson, bulguladığı gerçeğin küçücük bir bölümünü Britannica ansiklopedisinde duyurmuş, asıl büyük gerçeği -İngiltere'nin 1875'lerde d'İsraeli'nin Türk yandaşı çizgisinden ayrılarak Gladstone'un Türk karşıtı çizgisine geçmesi nedeniyle- dile getirmekten kaçınmıştı. Ortadoğu'da İsa'dan binlerce yıl önce Babil, Asur vb. gibi uygarlıklarda kullanılan çivi yazısının Çin yazısından evrildiği, yazıtlarda kullanılan sözcüklerin ağırlıklı olarak Ortaasya'nın bitişimli Turan dillerinden olduğu, Asya dilleri uzmanı Dr. Terrien de Lacouperie'nin 1888 yılında Londra'da yayımlanan "Eski Babil Harfleri ve Bunların Evrildiği Çin Yazısındaki Özgün Biçimleri" (Old Babylonian Characters and Their Chinese Derivates) adlı kitabında yadsınamaz kanıtlarla ortaya konulacaktı. Rudolph Ernst Brünnov'un 1889'da Londra'da yayımladığı "Çiviyazılarının Ses Değerleriyle Bunların Asur-Babil Eşdeğerleri' (Cuneiform ideographs.. with their Assyro-Babylonian equivalents, phonetic values) başlıklı çalışmasında; İsa'dan binlerce yıl önce Ortadoğu'da kurulan uygarlıklara ait bu çivi yazılarının dilimizde bugün dahi yaşayan çok sayıda Türkçe yer ve boy adlarıyla dolu olduğu; Rawlinson'un "Turani" dediği bu sayısız Türkçe yer ve boy adlarından yalnızca birinin Türklerin "Kürt' adlı boyunu oluşturduğu ortaya çıkıyordu. Asur-Babil çiviyazılarında, "Tamu", "Turgumannu" (Türkmen), "Turruki", "Turku", "Karasu", "Kaiaman", "Turuki", "Kumani", "Kabartu" vb. gibi, binlerce yıl sonra, 900 yıllarında Karadeniz'in kuzeyinden Balkanlar'a yayılacak olan Türk boylarının adları bulunduğu gibi; "Kardu" (Kürt) ve "Kurmatu" (Kürmet) adları da yer alıyordu. Böylelikle, Bizans İmparatorluk yazmalarında Asya'dan Balkanlar'a gelip 900'lerde "Türkiya"yı (Macaristan) kuran 7 Türk boyuyla birlikte, bunlardan biri olan "Kürt Kürmet"lerin geçmişi de, Rawlinson'un okuduğu çiviyazılarıyla, binlerce yıl önceye taşınıyordu.

"Türklerle birlikte, Türk boyu Kürt Kürmet"lerin geçmişi, Rawlinson'un okuduğu çiviyazılarıyla binlerce yıl önceye taşınıyordu.

R. E. Brünnov'un "Cuneiform ideographs,.Assyro-Babylonian equivalents,." (1889) kitabının 1. cildinde "Tamu", "Kırım", "Turgumannu", "Turruki", "Turku", "Kabartu", "Kurmatu', 'Karasu"; 2. cildinde "Kardu", "Kurmatu" ve C. Bezolt'un "Kouyunjik Collection of The British Museum" (1899) kitabının 5. cildinde "Kumani", "Turuki" vb. gibi kişi topluluk ve yer adları, Asur-Babil uygarlıklarındaki Türk damgasıyla "Kürt", "Kürmet"lerin daha o tarihlerde Türk boyları arasındaki varlığını göstermektedir.

Rawlinson 1895 yılında ölene dek geçen yirmi yıl içinde, Encyclopedia Britannica iki kez yeniden basılacak, fakat bu basımlarda da Asur-Babil uygarlıklarında Türk damgasını ve Türk-Kürt soydaşlığını belirten Kürdistan maddesi değişmeyecekti. Rawlinson'un ölümünden sonra bu madde Sir Charles William Wilson'un sorumluluğuna girecek, fakat o da Türk-Kürt soydaşlığını vurgulayan Turani, Asyatik köken saptamasını değiştirmeden koruyacaktı.

Asur, Babil, Sümer gibi eski uygarlıkların arkeolojik kazılarla toprak altından toprak üstüne çıkartılması ve bulguları değerlendiren bilginlerin bu uygarlıkların binlerce yıl önce Asya'dan gelen bitişimli bir dil kullanan Turani Asya kökenli topluluklarca kurulduğunu saptamaları, İngiltere Başbakanı Gladstone ve Fransız akademisyen Ernst Renan'ın başını çektiği; "Türklerin uygarlık yıkıcı barbarlar olduğu,Türk yönetimi altında inleyen bütün toplumların Türk egemenliğinden kurtarılması gerektiği" söylemlerine kökten aykırı düşüyordu. Renan, "Histoire du People d'Israel"kitabında: "Toprak altından çıkartılan eski ve yüksek Babil uygarlığını; Türkler, Fin-Ugurlar, Macarlar gibi şimdiye dek yakıp yıkmaktan başka hiç bir beceri göstermemiş ve kendilerine özgü bir uygarlık yaratmamış ırklar nasıl yapmış olabilirler? Eğer bize Samilerden ve Arilerden önceki uygarlıkların en görkemli ve en değerlisini kuranların Türkler, Fin-

Ugurlar, Macarlar olduğu kesin bulgularla kanıtlanırsa, inanırız. Ancak,bu kanıtlar, bunu kabul etmenin doğuracağı korkunç sonuçlar ölçüsünde güçlü olmalıdır.” diyordu.

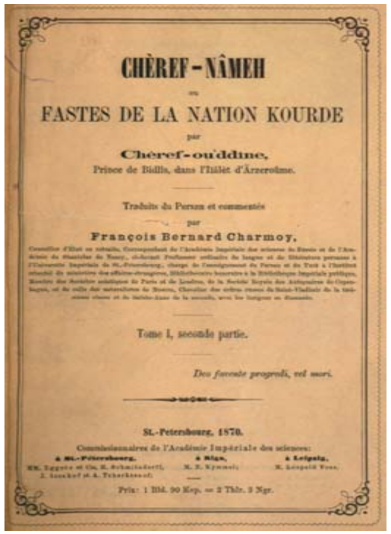
Ernest Renan (1823-1892)

Tam İngiliz, Fransız ve Ruslar, “Doğu Sorunu” adını verdikleri tasarıyla, Osmanlı-Türk yönetimi altındaki toprakları, Türk yönetiminden ayırmanın gerekçesi olarak Türkleri uygarlık düşmanı göstermekteyken; Rawlinson gibi bilginlerin çıkıp yeryüzünün en eski uygarlıklarının Turani Türklerce kurulmuş olduğunu duyurması, emperyalist politikacılar ve bilimsel gerçekleri siyasetçinin istediği gibi çarpıtmayı iş edinmiş Renan türü akademisyenlerin işine gelmemişti. Bilginlerin saptamalarının, emperyalistlerin yürütmekte oldukları politika doğrultusunda yaydıkları “Türkler uygarlık düşmanı barbarlardır” sloganını geçersiz kılacağından korkuyorlardı.

Bu sırada Sümer kazıları hızlanmış, ilk bulgular Babil ve Asur’dan daha eski olan, dahası bunların oluşumunda büyük bir etkisi olan Sümer uygarlığında da Asya’dan gelen bitişimli dil kullanan Turani boyların belirleyici bir etkisi bulunduğunu gözler önüne sermişti. Anadolu’nun çeşitli yörelerinde yapılan kazılar, bu toprakların günümüzden 9000 yıl önce Asyatik Turani toplulukların yurdu olduğunu gösterecekti.
Batılı arkeologların kazı bulguları, Türklerle soydaş olduğu saptanan Kürtlerin Türklerden bağımsız, Türklerden ayrı bir tarihi bulunmadığını; “Türksüz bir Kürt tarihi”(!) uydurmanın, bölücü emperyalist politikalara uygun, fakat bilimsel gerçeklere aykırı düşeceğini gösteriyordu.

Kürtlerin bir Türk boyu olduğu savı, Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan 325 yıl önce, Bitlis Kürt Emiri Şeref Han'ın 1590'larda Fars dilinde yazdığı, Rawlinson'un da kaynaklarından biri olan “Şeref Name”de de karşımıza çıkıyor. Kürtlerin, bir Kürt tarafından yazılmış olarak bilinen bu ilk tarih kitabı, 1669'da Şeref Han'ın torunu ve 1684'te Eğil'li Şem'i tarafından Farsça'dan Osmanlıca'ya çevrilmişti. 1800'lerde Kürtlere “özel” bir ilgi duymaya başlayan

Batı'lı gezgin ve görevliler, bu kitabın onlarca yazma nüshasını alıp ülkelerine götürmüş; Osmanlı'yı etnik ayrışmaya sürüklemek amacıyla kitaptan yararlanmaya çalışmış ve kitap, bu amaçla çeşitli Batı dillerine çevrilmeye başlamıştı. 1828 Rus-İran Savaşı sırasında Erdebil kentini ele geçiren Rus General Suştelen, ünlü Safevi kitaplığını tümüyle Rusya'ya, St. Petersburg'a taşımış; bu kitaplar arasında, “Şeref Name”nin Şeref Han tarafından 1599 tarihinde imzalanmış olduğu savlanan eksiksiz özgün bir elyazması da bulunmuştu. Rus Bilimler Akademisi üyesi V. Veliaminov Zernov, 1860 yılında, bu elyazması özgün metnin tıpkı basımını “Scheref-Nameh ou Histoire des Kourdes, Preince de Bidlis” adıyla gerçekleştirmiş; ardından aynı akademinin üyesi F. Charmoy, 1869-1875 yılları arasında bu Farsça yapıtı Fransızca'ya çevirerek [ve bu arada Türk-Kürt soydaşlığını belirten yerleri özellikle tahrif edip Kürt-Ermeni soydaşlığına dönüştürmek amacıyla araya eklemeler yaparak] “Cheref-Nameh ou Fastes de la Nation Kourde” adıyla 4 cilt olarak yayımlamıştı.

CHÈREF-NÂMEH
ou
FASTES DE LA NATION KOURDE
par
Chèref-ouddine,
Prince de Bidlis, dans l'Iiâlèt d'Arzeroûme.

Traduits du Persan et commentés
par
François Bernard Charmoy,
[illegible]

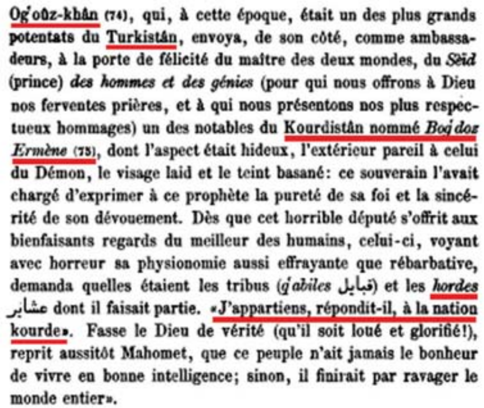
Tome I, seconde partie.

[illegible]

St.-Petersbourg, 1870.
[illegible]

Şerefname'nin Rus Bilgin F. Charmoy tarafından 1870'lerde yayımlanan Fransızca çevirisinin kapağı.

I800'lerde pek çok Avrupa diline çevrilen ve günümüzde çoğu ayrılıkçının “Kürt Tarihi'nin Başyapıtı” olarak övüp, büyük bir dalavereyle, sanki etnik ayrılıkçı savlara kaynak oluşturuyormuş gibi sundukları bu kitapta Şeref Han, ayrılıkçıların dediklerinin tersine, Kürtlerle Türklerin

Og'oûz-khân (74), qui, à cette époque, était un des plus grands potentats du Turkistân, envoya, de son côté, comme ambassadeurs, à la porte de félicité du maître des deux mondes, du *Séïd* (prince) *des hommes et des génies* (pour qui nous offrons à Dieu nos ferventes prières, et à qui nous présentons nos plus respectueux hommages) un des notables du Kourdistân nommé *Boġdoz Ermène* (75), dont l'aspect était hideux, l'extérieur pareil à celui du Démon, le visage laid et le teint basané: ce souverain l'avait chargé d'exprimer à ce prophète la pureté de sa foi et la sincérité de son dévouement. Dès que cet horrible député s'offrit aux bienfaisants regards du meilleur des humains, celui-ci, voyant avec horreur sa physionomie aussi effrayante que rébarbative, demanda quelles étaient les tribus (*q'abiles* قبايل) et les *hordes* عشاير dont il faisait partie. «J'appartiens, répondit-il, à la nation kourde». Fasse le Dieu de vérité (qu'il soit loué et glorifié!), reprit aussitôt Mahomet, que ce peuple n'ait jamais le bonheur de vivre en bonne intelligence; sinon, il finirait par ravager le monde entier».

Şerefname'nin 1870'lerde yayımlanan Fransızca çevirisinde Kürtlerin Türk boyu olduğunu gösteren “Bügdüz” boyuna ilişkin anlatının yer aldığı 31 ve 32. sayfalar

soydaş oldukları savına kanıt oluşturacak kimi bilgiler veriyordu. Kitabının girişinde, Kürtler'in o güne dek ayrı bir devlet kuramamış olmalarının nedenini açıklarken, Peygamber döneminde Türkistan'ın büyük hükümdarlarından Oğuz Han'ın Peygamber'e elçi olarak Kürt büyüklerinden Bügdüz'ü gönderdiğini söyleyen Şeref Han, Peygamber Bügdüz'e "sen hangi kabiledensin" diye sorduğunda, Bügdüz'ün "Kürt boyundanım" dediğini anlatıyordu. (1860, Petersburg, tıpkı basım, sf. 17)

Özgün Farsça metindeki bu ifadeler, 1870'lerde yayımlanan Fransızca çeviride, Rus çevirmen tarafından: ["Bogdoz" sözcüğü Ermenice bir ad olup "Boğos"-tur, kastedilen Ermenilerdir] dipnotuyla tahrif edilmişti. (sf. 31, 32., dipnot 75.)

Bitlisli Kürt Emiri Şeref Han'ın, 1590'larda yazdığı Kürt Tarihi'nde, 620-632 yılları arasında Türkistan'da bulunan Oğuz boylarından Bügdüz'ü Kürt olarak nitelemesi, kendisinin Kürtleri Oğuzların bir boyu olarak gördüğünü belgeliyordu. Şeref Han'a göre Kürtlerin ataları Oguzların "Becene" (Peçenek) ve "Butki" (Bügdüz) boylarıydı. "Bügde", ve "Bükte" eski Türk dilinde "hançer" anlamına gelen bir Tükçe sözcüktü. (Divan-ı Lugat'it Türk, c.1, sf. 31) Şeref Han'dan tam 500 yıl önce, Kaşgarlı Mahmud'un Araplara Türkçe öğretmek üzere yazdığı "Divan-ı Lugat'it Türk"te, Oğuz boylarının adları sayılıyor, bu Türk boylarından birinin adı "Bügdüz" olarak geçiyordu. 1305 yılında, Moğol İlhanlı Devleti'nin veziri Reşidüddin'in bir bilginler kuruluyla birlikte yazdığı "Camiü't Tevarih"de, Oğuz boylarının adları damgalarıyla birlikte sıralanıyor ve bu boylardan birinin, ikiyüz yıl sonra 1590'larda Kürt Emiri Şeref Han

(75) Ce nom propre est écrit de différentes manières, savoir: 1° dans le *Djéhân-numa*, p. 450, on lit بغوز *Boġoz*; 2° بغدوز *Boġdoz*, avec un د (*d*) de plus avant la lettre و, dans le Msc. A. et le texte imprimé du *Chèref-nâmeh*; 3° بغدورامن *Boġdzouramène* dans le Msc. R.; 4° بغدوزامن *Boġdozamène* dans le Msc. O. Je pense que les deux leçons les plus exactes sont بغوز *Boġoz* et بغوزامن *Boġozamène*, mais qu'il faut intercaller la lettre ر (*r*) après l'initiale ا (*a*) du mot امن, et lire بغوز ارمن *Boġoz-Ermène*

Şerefname'de Oğuzların Kürt boyu olduğu belirtilen Bügdüz'ün, Fransızca çeviride Boğos olarak tahrif edilip Ermeni olarak gösterilen sayfası

tarafından Oğuzların Kürt boyu olarak anılacak olan "Bügdüz" boyu olduğu görülüyordu. Reşidüddin, Oğuz boylarının adlarını verirken, o tarihlerde Oğuzlar tarafından okunmakta olan "Dede Korkut Oğuznameleri"nden yararlanmıştı.

Memlük tarihçi Aybek de 1310 yılında Mısır'da yazdığı "Dürerü't Tican"da, o yıllarda Oğuzlar'ın ellerinde kendi tarihlerini anlatan bir kitap bulunduğunu, bu kitabın elle çoğaltılmış nüshalarının her yerde okunduğunu ve sevilerek dinlendiğini belirterek, bu kitaptan bir alıntı aktarıyordu. Aybek'in aktardığı alıntıdan, 1310'da Oğuzlar arasında çok okunan bu "best seller" kitabın "Dede Korkut Oğuznamesi" olduğu anlaşılıyordu. Kürt Tarihçi Şeref Han'ın Oğuzların Kürt boyu olarak gösterdiği "Bügdüz", Şeref Han'dan 280 yıl önce Oğuzlar'ın "best seller"i olan "Dede Korkut Oğuznamesi"nde Oğuz boylarından birinin adı olarak geçiyordu.

Yazıcızade Ali'nin 1423 yılında, yani Şeref Han'dan 175 yıl önce yazdığı "Tevarih'i Al-i Selçuk"ta bir "Oğuzname" bölümü bulunduğunu iki yıl önce öğrendiğimde, bu kitabı her yerde aramış, "henüz günümüz Türkçesine çevrilmediği"(!) gerçeğiyle karşılaştığımda, tarihçilerimiz adına utanç duymuş; bu kitabı Topkapı Müzesi Kütüphanesi'nde (R. 1390-1391 numarasıyla kayıtlı olarak) bulmuş; tüm sayfalarının görüntüsünü CD'ye taratıp Kültür Bakanlığı'na gerekli ödemeyi yaparak tıpkı basımını yayımlama izni de almış; Latin harflerine dönüştürmesi dileğiyle Prof. Dr. Necati Demir'e iletmiş; fakat aynı kitabı çalıştığından haberdar olmadığım Dr. Abdullah Bakır, daha önce başladığı anlaşılan kutlanası çalışmasını bitirip, bu kitabın çevrimyazısını çok değerleri açıklamalarla birlikte 2009 yılında yayımlamıştı. Böylece, Kürt Emiri Şeref Han'ın 1597'de "Oğuzların Kürt boyu" olarak andığı "Bügdüz"ün, 1423 yılında Yazıcızade Ali tarafından yazılmış Oğuzname'de, 24 Oğuz boyu arasında bir Türk boyu olarak yer aldığı gerçeği de ortaya çıkmış oldu.

Kısa süre içinde tıpkı basımını yayımlayacağım bu kitaptan, içlerinde Şeref Han'ın Oğuzlar'ın Kürt boyu olarak bildirdiği Bügdüz'lerin ve "Becene" (Peçenek) lerin de boy damgalarıyla birlikte yer aldığı sayfaları, ilk kez şimdi yayımlıyorum.

"Türksüz bir Kürt tarihi"(!) uydurmak, bölücü emperyalist politikalara uygun, fakat bilimsel gerçeklere aykırıdır.

1423'den günümüze ilk kez

Yazıcızade Ali'nin Tevarih-i Al-i Selçuk'undan Tıpkıbasım [Topkapı Müzesi. R.1391]

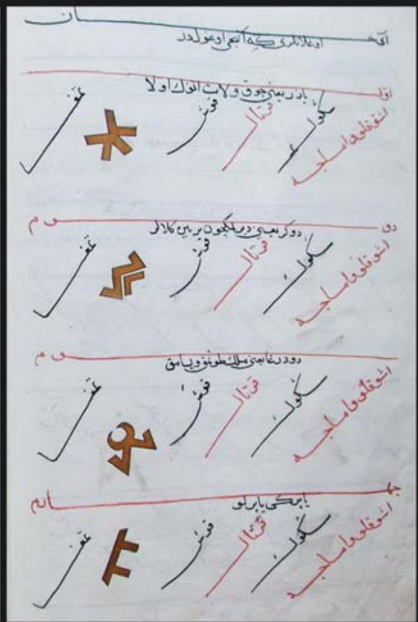
24 Oğuz Boyu Damgası

24 Oğuz boyunun, adları ve boy damgalarıyla birlikte eksiksiz olarak gösterildiği biricik yapıt, ilk Osmanlı tarihçilerinden Yazıcızade Ali'nin 1420'lerde yazdığı "Tevarih'i Al-i Selçuk"tur. Bu yapıtın bugüne dek Türkiye'de ve dünyada eksiksiz bir tıpkıbasımı gerçekleştirilmemiş olan elyazması nüshalarından dördü Topkapı Sarayı Müzesi'nde korunmaktadır.

Bütün Dünya Dergisi, Cengiz Özakıncı'nın eksiksiz tıpkıbasımını bu ay yayımlayacağı bu yapıttan, aralarında Bitlisli Kürt Emiri Şeref Han'ın 1590'larda Farsça yazdığı Şeref-Name'de "Oğuzlar'ın Kürt Boyu" olarak gösterdiği "Bügdüz"lerin bir Türk boyu olarak yer aldığı sayfaların tıpkıbasımını okuyucularıyla paylaşıyor

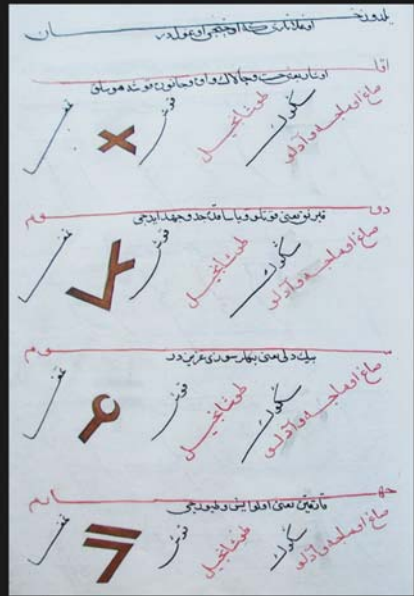

Kayı, Bayat, Alka Evlü, Kara Evlü

Yazır, Döger, Dodurga, Yaparlu

Avşar, Kızık, Begdilli, Karkın

Salur, Eymür, Alayundlu, Üregir

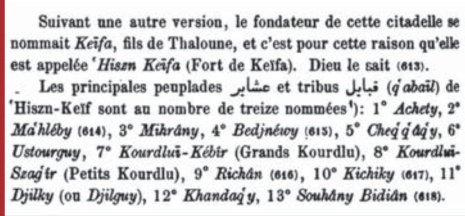
Bayındur, Pencene, Çavundur, Çepni

İskender *(İgdir)*, Bügdüz, Yıva, Kınık

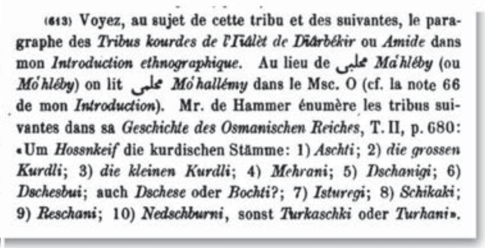
Şeref Han, yazımını 1597'da bitirdiği Şerefname'de, o yıllarda Hısnkeyf yöresinde bulunan 13 aşiretin adlarını da saymıştı: Bunlardan "Aşeti", "Isturki", "Kurdli Kebir", "Kurdli Sagir", "Kiçiki", "Beceneği", "Handağı" gibi aşiret adlarının Türkçe'yle açıklanabilir olduğu görülüyordu. "Aşeti"; Çin kaynaklarında geçen Türklerin iki kolu "Aşina" ve "Aşete"den, ataerkil olan ikincisinin adıydı. "Kiçiki"; Küçük'tü. "Beceneği"; Oğuz boylarından Peçenek'ti. "Handagi"; Han Dağı'ydı. "Isturki"; Issı Türk'tü, Sahip Türk demekti. Nitekim, Kürt Emiri Şeref Han'ın 1597'de Hısnkeyf'te gösterip adlarını saydığı bu aşiretler, Hammer'in 1836'da yayımlanan Osmanlı tarihinde de aynen geçmiş ve Şeref Han'ın Kürt dediği bu aşiretlerin Türk ya da Turanlı oldukları belirtilmişti. Şeref Han'ın adlarını saydığı Hısnkeyf aşiretlerinden "Kurtli" üzerinde biraz durmak gerekir. Orta Asya'da Yenisey dolayında bulunan İslam öncesi döneme ait Elegeşt-I Türk yazıtlarında, yazımızın başında belittiğimiz gibi, 1930'larda Macar Türkolog Gyula Nemeth'in "Kürt il han Alp Urungu" biçiminde okuduğu bir bölüm vardır.

Macarlarca Kürtler'in bir Türk boyu olduğuna kanıt olarak gösterilen bu okuma, ayrılıkçıları çok rahatsız etmiştir. 1995'te Prof. Dr. Talat Tekin, bu yazıtın Hüseyin Namık Orkun tarafından yanlış okunmuş olduğunu öne sürerek, kendisi "körtle han Alp urungu" biçiminde okumuştur. Yazıttaki harflerin dizilişi, Tekin'in "Körtle (=Güzel) Han" olarak okuduğu bu sözlerin, pekala Şeref Han'ın aşiret adı olarak verdiği "Kurtli" biçiminde okunmasına da uygun düşmektedir. Bunun, günümüz Kürt boyunun dilinde yaşayan

Suivant une autre version, le fondateur de cette citadelle se nommait *Keïfa*, fils de Thaloune, et c'est pour cette raison qu'elle est appelée *'Hiszn Keïfa* (Fort de Keïfa). Dieu le sait (613).
Les principales peuplades عشایر et tribus قبایل (*q'abaïl*) de 'Hiszn-Keïf sont au nombre de treize nommées[1]): 1° *Achety*, 2° *Ma'hléby* (614), 3° *Mihrâny*, 4° *Bedjnéwy* (615), 5° *Cheq'q'âq'y*, 6° *Ustourguy*, 7° *Kourdluï-Kébîr* (Grands Kourdlu), 8° *Kourdluï-Szag'îr* (Petits Kourdlu), 9° *Richân* (616), 10° *Kichiky* (617), 11° *Djilky* (ou *Djilguy*), 12° *Khandaq'y*, 13° *Souhâny Bidiân* (618).

Şerefname'nin 1860'ta Ruslarca yapılan Farsça tıpkı basımının 152. sayfasında yer alan Hısnkeyf aşiret adları, 1870'lerde Ruslarca yapılan Fransızca çevirinin 182. sayfasında.

(613) Voyez, au sujet de cette tribu et des suivantes, le paragraphe des *Tribus kourdes de l'Iïâlèt de Dïârbékir* ou *Amide* dans mon *Introduction ethnographique*. Au lieu de علبی *Ma'hléby* (ou *Mo'hléby*) on lit علمی *Mo'hallémy* dans le Msc. O (cf. la note 66 de mon *Introduction*). Mr. de Hammer énumère les tribus suivantes dans sa *Geschichte des Osmanischen Reiches*, T. II, p. 680: «Um *Hossnkeif* die kurdischen Stämme: 1) *Aschti*; 2) *die grossen Kurdli*; 3) *die kleinen Kurdli*; 4) *Mehrani*; 5) *Dschanigi*; 6) *Dschesbui*; auch *Dschese* oder *Bochti*?; 7) *Isturegi*; 8) *Schikaki*; 9) *Reschani*; 10) *Nedschburni*, sonst *Turkaschki* oder *Turhani*».

Şerefname'de verilen Hısnkeyf aşiret adlarının Von Hammer'in Osmanlı Tarihi'nde aynen aktarılarak bunların Türk Turani olduklarına ilişkin olarak, Şerefname'nin adı geçen Fransızca çevirisinin 493. sayfasında yer alan 613. nolu dipnot.

Ortaasya Türk kökenli sözcüklerden "Khorde" ile hem söyleyiş hem anlam benzerliği vardır. Nemeth'in "Kürt il han", Tekin'in "Körtle han" okumasına karşılık, ilk kez burada önerdiğim "Kurtli Han" okuması, yıllardır tartışılan bu soruna çözüm getirebilir umudundayım. Böylece, Kürt Emiri Şeref Han'ın 1597'de Hısnkeyf'te bulunan Türkçe adlı aşiretler arasında gösterdiği "Kebir (Büyük) Kurtli" ve "Sagir (Küçük) Kurtli" aşiretlerinin, geçmişte Yenisey Elegest dolayından birlikte göçerek Hısnkeyf'e gelmiş Türk boylarından olabilecekleri düşünülebilir.

Buraya dek aktardığımız, Kürtlerin bir Türk boyu olduğunu savunan kaynakların tümü, Kurtuluş Savaşı'ndan önceki yüzyıllarda yayımlanmıştır ve Şeref Han dışında, bunların tümü yabancı, batılı yazarlardır.

Türk-Kürt soydaşlığı, ilk kez I. Dünya Savaşı yıllarında Emperyalist devletlerin gözüne batacak, 1875'ten sonra İngiliz Başbakanı olan Gladstone'un en yüksek sesle dile getirmeye başladığı Türk karşıtı ırkçı görüşleri benimseyerek Osmanlı'yı parçalamaya davranan Emperyalistler, Osmanlı topraklarında yaşayan bütün diğer ırkları Türk ırkından ayırmayı amaçladıklarını 23 Haziran 1919 günü yayımladıkları bildiriyle açıkça duyuracaklardı: "Türk ulusu, yabancı soyları yönetme yetisinden yoksundur," diyorlardı bildirilerinde; "Tarih boyunca hangi ülke Türklerin eline geçtiyse o ülke maddi ve kültürel geriliğe gömülmüş, hangi ülke Türklerin elinden kurtulduysa o ülke maddi ve kültürel bakımdan yükselmiştir. Türklerde geliştirme yetisi yoktur, yalnızca yıkmayı bilirler. Bu nedenle topraklarını parçalayacak ve Türkleri biz yöneteceğiz!"

"Türklerde geliştirme yetisi yoktur, yalnızca yıkmayı bilirler. Bu nedenle topraklarını parçalayacak ve Türkleri biz yöneteceğiz!"

Emperyalistlerin I. Dünya Savaşı'nda Türk karşıtı ırkçı amaçlara yöneldiğini, Türk-Kürt soydaşlığını da parçalayacaklarını herkesten önce gören Atatürk, 19 Mayıs 1919'da Anadolu'ya geçer geçmez Türk-Kürt soydaşlığını en yüksek sesle duyurmaya başlayacak ve Kurtuluş Savaşımız, bu özkardeşliğe, soydaşlığa, kandaşlığa dayalı olarak yürütülecekti. Kaynak yayınlarınca "Bütün Eserleri"nde toplanan yazılarında Atatürk, Türk-Kürt soydaşlığını şöyle vurguluyordu:

- 28 Mayıs 1919: "Diyarbekir'deki Kürt Kulübü ile Türkler arasında bazı çeşitli muhalefet varmış. Bunun her iki kardeş ırk için ne elim neticelere

sebebiyet vereceğini siz çok iyi takdir edersiniz." (c.2, sf. 336)

16 Haziran 1919: "Kürtleri de bir öz kardeş olarak aguşumuza katıp bütün milleti tek bir nokta etrafında birleştirmek ve bunu dünyaya Müdafaai Hukuku Milliye Cemiyetleri vasıtasıyla göstermek karar ve azmindeyim." (c.2, sf. 391)

16 Haziran 1919: "Cemil Paşazade Kasım Bey'e: Kürtlerin devletten ayrılarak İngilizlerin himayesinde bağımsız Kürdistan kurmaları teorisini doğru bulmam, tasvib etmem. Çünkü bu teori, muhakkak Ermenistan lehine İngilizler tarafından tertip edilmiş bir plandır... Tabii ki bunu reddettim ve edeceğim. Kürtlerle Türkler birbirinden koparılmayı, ayrılmayı kabul etmez özkardeştirler; bugün için vicdani borcumuz, Kürtler, Türkler, bütün İslami unsurlar tek vücut ve tek yürek olarak bağımsızlığımızı savunmak ve vatanın parçalanmasını önlemektir." (c.2, sf. 388)

18 Haziran 1919: "İngiliz himayesinde bağımsız bir Kürdistan kurulması hakkındaki İngiliz propagandası ve bunun taraftarları bertaraf edildi. Kürtler de Türklerle birleşti." (c.2, sf. 394)

24 Haziran 1919: "Kürtler, kayıtsız şartsız; devletten ve Türk kardeşlerinden ayrılmayacaklarını, bu uğurda en son neferlerine varıncaya dek canlarını vermeye hazır olduklarını söylemişlerdir." (c.3, sf.117)

28 Temmuz 1919: "Türk ve Kürt kardeşler, milletin talih ve mukadderatına, birbirinden ayrılmasına, tarih ve varlığımız engel olduğundan, amacımızın gerçekleşmesi için, en büyük bir yetkiyle çalışmak, özellikle bizlere düşen görevlerdir." (c.3, sf. 247)

24 Eylül 1919: "Kürtler ve Türkler arasında bir kardeş savaşına neden olmak için, Kürtleri İngiliz himayesi altında bağımsız bir Kürdistan tasarısına katmak üzere kışkırttılar". (c.4, sf. 109)

15 Eylül 1919: "Türk ve Kürtün birbirinden ayrılmaz iki öz kardeş olarak yaşamakta devam eyleyeceği (…) sarsılmaz bir vücut halinde iç ve dış düşmanlarımıza karşı demirden bir kale halinde kalacağı kuşkusuzdur." (c.4, sf. 39)

15 Eylül 1919: "Siirt'te Garzanlı Aşiret Reisi Cemil Çeto Bey'e: (…) Bütün Kürt kardeşlerimizin … bağlılıklarını ilan eden dostça tezahüratlarınız … şükran duygusu uyandırdı." (c.4, sf. 40)

3 Aralık 1919: "Kürt asil kavminin Türk kardeşleriyle ayrılmaz bir yiğitlik kitlesi oluşturduğu bütün dünyaca bilinmektedir." (c.5, sf.329)

6 Kasım 1919: "Doğu Anadolu'nun soylu bir unsuru olan Kürt kardeşlerimizin … milli harekat ve örgütün en bağlı ve güçlü bir uzvu bulundukları apaçıktır." (c.5 sf.108)

15 Ocak 1920: "Garzan'da Kürdistan Meşayihi İzamından Hazreti Ziyaeddin Efendi Hazariyle Arkadaşlarına: Kürt ile Türk, bu iki öz kardeş, dindaş, elele vererek kutsal birliğini savunmaya kararlıdır." (c.6, sf 149)

15 Ocak 1920: "Eruh, Garzan Aşiretleri Reisi Musa ve Zinya Aşireti reisi Resul Beylere ve Arkadaşlarına: .. Bütün Kürtlerin Türk kardeşleriyle beraber canlarını vermeye hazır bulunduklarına dair hükümete, yabancı temsilciliklere çektiğiniz telgrafı büyük bir kıvançla öğrendik. Fedakar Kürt kardeşlerimizin bu hamiyetli ve dini eserlerine şükran sunarız." (c.6, sf 148)

Yukarıda aktardığımız sözlerinde, Atatürk'ün Kürtleri yalnızca "manevi anlamda kardeş" olarak değil, aynı zamanda Türkler'in soydaşı, ırkdaşı, kandaşı, öz, gerçek kardeşi olarak nitelediği apaçıktır. Üstelik bu, tek yanlı, karşılıksız bir yargı da değildir. 1919-1920'lerde Kürtler de, Türkler'i kendi soydaşları, özkardeşleri, ırkdaşları olarak nitelemişlerdir.

1 Aralık 1919: Siirt sancağından ileri gelen birçok kişi, İçişleri Bakanlığı'na gönderdikleri telgraflarda, Kürtlerle Türklerin etle tırnak gibi birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturduklarını bildiriyorlar. (B.N.-Şimşir, Kürtçülük-I, c1, sf. 365)

23 Aralık 1919: Yenigün gazetesinin başlığı: "Erzurum'dan dikkat çekici bir telgraf: Kürtlerle Türkler birbirinden ayrılmaz" diyor. (a.g.e., sf. 365)

17 Mart 1921: Doğu ve Güneydoğu'dan T.B.M.M'ye gönderilen çok sayıda telgrafta Türklerle Kürtlerin kardeş oldukları, Londra Konferansı'nda Ankara Hükümeti delegelerinin aynı zamanda Kürtleri de temsil ettiği bildiriliyor. Meclis'te okunan İzoli, Aluçlu, Bariçkan, Zeyve, Deyükan aşiretleri reislerinin gönderdiği 17 imzalı bir telgrafta: "T.B.M.M Hükümeti dahilinde Kürtlüğün Türklükten ayrı bir unsur (ayrı bir etnik topluluk, ayrı bir soy) olarak görülmesini hiç bir zaman işitmek istemediğimizi bildirir, başarı dileklerimizle saygılarımızı sunarız." deniyor. (a.g.e., sf. 482)

3 Ekim 1921: Dersim Mebusu Hasan Hayri Bey, TBMM gizli oturumunda yaptığı konuşmada, kendilerini Kürt olarak tanımlayan aşiretlerin gerçekte Türk olduklarını açıklıyor. (Zabıt Cerideleri)

Dersim Mebusu Diyap Ağa, Lozan'da İngilizlerin Kürtler'e ayrı yönetim kurduracakları söylentisine nasıl öfkelendiğini şöyle anlatıyor:

Bir kere de Lozan Konferansı sırasında kürsüye çıktım. Aha bizim memleket ahalisi Kürtmüş, orada bir Kürt Hükümeti kuracaklarmış, bunu duyunca kızdım kürsüye çıkıverdim. Gene sustular: "Lâilaheillâh Muhammedürresull-

âllah" dedim. "Gerek Şafiî, gerek Hambelî, gerek Hanefî hepimizin kıblesi birdir. Meclisimiz, kulübümüz, dinimiz, milletimiz birdir. Biz Kürt değil, biz Türk'üz. Hepiniz Lâilaheillâh demişsiniz. Şimden sonra mı, ayrı bir din, ayrı bir millet olacağız." dedim. Gene el çırptılar, İsmet Paşa ayakta kürsünün yanına gelmiş, sakalımın dibine yaklaşmıştı. O da coştu, o da el vurdu. (Enver Behnan, "İlk Millet Meclisinin Yüz Yaşındaki Mebusu Anlatıyor", Yeni Gün, 27 Temmuz 1931)

Erzincan'dan on ayrı Kürt aşiret lideri, Fransız Yüksek Komiserliğine yolladıkları telgrafta "Türklerin ve Kürtlerin soy ve din itibarıyla kardeş olduklarını" vurgulamış; Türklerden ayrı özerk bir Kürdistan istemediklerini bildirmişlerdi.

Aralık 1921'de Sağlık Bakanı Rıza Nur, Ziya Gökalp'ten Kürtler konusunda toplumbilimsel, budunbilimsel, antropolojik bir çalışma yaparak sonuçlarını bildirmesini isteyecek ve Gökalp, üç ayda bitirdiği 99 sayfalık araştırmasının 4 nüshasından birini Atatürk'e gönderecekti. Yıllar sonra "Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler" başlığıyla yayımlanan bu rapor, Türk-Kürt soydaşlığını, tarih ve kültür birliğini ayrıntılı olarak ortaya koyuyordu. Öyle ki, bu raporun içerdiği gerçekler, ayrılıkçı kuramcılar dahil günümüze dek kimse tarafından yadsınamamış, yerli yabancı akademisyenler tarafından kaynak olarak gösterilmiş; yapılan her yeni araştırma, bu raporun doğruluğunu bir kez daha perçinlemişti.

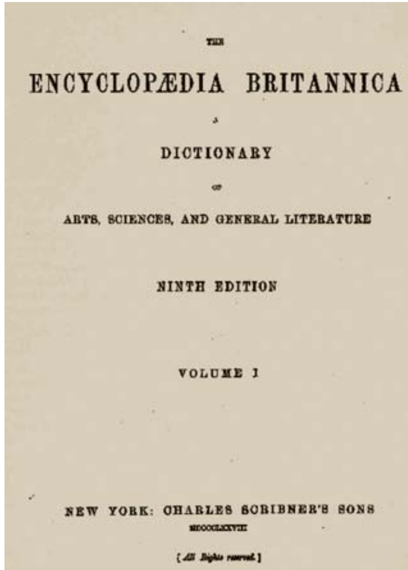

Kurtuluş Savası yıllarında Türk-Kürt soydaşlığını Büyük Millet Meclisi'nden dünyaya ilan eden Dersim Mebusu Diyap Ağa, Kurtuluş Savaşı yıllarında Atatürk'le birlikte

Emperyalist işgal, uyuyan Türk-Kürt soydaşlık bilincini açığa çıkarmış, bu bilinç 1919-1921 arası henüz Kurtuluş Savaşı'nın sürmekte olduğu bir dönemde doruğa tırmanmıştı. 1922'de Yunan orduları denize dökülmüş, İnönü başkanlığındaki Türk heyeti, Türk-Kürt soydaşlık bilincinin çok yüksek olduğu böyle bir dönemde Lozan Barış görüşmelerine başlamıştı.

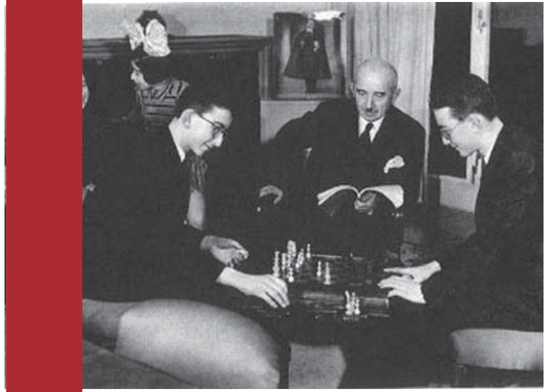
Görüşmeler sırasında İngilizler, "Dinsel Azınlık", "Dilsel Azınlık", "Irksal Azınlık" kavramlarını ortaya atarak, Kürtler'in Müslüman olmakla birlikte, Türklerden ayrı bir ırk olduklarını, Türkler'in Turan ırkından, fakat Kürtler'in Hint-Ari ırkından olduklarını, ırklarının ayrı olması nedeniyle Türkler'den ayrı bir siyasal yönetim kurmaya hakları bulunduğunu öne sürmüşlerdi. Bugüne dek çoğu kitapta Türkiye'nin bu öneriyi "Türklerle Kürtler din kardeşidir" diyerek savuşturabildiği yazılıdır. Oysa bu yanlıştır. Türkiye, "Kürtler Türklerden ayrı bir ırktır, öyleyse ayrı yönetim haklarıdır" diyen İngiltere'nin bu önerisini, "Türklerle Kürtler ayrı ırktan değildir, ırkdaştır, soydaştır, kandaştır" diyerek; Atatürk'ün 1919'da Samsun'a çıktığı ilk günden beri, ileride böyle bir dayatmayla karşılaşılacağını öngörerek sürekli gündemde tuttuğu Türk-Kürt soydaşlığına dayanarak reddetmiştir. Daha da ilginci, İsmet İnönü, Kürtler'in Türkler'den ayrı İrani, Hint-Ari ırktan olduklarını öne süren İngilizleri, yine İngilizlerin Britannica ansiklopedisiyle vurarak şöyle demiştir:

"Kürt halkının İran kökenli olduğu öne sürülmüştür; oysa, bu iddiayı, Kürtlerin Turan kökenli olduğunu kabul eden Encyclopedia Britannica yalanlamaktadır. Zaten Anadolu'yu tanıyanlar bilirler ki, gerek töre, gerek gelenek ve görenek bakımından, Kürtler hiç bir yönden Türklerden farklı değildirler; ayrı dilleri konuşmakla birlikte, bu iki halk, soy, inanç ve görenek bakımlarından tek bir bütün meydana getirmektedir."

Kürtlerin Turani bir Türk boyu olduğu saptamasının yer aldığı Encyclopedia Britannica'nın 1875 basımının kapağı.

Usta bir satranç oyuncusu olan İnönü, Kürtlerle Türkleri ırk bakımından ayrı göstererek, ayrı bir Kürt devleti kurulmasına yeltenen İngiltere'yi, kendi Ansiklopedilerinde yer alan ve Kürtleri Türklerle soydaş Turani bir boy olarak tanımlayan Rawlinson tarafından yazılmış Kürdistan maddesini göstererek, tek hamlede "mat" etmiştir.

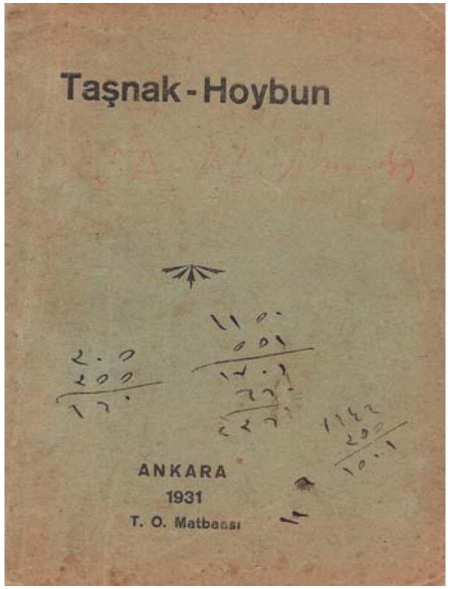
Satranç ustası İsmet İnönü, ailesi, eşi ve çocuklarıyla birlikte, evinde satranç oynarken.

Atatürk'ün büyük bir öngörüyle 1919'dan başlayarak yüksek sesle vurguladığı Türk-Kürt soydaşlığı, bir yandan Lozan'da, İnönü tarafından İngiliz bölücülüğüne karşı bir silah olarak ustaca kullanılırken, aynı anda Doğu, Güneydoğu ve Musul'dan Lozan'a sayısız telgraf yağdıran Kürtler, Türklerle hem soydaş hem dindaş olduklarını, ayrı devlet istemediklerini en yüksek sesle duyurmuşlardı. Kürt kardeşlerimizin "ayrı devlet de istemeyiz, özerklik de istemeyiz" diyen bu telgraflarının bugüne dek Türk Tarih Kurumu'nca tıpkıbasımları ve çevrimyazılarıyla birlikte topluca yayımlanmamış olması, büyük bir eksikliktir.

Lozan'da İnönü tarafından Encyclopedia Britannica'nın Kürdistan maddesiyle vurulduktan sonra İngilizlerin yapacakları ilk iş, bu ansiklopedinin o maddesini kendi Resmi Tarih Tezleri doğrultusunda değiştirmek olacaktı. 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulduktan sonra Emperyalistler, Lozan'da Türk-Kürt Soydaşlığı'na mağlup olduklarını hiç unutmayacak ve yoğun bir propagandaya girişerek; Kürtler'e Türklerle soydaş olmadıklarını, Turani değil Hint-Ari ırkından olduklarını, Ermeniler'in de Hint-Ari ırkından olduğunu, Kürtlerle Ermenilerin ırkdaşlıkla birleşip, Türkleri ırksal düşman belleyerek Türkiye'ye karşı savaşmaları gerektiğini şırınga edecekti.

Kısa süre içerisinde Hoybun adıyla bu ırk ayırımcısı emperyalist savlara dayalı gizli bir Kürt-Ermeni örgütü kurulacak; Cumhuriyet döneminde çeşitli adlar altında kurulan bütün ayrılıkçı örgütlerin anası olan bu örgüt, İngiliz, Fransız parasıyla kısa sürede örgütlenip silahlanarak Ağrı İsyanı'nı çıkartacak; Türkiye bir yandan bu isyanı askeri harekatlarla bastırırken, aynı anda Türk-Kürt soydaşlığını vurgulayan bir kitapçık bastırarak bölge halkına dağıtacaktı. 1931 yılında yazar adı belirtilmeksizin "Taşnak-Hoybun" adıyla yayımlanan, Atatürk'ün üslubuyla yazılmış, belki de bizzat Atatürk'ün yazdırdığı bu 75 sayfalık cep kitapçığında, bu örgütün kazanmaya çalıştığı kimi Kürt ileri gelenlerinin, çağırıldıkları gizli toplantılarda, yapılan konuşmalardan; bu örgütün Kürtlerle Ermenileri soydaş gösterip Türklere karşı ırksal bir düşmanlık temelinde birleştirmeyi amaçladığını anlar anlamaz, örgütle ilişkilerini kesip, olan biteni Türk güvenlik güçlerine bildirdikleri açıklanıyor; örgütün ırk ayırımcılığına dayandığı belgelerle ortaya konuyor; örgüt liderlerinden Süreyya Bedirhan'ın 1930 yılında Kahire'de Fransızca olarak Dr. Bletch Chirguh (Bleç Şergo) takma adıyla yayımladığı "La Question Kurde: Ses Origines et ses causes" (Kürt Sorunu: Kökeni ve Nedenleri) başlıklı kitapta savunulan "Kürtlerin Turan ırkından değil Hint-Ari ırkından olduğu" savı çürütülerek;

Bizce Kürtler temamen ırkan bizdendir. 2000 seneden beri Türk yurdunda Türk kaniyle büyümüş bir kütlede artık başka kan aranır mı!? Kürtlerden müstakil bir memleket, bir lisan ve bir medeniyet yaratmak hülyasiyle ortalığı velveleye veren siyaset kuklalarına Türkiye'nin münevver Kürtleri şu cevabı verdiler: "Biz ırk ve nesil itibariyle Türk ve Türkmenleriz. Bizi Türklükten ayırmak isteyenlerin akibeti hüsrandır!" deniyordu.

1931 yılında Ankara'da "T. O. Matbaası"nda üzerinde yazar adı belirtilmeksizin çoğaltılan, Atatürk'ün üslubuyla yazılmış, Türk-Kürt ırk ayırımcılığını çürüterek Türk-Kürt soydaşlığını savunan Taşnak-Hoybun kitapçığının kapağı

Yine bu kitapçıkta, emperyalistlerin Hoybun örgütü aracılığıyla aşılamaya ve yaymaya çalıştıkları Türklerle Kürtlerin başka ırklardan olduğu savına karşı, Lozan'da İsmet İnönü'nün İngilizleri kendi silahlarıyla mat ettiği

Encyclopedia Britannica'dan Türk-Kürt soydaşlığını saptayan maddeler aktarılıyor; Kürtlerin Türkiye'de Kürtçe konuşmasının yasak olduğu propagandası çürütülerek, Kürtlerin Türkiye'de diledikleri her yerde Kürtçe konuşabildikleri, yaşamın içinden örneklerle anlatılıyordu.

1930'larda emperyalist kurmaylar, Kürtler hangi ırktan olduklarına inandırılırlarsa o ırkla bir siyasal birliğe yönelir düşüncesiyle ırkçı-bölücü kuramlar üretiyor; bu nedenle Kürt aydınları arasında, Kürtlerin Türklerle soydaş Turan ırkından mı, yoksa Ermenilerle soydaş Hint-Ari ırkından mı oldukları konusu, siyasi tutum belirmekte neredeyse tek ve en önemli ölçüt olarak işlev görüyordu. Osmanlı döneminde uzun yıllar batılı ülkelerde askeri ataşelikler yapmış ve 1930'larda Kürt aydınlarının en bilgilisi olan Mihemet Emin Zeki, işte tam da böyle bir ortamda Kürtlerin kökenine ilişkin "Hulase Tarih Kurd u Kurdistane" (Kısaca Kürt ve Kürdistan Tarihi) adını verdiği Sorani dilinde bir kitap yazmış; 1931 yılında Bağdat'ta Dar-es-Sellam matbaasında basılan bu kitapta Mihemet Emin Zeki, 250 dolayında İngilizce, Fransızca, Almanca bilimsel arkeolojik, tarihsel kaynağa dayanarak Kürtler'in Türklerle aynı soydan Turani olduklarını, şimdi yaşadıkları topraklara Asya'dan geldiklerini savunmuştu.

Hoybun Örgütü'nün yöneticileri, Ağrı İsyanı bastırıldıktan sonra aldıkları bu ağır yenilgiyle sarsılacak ve aralarında patlak veren tartışmalarda, "Kürtler'in ırkı, kökeni" konusunda ikiye ayrılacaklardı.

Örgüt lideri Celadet Ali Bedirhan, "Kürtler'in Hint-Ari ırktan Ermenilerle soydaş olduğunu, dolayısıyla Türklerden ayrı bir devlet kurmaya hakları bulunduğu" görüşünü bir kitapçık olarak 8 Aralık 1933'te Şam'da "Mustafa Kemal'e Açık Mektup" adıyla Arap harfleriyle yayımlayacak ve "Türk-Kürt soydaşlığı"nı savunanlara çok sert bir dille saldıracaktı.

1930'larda Türk-Kürt ırk ayırımcılığı yaparak, Kürt-Ermeni ırkdaşlığının tohumlarını atan, günümüz ayrılıkçılarının kuramcı önderi, Celadet Ali Bedirhan

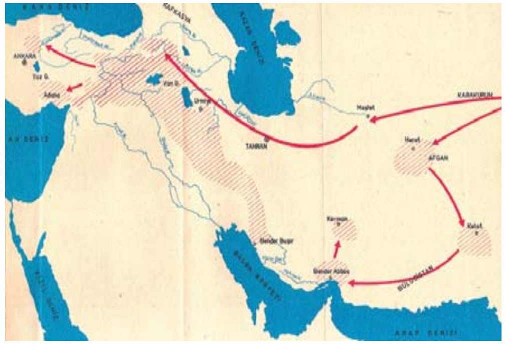
Hoybun örgütünün Bağdat Şubesi Başkanı Dr. Mehmet Şükrü Sekban ise, Bedirhan'ın tersine, Mihemet Emin Zeki'nin 1931 yılında yayımladığı görüşlerini benimseyerek, Kürtler'in binlerce yıl önce Orta Asya'dan Mezopotamya'ya göçen Turani boylardan olup Türklerle soydaş olduklarını savunan Fransızca bir kitapçık yazacak, 1933 yılında Paris'te Üniversite yayınları tarafından "La Question Kurde - Des Problemes Des Minorites" (Kürt Sorunu - Azınlıklar Meselesi) adıyla yayımlanan bu kitabında Sekban, Kürtlerin Türklerle ırk birliğini savunarak Hoybun örgütünden ayrıldığını ve bundan böyle siyasetle de uğraşmayacağını duyuracaktı.

1930'larda Kürt-Ermeni ırkdaşlığına dayalı Hoybun örgütünden ayrılarak Türk-Kürt soydaşlığını savunan, örgütün o dönemdeki Bağdat şube başkanı, Dr. Mehmet Şükrü Sekban

Dr. M. Şükrü Sekban, bu kitabında özetle şöyle diyordu:

- "Antropolojik olarak saf Türk olan Türkmen ile Kürd'ü ayırdetmek güçtür."
- "Kürtler Orta asya'dan Karakurum ovaları dolayından iki yöne göçetmişlerdir."
- "Bu konuda en yeni ve en ayrıntılı harita 1931 yılında 1. cildi yayımlanan "Kısaca Kürt ve Kürdistan Tarihi" adlı eserin değerli yazarına (Mihemet Emin Zeki Beg'e) aittir."

1931'de Mihemed Emin Zeki Beg'in Kürtlerin Turan ırkından olduğunu savunduğu Soranice kitabında yayımlanan, Dr. M. Şükrü Sekban'ın 1933 tarihli kendi kitabında tıpkı basımını verdiği, Kürtlerin Ortaasya'dan göç yollarını gösteren harita

- "Batı'ya doğru yönelen kol, İran körfezindeki Bender-buşir'e ulaşmıştır."
- "Kürt ve Türklerin bir kısmının, tarihin hangi devrinde göç edip Kürdistan'ın doğusuna Lidya sınırına dek geldikleri bilinmemektedir. Tarihin en eski devirlerinde bile Türklerin bu-

günkü Orta Anadolu'da varlığı da Kürtler'in Turani kökenini doğrulamaktadır. Belki de aynı koşullar bu iki kardeş çocukları kavmin son fertlerine kadar göç etmelerini zorunlu kılmıştır."

Türkiye'de Kürtlerin durumu, aynı ırktan olan iki halkın birleşmesidir."

"Mütarekeden (1918 Mondros Mütarekesi'nden) beri Irak'ta, Süleymaniye'de; son sekiz yıldan beri de Irak'ta Kürtçe konuşan sancaklarda, eğitim dili Kürtçe'dir. Kürtçe eğitimden sağlanan sonuçlar ise kesinlikle bir "hiç"tir. Öğretmenlerin, okul kitaplarının, öğretim kadrosunun coşkusuyla desteklenen Hükümet'in iyi niyetininin de tam olduğunu varsayalım; iyi ama, Kürtçe eğitim veren bu okullardan mezun olanlar, okulu bitirdikten sonra ne okuyacaklar? Hiç!.. Bugüne dek okul kitapları dışında ancak on kadar Kürtçe broşür ve kitap yayınlanmıştır. İtiraf edelim ki bu Kürtçe kitap ve broşürler hiç bir pratik değer ifade etmemektedir. Kürtçe eğitimle ilkokuldan mezun olan bu zavallılara, daha sonraları da okunacak eserler sağlama umudu bulunmamaktadır. Bu durumda kültürde ilerleme yok demektir."

"Mütarekeden beri Irak'ta Kürtçe konuşan sancaklarda, eğitim dili Kürtçe'dir. Kürtçe eğitimden sağlanan sonuçlar ise kesinlikle bir "hiç"tir."

"Bugünden başlamak üzere, bir yüzyıllık bir süre içinde, en iyi koşullar altında gelişecek bir Kürt dili bile, kültürlü devletlerin düzeyine ulaşmaya yeterli olmayacaktır."

"Kürt halkı, iyi bir miras olarak hiç bir şey bırakmayan önceki kuşaklar tarafından yönetilmeyi yeğler görünmektedir."

Türkiye'de Latin yazısına dayanan Türk yazısının kabulü, eğitimin en hızlı biçimde gerçekleştirilmesi ve tüm Türkiye'ye yayılmasını sağlayan etkenlerden biri oldu. Gece okullarının açılmasıyla sürdürülen muhteşem kampanya da ülkedeki okuma-yazma bilmeyenlerin sayısını büyük ölçüde azalttı. Bütün bu temel reform ve ulaşılmak istenen amaç, bize eğitimde Kürt dilinin kullanılmasını temelli olarak unutturdu. Kürt halkı da kültürden nasibini alıyordu."

"Namuslu insanlar olarak itiraf edelim ki, bu apaçık olaylar karşısında, bizim Kürtçe eğitim konusundaki inancımız artık iflas etmiştir."

"Devletlerin temelini ancak ırk birliği temin edebilir. Kürtler de Türklerle aynı ırktan olduklarına göre, birleşmekle yeni Türk milletini teşkil edeceklerdir."

Hiç bir kuvvet "kardeş çocukları" olan bu iki halkın birleşmesini engelleyemeyecektir."

"Gerçekte Türk, Kürt birer addan öte bir şey ifade etmezler; bizim ortak aile adımız Turani'dir. Aynı ırktan olma duygusu çok daha parlak bir yaşama götürecektir. Bu iki halkın ikdisadi dayanışma, ırk ve din birliği, ortak kültür gibi çeşitli siyasi ve milli birlik ögelerinden başka, çok güçlü bir etken daha vardır: Bu, Gazi'nin (Atatürk'ün) yüksek kişiliğidir."

"Hiçbir kuvvet kardeş çocukları olan Türklerin ve Kürtlerin birleşmesini engelleyemeyecektir."

"Her sadık insanın yapacağı gibi, derin bir saygı ve hayranlık duygusu içinde, onun büyük eserleri önünde saygıyla eğilirim."

Türkiye Kürtlerini, şöhretli önderleri Mustafa Kemal'in başarıyla çizdiği yola davet ediyor ve bu yolu izlemekle görevlendiriyorum."

"İşte Kürt Sorunu'nun çözümü için bulabileceğimiz en iyi ve en süreğen çözüm budur."

"Ben de, sınırların ötesinde, benden uzak hemşerilerim için, Türkiye'nin güçlü pırıltılı yükselişini izlerken siyasi yaşama veda ediyorum."

1933'e dek 38 yıl boyunca ayrılıkçı Kürt hareketinin önderleri arasında yer alan ve 1930'ların "Pe-Ke-Ke"(!)si olan "Hoybun" örgütünün Bağdat Şube Başkanlığını yapmakta olan Dr. Mehmet Şükrü Sekban'ın Paris'te Fransızca olarak yayımladığı bu kitapta, "devletin temelini ancak ırk birliği temin edebilir" görüşü dışında, gerçeğe ters düşen çok fazla şey bulunmuyordu. Sonuç olarak ayrılıkçı, ırk ayırımcısı Hoybun örgütünde ırk temelinde patlak veren kuramsal ayrışmada, Türk-Kürt soydaşlığını benimseyenler, Türkiye'ye karşı savaşmayı bırakırken, Celadet Ali Bedirhan'ın; "Kürtlerle Türkler ırkdaş değildir, Kürtler Ermeniler gibi Hint-Ari ırkındandırlar, Türklerse Turan ırkındandırlar, Kürtler Ermenilerle birlik olup Türklere karşı savaşmalıdırlar" görüşünü savunanlar, günümüze dek çeşitli adlar altında örgütlenerek Türkiye'yi ırk ayırımıyla parçalamaya çalışmışlardır.

Türk-Kürt soydaşlığı, etnik ayırımcı, ırkçı, Emperyalist işbirlikçisi "Bedirhanist"lerin dediği gibi, "1924'ten sonra Kürtleri yok saymak için uydurulan Te-Ce (!)'nin Resmi Tarih Tezi" olmayıp, yazımızın başında belgelerini

aktardığımız, Cumhuriyet kurulmadan yüzyıllarca önce, daha Atatürk bile doğmamışken, Osmanlı ve Selçuklu öncesine dek uzanan Bizans, Roma imparatorluk arşivleri ve Asur-Babil kazılarını yürüten yabancı bilim adamlarının çalışmalarıyla belgelenmiş; binlerce yıllık tarih boyunca toplumun bilinç altında yer etmiş ve sonunda Kurtuluş Savaşı yıllarında toplumsal bilinç üstüne çıkmış, tarihsel bir gerçekliktir. Kürtlerle Türkler'in başka başka ırklardan olduğu tezi, Türk-Kürt soydaşlığını unutturarak Kürtlerle Türkleri ırk ayırımıyla birbirine düşürmek ve böylece Türkiye'yi parçalamak amacıyla uydurulmuş "Emperyalist Devletlerin Resmi Tarih Tezi"dir.

Kurtuluş Savaşı yıllarında soydaşlık, dindaşlık bağları tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de önemliydi. Fakat kurulan Cumhuriyet, ancak çağcıl yurttaşlığa dayanmakla, hangi soy, din ve mezhepten olursa olsun tüm uyruklarına eşit insan ve yurttaş hakları sağlayarak var kalabilirdi. Atatürk tarafından kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1923-1938 arası dönemde soydaşlık ve dindaşlığı uyrukların alt kimlikleri olarak değerlendirip, toplumu yurt kardeşliği, yurttaşlık üst kimliğinde birleşirmeye yönelmiş; soy, din, mezhep ayırımcılığından hızla uzaklaşarak tüm uyruklarını eşit yurttaşlar sayan çağcıl hukuk devletine doğru evrilmiştir. Kişisoyu, iç ve dış boğazlaşmaları önleyici biricik yolun yurt kardeşliğinde birleşmek olduğunu binlerce yıl boyunca çok acı deneyimlerden geçerek kavrayabilmiştir.

Yurttaşlık kavramının tanımı, yurttaş hak ve ödevlerinin neler olduğu apaçıktır; dünyanın neresine gidilirse gidilsin değişmez. Ortada tanımı belli, tüm uyrukları kucaklayan yurttaşlık kavramı varken, parlamentoyu ırk-soy-döl temsilcilerinden oluşturarak; Türkiye Cumhuriyeti'ni eşit yurttaş temsilinden uzaklaştırıp, "etnik temsil"e dönüştürmeyi amaçlayan etnik ayrılıkçı akımlar, gerilikçidir. Yurttaşlığın ortadan kaldırılması demek olan "etnik temsil"i, sanki yurttaşlığın ta kendisiymiş gibi yurttürmaya çalışarak, uyduruk "anayasal vatandaşlık" kavramı altında savunmak ve bunu terörle dayatmak, son yüzyılın en büyük siyasi dalaveresidir ve Türklerin tarih boyunca karşılaştığı en "ahlaksız teklif" budur.

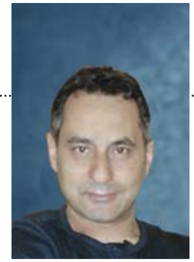
İki dünya savaşında ve son çeyrek yüzyılda, devletlerin ırka dayandırılması ve toplumların ırklara ayrıştırılmasının kişisoyu için nasıl kanlı sonuçlara yol açtığı unutulabilir mi?

Karl Jaspers der ki: "Unutmak, ihanettir."

Evet: Unutmak da, unutturmak da, ihanettir. •

EVRENSEL **BAKIŞ AÇISI**

Gürbüz Evren

Hedef Ulus Devlet Yapımız

Türkiye'nin ulus devlet yapısı, birlik ve bütünlüğü sadece düşman olarak bildiklerimizin değil, müttefik sandığımız ülkelerin de hedefindedir. Avrupa Birliği'ne ve Amerika Birleşik Devletleri'ne göre Türkiye, demokrasi, insan hakları, azınlık hakları vb konularda izlenmesi, sorgulanması ve hizaya getirilmesi gereken bir ülkedir. Demokrasi ve insan hakları gibi yüce değerleri öne çıkaranların hedefinde aslında modası geçti dedikleri ulus devlet vardır.

AB ve ABD'ye göre Türkiye, demokrasi, insan hakları, azınlık hakları vb. konularda hizaya getirilmesi gereken bir ülkedir.

Ortadoğu, Kafkasya, Karadeniz, Akdeniz, Balkanlar ve Orta Asya gibi bölgelerin anahtarı durumundaki Türkiye'nin güçlü ve etkili olmasının, öncelikle müttefik ülkeleri rahatsız ettiğini anlamak için ülkemize yönelik taleplere bakmak yeterlidir. Ayrıca, bu bölgelerin stratejik önemi ve enerji kaynakları düşünüldüğünde, Türkiye'ye yönelik hesaplar anlaşılacaktır.

Batılı ülkelere göre yapılması gereken, Türkiye'yi ayrıştıracak, toprak bütünlüğünü ortadan kaldıracak taleplere yönelmek, bunun için de demokrasi ve insan hakları kavramlarının kullanıldığı eleştirileri, yorum ve raporları kamuoyunun gündeminde tutacak çalışmalara hız vermektir. Daha açık konuşmak gerekirse, Osmanlı'nın son döneminde Ermeni vatandaş-

lar üzerinden yürürlüğe konulan plan ve projeler günümüzde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı Kürtler üzerinden sürdürülmek istenmektedir.

Birinci Körfez Savaşı (1993) ile anlaşılmıştır ki Kürtler üzerinden oynanacak oyunlar İran, Irak, Suriye, ama hepsinden önemlisi Türkiye'nin geleceğini yakından ilgilendirecektir. Çünkü Türkiye, yukarıda sıraladığımız bölgelerin yeniden siyasi olarak şekillenmesini önleyecek ya da sağlayacak ülkedir. Amerikan güçlerinin 2003'te Irak'ı işgali ise Türkiye için tehlikenin daha da yakınlaştığını gösteren gelişme olmuştur.

Dostumuz ve müttefikimiz olduğu resmi söylemlerde sıkça vurgulanan Amerika Birleşik Devletleri'ne yazık ki Kürt kökenli vatandaşlarımız üzerinden ülkemizin birlik ve bütünlüğünü hedefleyen taleplerin ve politikaların açıkça destekleyicisi ve de uygulayıcısı rolünü üslenmiştir. Bu rolü oynarken, kamuoyunu yanıltmak için 20 yılı aşkın bir süredir Türkiye'nin başına dert olan bölücü terör örgütü PKK'nın tasfiyesine yardım ediyormuş gibi gözükmeye çalışmaktadır.

Washington'un hedefinin kendi güdümünde bir Kürt devleti kurmak olduğunu sanırım anlamayan kalmadı. Irak'ın kuzeyinde ortaya çıkan ve şimdilik "Bölgesel Kürt Yönetimi" denilen oluşum, bir çekirdek Kürt devletidir. Anayasası, parlamentosu, bayrağı, güvenlik güçleri, hükümeti olan bu yönetim aslında resmen ilan edilmemiş bir devlettir. Amerikan güçlerinin 2012'de Irak'tan çekilirken güvence altına almak istedikleri bu gayri resmi devlet, asıl hedef olan Büyük Kürdistan'ın temelidir. Ama bu devletin yaşayabilmesi için Güneydoğu Anadolu bölgesinin hatta Doğu Anadolu'nun bir bölümünün de Türkiye'den koparılması gerekmektedir.

Türkiye üzerindeki hesapların önündeki en önemli engel ise Türk Silahlı Kuvvetleri'dir.

Çünkü bu devletin ihtiyacı olan coğrafya ve nüfusun yanı sıra devlet yönetimi ile serbest piyasa ekonomisini bilen yetişmiş insan gücü Türkiye tarafındadır. İşte bu hesapların önündeki en önemli engel ise ulus devletin önde gelen koruyucusu Türk Silahlı Kuvvetleri'dir. Bu kurumu yıpratma, etkisizleştirme ve kışlasına kapatma süreci de bir yandan işletilmektedir. Buraya kadar yaptığım değerlendirme, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 23 ülkenin sınırlarının ve siyasi yönetimlerinin değiştirilmesini öngören Büyük Ortadoğu Projesi'nin ülkemizle ilgili bölümünün özetidir de.

Dost ve müttefik (!) Washington elbette "Büyük Kürdistan kuracağım" demeyecektir. Adımlarını atarken, Türk kamuoyunu uyandırmamaya ve tepkisini almamaya dikkat edecektir. Bunun için de PKK ile mücadelede bize yardım ediyormuş gibi gözükecek, sorunun çözülmesinde daha çok demokrasi ve insan hakları gerekir telkinlerinde bulunacaktır. Bizi bizden daha çok düşünüyormuş rolündeki Amerikan dostlarımız (!) terör örgütünü Kürt sorunu olarak adlandırırlar. Sorunu çözecek önerileri içeren raporlar hazırlayan bu dostlarımızın (!) isimleri artık çok sık duyulmaktadır. Graham Fuller, Paul Henze, Henri Barkey, David Phillips gibi uzmanlar, Türkiye'ye akıl verdiklerini sananların önde gelenleridir. Bu yazıda Barkey ve Philips'in raporlarının özünü aktaracağım.

Bizi bizden çok düşünüyormuş rolündeki Amerikan dostlarımız (!) terör örgütünü Kürt sorunu olarak adlandırırlar.

David Phillips'in Ekim 2007'de yayınlanan raporundan başlayalım. Columbia Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan Phillips. Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nda ve Birleşmiş Milletler'de üst düzey danışman olarak çalıştı. Phillips, Atlantik Konseyi'nde Türkiye raporları da hazırlamaktadır. Ermenistan-Türkiye ilişkilerinin normalleştirilmesi sürecinin arkasındaki isim de David Phillips'dir. Bu uzmanın "PKK'nın Silahsızlandırılması" başlıklı raporundan aktaracaklarıma bakıldığında, içinde bulunduğumuz tehlikeli süreçte yaşanan gelişmelerle örtüştüğü anlaşılacaktır.

Philips raporunda, "Türkiye PKK'ya karşı sınır ötesi operasyon yapmamalıdır. Çünkü böylesi operasyonlar, Türkiye'nin demokratik gelişimine zarar verir, ayrıca ül-

Kürt sorunu için raporlar hazırlayan Amerikalı uzman dostlardan (!) David Phillips.

BD ŞUBAT 2010

kedeki Kürtleri aşırılığa iter, bölgesel sorunları canlandırır" değerlendirmesinde bulunurken aslında terör örgütüne karşı mücadele etmeyin demektedir.

Rapordaki anahtar cümle ise "PKK sorununun çözümü için 'demokratikleşme' süreci gereklidir" önerisidir. Burada, 'Demokratikleşme süreci' tanımlaması ile 'Demokratik açılım" mı işaret ediliyor sorusu akla gelmektedir?

Raporun diğer önemli unsurları ise şöyle,"Demokratikleşme süreci için 'Sivil Anayasa' teklifi önemli bir adımdır. Ayrıca, siyasi ve kültürel reformlar uygulanmalıdır. Türk Ceza Kanunu'nun 301. Maddesi ve Terörle Mücadele Kanunu kaldırılmalıdır. PKK sorunun çözümü için Irak'taki Kürt Bölgesel Yönetimi de bazı adımlar atmalıdır. Kürt Bölgesel Yönetimi, Mahmur kampında yaşayanların Türkiye'ye dönüşünü sağlamalıdır. PKK sorunu silahla çözülemez. PKK'nın barıştan yana bir tavır takınması durumunda, örgüt üyeleri için af ilan edilmelidir. DTP milletvekilleri PKK ile Türkiye arasında arabulucu olabilir."

Şimdi gelelim bir diğer uzman Henri Barkey'in raporuna. Amerikan Lehigh Üniversitesi öğretim üyesi Barkey'in, Şubat 2009'da Başkan Obama'ya tavsiyelerde bulunduğu "Kürdistan'da Çatışmayı Önlemek" başlıklı raporundaki ifadeler de kamuoyunun giderek daha iyi anlamaya başladığı oyunu ortaya koymaktadır.

"Kürdistan'da Çatışmayı Önlemek" başlıklı raporuyla bilinen öğretim üyesi Henri Barkey

Washington, Irak'tan çekildikten sonra kuzeydeki çekirdek Kürdistan'ı güvence altına alma derdindedir. Bu görevi de Türkiye'ye vermeyi planlamaktadır. Türkiye'ye bu işi üslenmesi karşılığında ise PKK sorununun çözülmesinde yardımcı olunacaktır. Aşağıda tırnak içinde verdiğim ifadeler bu kısa değerlendirme ışığında okunmalıdır.

"Kürt sorunu Amerikan Yönetimi açısından hayati olan birçok konuyla bağlantılıdır. Türkiye ve Bölgesel Kürt Yönetimi'nin işbirliği yapmalarına yardımcı olmak Amerikan Yönetimi'nin başarısı için önemlidir. Türkiye'de Bölgesel Kürt Yönetimi ve Kürtlerle ilişkilerin iyileştirilmesine karşı çıkan muhalefet, ulusalcılar ve asker arasında önemli bir yere sahiptir. Türkiye'nin Irak Kürtlerine verebileceği garanti, Kürtlerin kendilerini komşularından yana güvensizlik içinde hissetmelerini engelleyecek koruyuculuktur. Türkler, potansiyel bir Kürt bağımsızlığını aşırı abartıyorlar. Türkiye-Washington-Bölgesel Kürt Yönetimi üçgenindeki mevcut rahatsızlık, Türkiye'nin kendi Kürt sorunundan kaynaklanmaktadır."

Gelelim PKK konusuna. Kandil Dağı'ndan ve Mahmur Kampından dönenlerin karşılandığı Habur sınır kapısında yaşananlar, Barkey raporundaki öneriler mi uygulanıyor dedirtecek türdendir.

Habur sınır kapısında yaşananlar Barkey raporundaki öneriler mi uygulanıyor dedirtecek türdendir.

"Washington, Türkiyeli Kürtlerin silahlı mücadeleyi terk etmeleri için Iraklı Kürt liderlerin yardımına da başvurabilir, çünkü Türkiye'deki silahlı mücadele istenen sonuçları almayacağı gibi, Irak Bölgesel Kürt Yönetimi'ni de tehlikeye düşürecektir. PKK'ya silah bıraktırmak ciddi bir planlamayı ve Iraklı Kürtler, Türkler ve Amerikan Yönetimi arasında eşgüdümü gerektirir. İlk adım, Türkiye ve Bölgesel Kürt Yönetimi arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesidir. İkinci adımda, Türkler af çıkarmalıdırlar. Üçüncü adım ise, Bölgesel Kürt Yönetimi ve Amerikan Yönetimi'nin, PKK'dan kopanlara gelecekleriyle ilgili garantileri sağlamasıdır. Irak'taki Amerikan temsilcileri, PKK'nın silah bırakmasına eşlik edecek mekanizmalar için gerekli adımları atmalıdır. PKK'lılar silahları Amerikan yetkililere teslim etmeli, Türk meslektaşları da durumu izlemelidir. Süreç kamuoyunun gözleri önünde olduğu takdirde Türk kamuoyu, bunun gerçek olduğuna inanacaktır. Silahların teslim edilmesi televizyondan yayınlanabilir. PKK liderliğinin af kapsamı dışında kalması durumunda onlara bölge dışına çıkabilecekleri geçiş izni ya da belgesi sağlanabilir. Washington, bu sürece Avrupa'nın katılımını da sağlamalıdır. Avrupa ülkeleri, silah bırakma süreci başladığında, PKK'nın dernek ve işletmelerine karşı daha katı düzenlemeler getirmelidir. Avrupa, PKK liderliği için son durak da olabilir."

Barkey raporundan Washington'un neden Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliğine destek verildiğini anlatan ifadeleri de aktaralım.

"Mademki Türkiye'nin uzun vadede Avrupa Birliği üyeliği Kürt sorununu nasıl çözdüğüne bağlı bir seyir izleyecek, Washington da aynı şekilde Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine verdiği desteği, Kürt azınlığıyla uzlaşması şartına bağlayabilir. Washington, Türkiye'ye siyasal reform yapılması, insan hakları ve demokratik

BD ŞUBAT 2010

özgürlüklerin ilerletilmesi için de baskı yapmalıdır."

Bu rapordaki anahtar nitelikteki cümlelerden biri de geleceğe yönelik şu değerlendirmede saklıdır, "Türkiyeli Kürtlerin bağımsızlık eğiliminde olmadıkları söyleniyor. Kürtler, Türkiye Avrupa Birliği yolundayken bağımsız olmaya veya Kuzey Irak'a katılmaya niçin çalışsınlar ki. Ama 15-20 yıl sonra bu bağların ve düşüncelerin hangi yerde olacağını kim söyleyebilir?"

Yüzlerce sayfadan oluşan bu raporları siyaset bilimci gözüyle ve herkesin rahatlıkla anlayabileceği bir dile dönüştürerek tercüme ettim. Tırnak içindeki bölümleri okuduğunuzda, yaşanan gelişmelerin aslında önceden hazırlanmış bir senaryonun uygulanması olduğu hissine bilmem kapıldınız mı? •

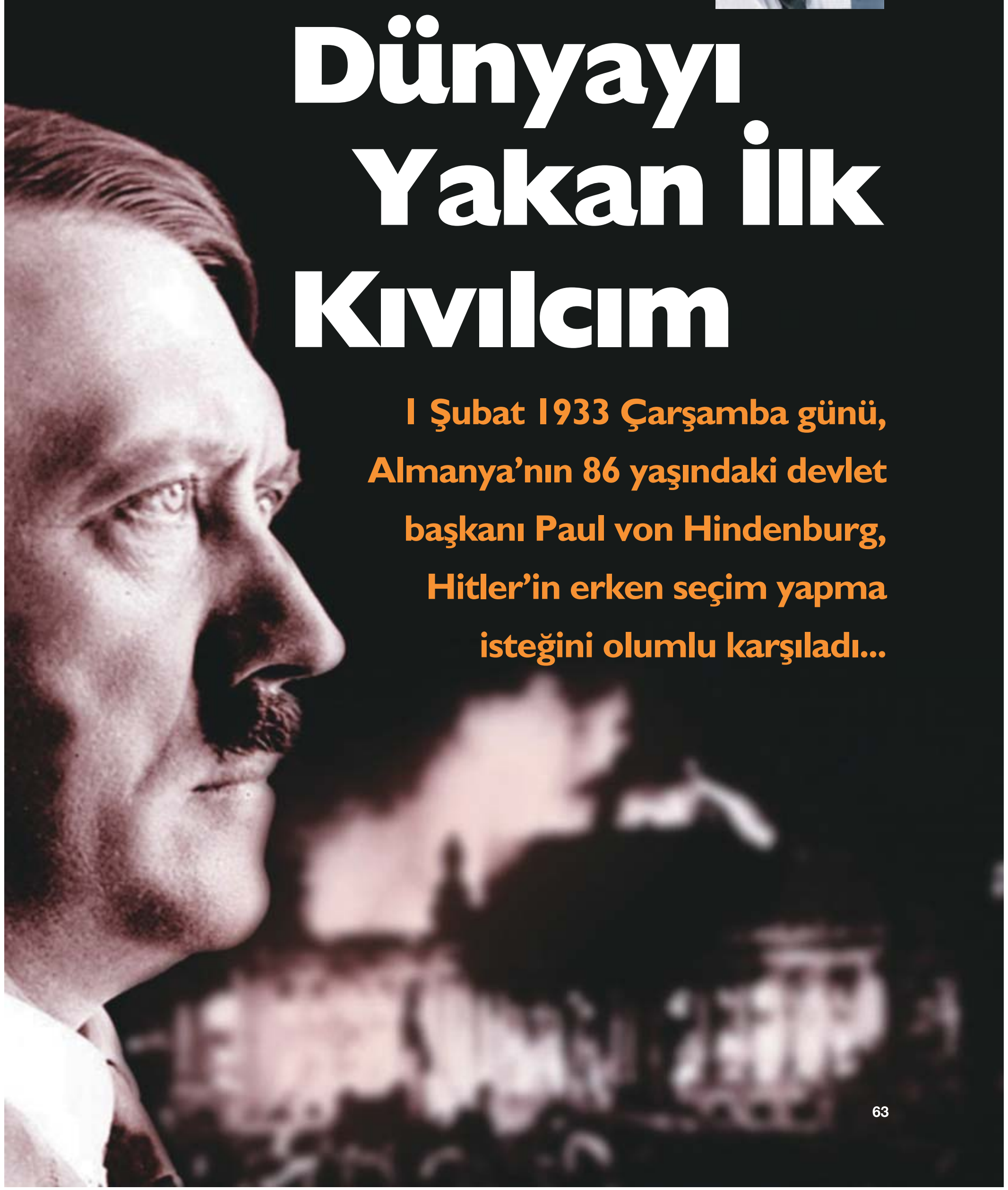
Ata'mızdan

Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en değerli mirası olan bağımsızlık aşkı ile dolu bir adamım. Çocukluğumdan bugüne kadar ailevî, hususî ve resmî hayatımın her safhasını yakından bilenler için bu aşkım malumdur.

Bence bir millete şerefin, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi, mutlaka o milletin özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasıyla kaimdir. Ben şahsen bu saydığım vasıflara, çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmek için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim.

Ben yaşabilmek için mutlaka bağımsız bir milletin evladı kalmalıyım. Bu sebeple milli bağımsızlık bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri icap ettirirse, insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet icabı olan dostluk ve siyaset münasebetlerini büyük bir hassasiyetle takdir ederim.

Ancak, benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin, bu arzusundan vazgeçinceye kadar, amansız düşmanıyım. •

KÖŞEDEN BUCAKTAN
Mehmet Muhsinoğlu

Dünyayı Yakan İlk Kıvılcım

1 Şubat 1933 Çarşamba günü, Almanya'nın 86 yaşındaki devlet başkanı Paul von Hindenburg, Hitler'in erken seçim yapma isteğini olumlu karşıladı...

Hitler'in bundan hemen sonra ikinci ricası, komünistlerin terör eylemlerine karşı bir kararname çıkarılması oldu.

Devlet başkanlığının yetkisi çerçevesinde, "Alman Halkını Koruma Kararnamesi" 4 Şubat 1933 Cumartesi günü yayımlandı. Söz konusu Kararname, yeni içişleri bakanı Wilhelm Frick'e (1877-1946) polis güçlerini kullanarak halk toplantılarını yasaklama, halkın güvenliği ve düzen için tehlikeli olabilecek yayınları önleyip, bunları ortadan kaldırma yetkisini veriyordu.

Buna ek olarak, içişleri bakanlığına ve polis şeflerine, önemli alanlarda grev yapılmasını yasaklama yetkisi de tanınıyordu. Bu arada aynı makamlar, geniş bir tutuklama yetkisine sahip olacak, yasak eylemler yapılacağını bilmesine karşın, bunu ilgili makamlara bildirmeyenler de tutuklanacaktı.

"Alman Halkını Koruma Kararnamesi" bakanlar kuruluna, seçimlere birkaç hafta kala "hükümet karşıtı gösteri ve eylemleri önlemek" amacıyla, komünist ve sosyal demokrat adayları yakalama "yetkisini" de veriyordu.

•••

Hitler 8 Şubat 1933 Çarşamba günü yapılan bakanlar kurulu toplantısında, Almanya'nın yeniden silahlanması ve ordunun modernizasyonu konusundaki öngörüsünü açıkladı. Devlet başkanı Hindenburg tarafından daha önce göreve getirilen Reichswehr (Savunma) Bakanı Werner von Blomberg (1878-1946), hemen söz aldı ve ordunun yeniden silahlanmasının öncelikli olduğunu belirtip, kaynak sorununu gündeme getirdi.

8 Şubat 1933 Çarşamba günü yapılan bakanlar kurulunun toplantı tutanakları, yeni başbakan ile ordu arasında büyük bir uyum olduğunu gösteriyordu.

Bununla ilgili görüşmeler tamamlandıktan sonra, hükümet gündemindeki diğer konulara ancak geçilebildi. Toplantı tutanaklarının ortaya koyduğu tablo, yeni başbakan ile ordu arasında büyük bir uyum olduğunu gösteriyordu.

Bu arada Hitler'in, 5 yıl içinde Almanya'nın yeniden silahlandırılması planı yanında, bir haftadan birkaç gün fazlasıyla oturmakta olduğu başbakanlık makamında, selefinden çok daha uzun süre kalmaya hevesli olduğu da, aynı toplantı tutanaklarından anlaşılıyordu.

•••

Almanya'nın büyük iş çevreleri bir önceki seçimde Nazilere önemli bir destek vermemişti. Ancak Hitler, nasıl olursa olsun bu durumu değiştirmeye kesin kararlıydı.

20 Şubat 1933 Pazartesi günü Hermann Göring (1893-1946), Almanya'nın önde gelen sanayici ve finans sektörü temsilcilerinden oluşan yaklaşık 20 kişilik bir gruba, düzenlediği özel toplantıda ev sahipliği yaptı.

I.Dünya Savaşı'nın madalyalı pilotu ve iyi yaşamayı seven bir seçkin olarak Göring, büyük işadamlarıyla aynı ortamda bulunmaktan, Hitler'e göre daha çok mutluluk duyuyordu. Hitler'in sıradan Avusturyalı geçmişi, beceriksizce sürdürdüğü yapmacıklı tavırları, demagojik üslubu, önde gelen işadamlarının kendisine karşı mesafeli durmasına yol açıyordu.

Nazi Partisi önderlerinden ve Nazi polis devleti kurucularından Hermann Goring

20 Şubat özel toplantısına katılanlardan Dr. Hjalmar Schacht (1877-1970), Reichsbank (Merkez Bankası) başkanlığını (1923-1930) döneminde 7 yıl yapmış olması nedeniyle, politik yaşamda parlak bir geçmişe sahipti. 1920'li yılların sonlarında sağ görüşe kayan Schacht, Hitler'in iktidara gelmesinden sonra başladığı Naziler'le flörtü yıllarca sürdürmüştü. Bu toplantıda hazır bulunması, işadamı ve sanayici temsilcilerini yüreklendirmiş, bir anlamda onlara güvence olmuştu.

Bu gelişme sonunda, hükümetin seçim kampanyası için işadamlarının finans desteği sağlanmıştı.

Ertesi ay Dr. Hjalmar Schacht, bu kez Nazi rejimi altında Reichsbank (Merkez Bankası) başkanlığına yeniden atanıyordu.

•••

Hermann Göring'in sanayicilerle yaptığı özel toplantıdan bir hafta sonra, 27 Şubat 1933 Pazartesi gecesi, Berlin kentinin üstüne gri-siyah bir bulut çöktü.

Alman meclis hükümetinin çalıştığı, ancak bir önceki yılın Aralık a-

BD ŞUBAT 2010

yından beri tatilde olan Reichstag (parlamento) binası yanıyordu.

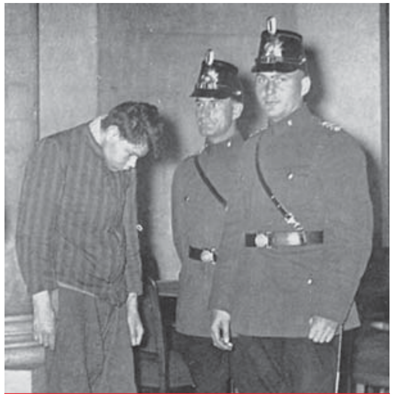
Yapımına 1969 yılında başlanan ve 4 yıl süren "Dünya Savaşta" adındaki 26 bölümlük televizyon dizisinde, Soren Swigart tarafından yazılan "Reichstag Yangını" şöyle anlatılıyor:

"Yeni seçim 5 Mart'ta yapılacaktı. Bekçi dışında kimsenin bulunmadığı koca bina büyük bir sessizlik içindeydi. (Bu erken seçim, Nazileri parlamentonun en güçlü partisi haline getirecek, iktidarı ele geçiren Hitler devleti kararnamelerle idare edebilecekti.)

Saat 21.05'te binanın önünden geçen bir öğrenci, içeride yanan meşale taşıyan bir adamı birinci katın pencerelerinden görmüş, ancak bunu kimseye bildirmemişti.

Reichstag yangınından sonra başkan Paul von Hindenburg olağanüstü hal ilan etmişti.

Yangından hemen sonra polis olay yerinde yarı çıplak ve şaşkın görünen Hollandalı Marinus van der Lubbe'yi yakalamıştı.

10 dakika sonra binadan dumanlar yükseldiği görülmüş, böylece Berlin itfaiye istasyonuna ilk yangın alarmı duyurulmuştu. İtfaiye ekipleri 10 dakikadan da kısa bir sürede olay yerine ulaştığında, binanın her tarafını alevler sarmıştı.

Saat 21.30'da müthiş bir patlama duyuldu ve büyük toplantı salonu tamamen alevler içinde kaldı. İtfaiye ekiplerinin gösterdiği tüm çabalara karşın, yangın kontrolden çıkmış, iç bölümleri yok olan binadan geriye yalnızca kalın duvarları kalmıştı.

Polis birkaç dakika sonra olay yerinde, yarı çıplak ve şaşkın görünen Hollandalı Marinus van der Lubbe'yi yakalamıştı." (Kimi kaynaklara göre, "eylemini itiraf eden" Hollandalı, "kendisinin bir komünist olduğunu ve kapitalizmden tek başına intikam almak istediğini" söylüyordu.)

"Başbakan Hitler ve Prusyalı bakan Hermann Göring'in, telâşla koşuşturan gazeteci ve foto muhabirlerinin arasında yangın yerine gelmeleri çok uzun sürmedi. Göring daha arabasından çıkarken, komünistleri yangını başlatmakla suçluyordu."

(Yangının yol açtığı etki kesin olmasına karşın, tarihçiler bunu Hollandalı Lube'nin, Komünist Partisi'nin, ya da Hitler'in Nazi Partisi'nin başlattığını günümüzde de tartışmaya devam ediyorlar. "Reichstag Yangını ve Politik Sonuçları" kitabının yazarı, tarihçi Hans Mommsen, "Politik partilerden hiçbirinin katılmadığı bu yangının tek suçlusu Lubbe'dir" tezini savunmaya devam ediyor.)

"Yangını kimin çıkardığı tartışmaları sürerken, herkesin kabul edebileceği bir sonuca belki de asla ulaşılamayacaktı."

Van der Lubbe ve 4 sanık mahkemede yargılandı ve Lubbe kundakçılıktan ölüm cezasına çarptırıldı.

(Van der Lubbe ve diğer 4 sanığın yargılanmasına 21 Eylül 1933 Perşembe günü başlandı ve 23 Aralık Cumartesi günü duruşma sona erdi. Kundakçılıktan suçlu bulunan Lubbe ölüm cezasına çarptırıldı. Alman Komünist Partisi'nin parlamento lideri Ernst Torgler ve Bulgar komünisti Georgi Dimitrov'un da aralarında olduğu diğer 4 sanık ise, aleyhlerinde yeterli delil bulunmasına karşın aklandılar.

Mahkemenin Hitler'i kızdıran bu kararı, onun "Üçüncü Reich" ve yasal düzene karşı girişilen "ihanet" yanında, politik muhalefeti ezmek amacıyla "halk mahkemeleri" kurmasının nedenlerinden biri olmuştu.

Bu mahkemeler verdiği ölüm cezaları ve diğer kararlarıyla ün kazanmıştı.)

"Yargılanan ve idam edilen Hollandalı Lubbe'yi savunma çabaları yanında, delilleri toplayıp analiz eden Bernli Walther Hofer, bulguların SA/SS grubu başkanı Reinhard Heydrich ve Prusyalı İçişleri Bakanlığı görevlilerinden Kurt Dalüge'yi işaret ettiğini belirtiyordu.

Yangının nedeninden çok, yol açtığı sonuç daha önemliydi.

28 Şubat sabahı henüz güneş doğmadan, Nazi Partisi'nin öfke seline kapılan 4 bin komünist, aydın ve çeşitli mesleklerden kimseler çoktan tutuklanmıştı.

Yaşlı başkan Hindenburg komünist ihtilali tehlikesine kolayca inandırılmış ve temel hakları kısıtlayan olağanüstü hal kararnamesini imzalamıştı.

Yaşlı başkan Hindenburg, Alman ulusunun komünist ihtilâlinin eşiğine geldiğine, Hitler tarafından kolayca inandırılmış, olağanüstü hal döneminde vatandaşların temel haklarını sınırlamayı öngören kararnameyi imzalamıştı.

Bu kararname aynı zamanda Nazi hükümetine, çeşitli suçlar ve direniş eylemleri karşısında kamu düzenini sağlamakta yetersiz kalan yerel hükümetlere, suçlular için ölüm ya da hapis cezası uygulaması emrini vermeye tam yetki tanıyordu."

(Yangından hemen sonra başkan Paul von Hindenburg, olağanüstü hal ilan etmişti. Hükümet basına sansür uygulama, evlerde arama yapma, kamu toplantılarını yasaklama yetkilerini elde ediyordu. Daha sonra çıkarılan Yetki Yasası'nda açıkça planlananların hepsi, böylece daha önceden sağlanmış oluyordu. Tarihçi Mommsen'e göre, "Reichstag yangını diktatörlüğün yerleşmesini" hızlandırmıştı.)

"Kararnamede, tutuklanan bir kimsenin öncelikle sorgulanması, bir hukukçudan yardım alması, yersiz tutuklamalar karşısında tazminata hak kazanması gibi konularda hiçbir garantiye yer verilmiyordu. Tutuklama süresi herhangi bir yasal işleme gerek kalmadan, belirsiz bir tarihe kadar uzatılabiliyordu." (Kimi ülkelerde cezalandırmaya dönüşen tutuklamaların, Hitler Almanyası'ndan esinlendiği anlaşılıyor.)

•••

2 Mart'ta Daily Express gazetesinin bir muhabiri Hitler'e, hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının kalıcı olup olmadığını sordu. Hitler, komünist tehlikesi sona erdiğinde hak ve özgürlüklerin yeniden eski halini alacağını söyledi.

Aslında kararname, Nasyonal Sosyalizm döneminde olagan düzenin nasıl olacağını resmen ortaya koyuyordu: Şüphe üzerine tutuklama, yargısız cezalandırma, ürkütücü toplama kamplarına gönderilme uygulamasıydı bunlar!

'Üçüncü Reich'in sona erdiği güne kadar yürülükte kaldı bu uygulamalar!

Kararname yayımlandıktan hemen sonra, Nazi Partisi'nin gerçek ve sanal 'düşmanları'na karşı kampanyaya dönüştü. Seçime birkaç hafta kala Marksist basın sessizliğe büründü. Sosyal demokratlar etkili bir seçim kampanyası yapamıyor, eski Başbakanlardan Heinrich Bruning gibi, merkez partisinin saygın politikacılarının toplantıları bile, kahverengi gömlekli SA 'haydutları' tarafından dağıtılıyordu.

Bütün bu çabalara karşın, Nazi Partisi anayasayı değiştirmek için gerekli üçte iki çoğunluğa ulaşamadı. Bunun üzerine Hitler hukukun üstünlüğü ilkesine boşverip, hâlâ muhalefetin var olduğu eyaletlere karşı harekete geçti. Sarhoş kahverengi gömlekliler ve SS'lerin

Merkez, Katolik ve Bavyera Halk Partisi' nin desteğini alan Naziler Yetki Yasası'nı değiştirdiler. 23 Mart 1933 Perşembe günü Hitler Almanya'nın diktatörü oldu.

yol açtığı olayları bahane olarak kullanıyor, yerel otoritelerin kamu düzenini sağlamakta yetersiz kaldığını öne sürüyordu.

Wurttemburg, Baden, Bremen, Hamburg, Lubeck, Saxony, Hessen ve Bavyera'nın yasal güvencesini anayasadan alan yerel hükümetleri, Hitler tarafından yenileriyle değiştirildi.

Daha sonra Merkez, Katolik ve Bavyera Halk Partisi'nin desteğini sağlayan Naziler, Yetki Yasası'nı değiştirdiler ve 23 Mart 1933 Perşembe günü öğleden sonra Adolf Hitler, Almanya'nın 'en yüce' diktatörü oldu.

Böylece Hitler, Başkan Hindenburg ve kendi kabinesinin hiçbir engellemesi olmadan, Almanya'yı hayalinde yaşattığı 'korku ve kâbus devleti'ne dönüştürebilirdi artık!.."

•••

Van der Lubbe hakkında verilen ölüm cezası, 10 Ocak 1934 Çarşamba günü başı kesilerek infaz edildi.

Dünyayı yakan ilk kıvılcımı tutuşturan Lubbe ile ilgili bakış açısı, Ocak /2008'de onun lehine değişti. Sivil bir inisyatif tarafından Lubbe'nin anısına dikilen anıtın açılışı, 27 Şubat Çarşamba günü yapıldı.

Anıtta yer alan birinci plakette, van der Lubbe'nin büyük boy bir fotografı görülüyordu. İkinci plakette ise, anıtın yapımına öncülük eden tarihçi Cor Smit'in bir sözü, Hollandaca ve Almanca olarak yer alıyordu:

"Nazi rejimine karşı en erken direniş eylemi!" •

Hakimiyeti Milliye
YAZILARI 2

Mustafa Kemal Atatürk, Sivas'tan Ankara'ya geldikten tam iki hafta sonra Ankara'da Hakimiyet-i Milliye adlı bir gazete kurmuş, bu gazetede yayımladığı yazılarıyla ülkenin ve dünyanın içinde bulunduğu durum, kurtuluş yolları ve yeni bir Türk Devleti oluşturulması konularındaki görüşlerini açıklayarak halkı bilgilendirmiş ve bilinçlendirmişti. Mustafa Kemal Atatürk'ün ilk yazısı, Hakimiyet-i Milliye'nin yayıma başladığı 10 Ocak 1920 tarihinde yayımlanmış ve 90'ıncı yıldönümü nedeniyle, Bütün Dünya'nın Ocak 2010 tarihli geçen sayısında yinelenmişti.

Okurlarımızdan gelen içtenlikli istek ve öneriler doğrultusunda Mustafa Kemal Atatürk'ün Hakimiyet-i Milliye'de yayımlanan yazılarını, bir yıl boyunca her ay yinelemeye karar verdik. Aşağıda O'nun, "Asrın Prensipleri" başlıklı ikinci yazısını bulacaksınız.

Mustafa Kemal Yazıyor

ASRIN PRENSİPLERİ

Bütün cihan milletlerinin genel hareketinde, Wilson'un daimi bir barışa esas olmak üzere ortaya koyduğu milliyet prensiplerinin etken olduğu görünüyor. Asırlardan beri muhtelif milletler için tahammül edilmez baskılar icra eden emperyalizm ile milliyet ve bağımsızlık esaslarının bu mücadelesi, hiç şüphesiz er geç emperyalizmin mağlubiyeti, hiç olmazsa durdurulması ile neticelenecektir. Bu muzafferiyetin ertesinde bağımsızlıklarını ve mevcudiyetlerini kurtarmış olan milletler, prensiplerinin aşırılık ve taassuba müsait olmasından dolayı, kıskanç ve menfi siyasetler takip etmekten kendilerini kurtarabilecekler midir? Bu mesele çok mühimdir. Her kavmin saadeti ve gelişmesi namına, milletinin ve mevcudiyetinin sağlam bir iman ile bekasına düşkün olması tabiidir. Fakat milletlerin zihniyetleri üzerinde sabit fikirler doğuracak olan bu sağlam iman, bir gün pek kolaylıkla kıskanç ve bencil bir taassuba dönüşebilir.

Her millet, milliyetinin bekasını tarihi zaferlerine ve medeniyet kademesine dayandırmak suretiyle milli vicdanı büyütmek mecburiyetindedir. O kadar ki, milletlerin dayanabildiği tarihe kadar uzak zamanlardan zincirleme gelmiş ve birikmiş ananelere bağlı ise; bir millet o kadar esaslı bir mevcudiyet sahibidir denilebilir. Halbuki tarihin ve eski medeniyetlerin safhaları, topraklar ve kıtalar üzerinde muhtelif kavimlere ait kaynaşmış ve karışık hatıralardan her kavmi istifadeye sevk edecektir. Bu gayretle arazi ve sınırlar üzerinde başlayan mülk edinme davalarının, zayıf milletleri kuvvetli milletlere bağlı bulunduracak yeni 'hak'lar doğurması ve yeni bir emperyalizme varması ihtimali ortadan kalkmış değildir. Bilhassa bu anlaşmazlıklardan Avrupa emperyalizminin eski şekilde devam edebilmek çaresini bulmak için istifade etmesi, bağımsız ve milliyetlerine şiddetle bağlı küçük kavimleri birbiriyle mücadeleye sevk ederek, bir tarafı himaye etmek suretiyle asırlık siyasetini tekrara yol bulması çok mümkündür.

Irklara bağlı milliyet prensiplerinin ne korkunç emperyalizm istilalarına alet olduğunu, bilhassa ırkın hiçbir yerde hiçbir millet için itiraz edilemez bir esas olamayacağını, bir taraftan Harb-i Umumi(I. Dünya Savaşı), diğer taraftan ilmi incelemeler kafi derecede ispat etti. Slav birliği, Cermen birliği, Latin birliği gibi teoriler, aynı ırktan oldukları halde daha büyük milletlerin sırf ırki münasebetten dolayı kendilerine musallat olmasını hiçbir millet iyi karşılamadığı için, kuru bir teoriden ibaret kaldı. Bulgarlar, Slav oldukları halde, hiçbir zaman Rus Slav birliğinin pençesi altında ezilmek istemediler.

> Devamlı bir barış temin etmek üzere ortaya konan milliyet prensipleri, böyle fetih ve istila emellerini taşımamak lazım gelir.

Bulgarlar, yine mesela ırken Türk sayılmakla, hiçbir zaman genel siyasetlerinde Türkiye lehine fedakârlığa sevk etmek mümkün olamaz. Olsa olsa bu teori Rus Çarlığı'nı zorla Bulgaristan'ı istilaya teşvik edebilirdi. Türkiye ortadan kalkmadıktan sonra, Çarlığın görüşü de bundan başka bir şey değildi. Halbuki barışa esas olmak, bilhassa devamlı bir barış temin etmek

üzere ortaya konan milliyet prensipleri, böyle fetih ve istila emellerini, sınır kavgalarını, siyasal galeyanları taşımamak lazım gelir. Nitekim Wilson da birçok defalar Amerika'yı misal olarak söylemiş, orada mevcut muhtelif kavmiyetlerin ve bu kavimlere ait medeniyet izlerinin hiçbir hak ve iddiaya esas olamayacağını belirtmiştir.

Şu halde Wilson prensiplerinin teyit ettiği milliyet esasları, şimdiye kadar birçoklarının yanlış anladıkları gibi, memleketlerinin sınırı haricindeki milletler ile alakalı değildir.

Asrın prensipleri, karışık, tartışmalı emperyalizme müsait millet prensipleri değil her kavmin saadeti namına barışçı prensiplerdir.

Ve bundan dolayıdır ki, Türkiye'de bir Ermenistan'ın, Trakya'da bir Bulgaristan veya Yunanistan'ın, İzmir'de yine Yunanistan'ın iddia edecek hiçbir hakkı yoktur. İzmir'de Yunan işgaline karşı bizce en ziyade müdafaa edilecek esas budur. Yoksa İzmir'de Rumların çoğunluk teşkil edip etmedikleri ayrı bir meseledir. Ve Yunanistan ile hiç de alakadar değildir. Osmanlı memleketlerinin bir tarafında, bir köyde, bir kazada herhangi bir kavim çoğunluk teşkil edebilir. Fakat hiçbir zaman bu keyfiyet, o kavmin alakalı olduğu davaya bu köy veya kazanın ilhakını icap edemez.

Çoğunluk meselesi ayrı bir mevcudiyet ve milliyet teşkil etmek iddiasında bulunan kavmiyetler için söz konusudur. Mesela Araplar Halep'ten aşağıda bütün Arabistan'ın milli çoğunluğunu teşkil ederler. Ve bundan dolayıdır ki, onların bağımsızlıklarını, kabul ettiğimiz milliyet prensiplerine uygun görüyoruz.

Dolaysıyla Asrın Prensipleri, karışık, tartışmalı, emperyalizme müsait millet prensipleri değil, her kavmin saadeti ve gelişmesi namına çok müsamahakar bulunmak esasından doğan barışçı prensiplerdir. Bu şekilde bir milliyet esası ise; ancak geneli itibariyle her milletin çoğunluk teşkil ettiği ve uzun bir mazinin hatıralarına, eski bir medeniyetin eserlerine dayandığı sınır dahilinde yaşayan bütün ahaliyi aynı siyasi ve hukuki vasıflar ile kucaklayacak bir milliyet olabilir. Bunun haricinde ırklara ve ne tarihin, ne de ilmin açıklıkla tayin edemediği ve ayıramadığı karışık ve kaynaşmış hatıralara dayanarak, bir sınır içinde yaşayan insanları bile birbiriyle mücadeleye sevk edecek bir milliyet prensibi,

bu asrın prensibi sayılamaz ve bilhassa yaşayamaz.

Kıskanç ve bencil milliyet taassupları, şahsi bencilliği aile ve kabile çerçevesinden taşarak geniş bir sınırı kuşatmasından ibarettir. Daha büyük sahalarda, daha olumsuz ve mütecaviz bir mahiyete dönüşmüş olan bu taassup, nihayet mühim bir tepki doğurur ki, bu da Beynelmilelliyet (Enternasyonalizm)'tir. Rusya'da Bolşevizmi getiren bu tepkidir. Napolyon'un Rusya'yı istilasında, koluna esaret damgası örülen bir köylü balta ile kolunu kesmiş ve 'Fransızların İmparatoru'na damgasını iade ediyorum' demişti. O köylü ki, Çar'ın damgasını iftiharla ve mukaddes bir yadigar gibi taşıyordu. Halbuki bugün evvela o damgayı, yine aynı şiddetle kırdı, beynelmilel oldu. İnsanlık bir gün ihtimal ki, aynı bencillikten ileri gelen aşırı hislerle, milliyet çerçevelerinden taşıp, bütün insanlığı saracak bir 'Yenilik' vücuda getirecektir.

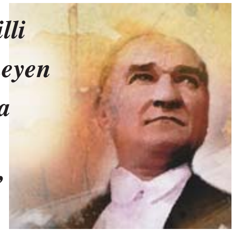
Bizim de milli vaziyetimiz, sınırımızla belirlenmiş bir milliyettir. Mütareke sınırı, kabul ettiğimiz milliyet prensiplerinin çizdiği sınırdır. Bunun dahilinde yaşayan insanları, ırkları ve kavimleri ne olursa olsun, millettaşımız sayıyoruz. Aynı zamanda Osmanlı memleketlerinin her tarafı için faydalı gördüğümüz ademi merkeziyetçi idareyi destekleyerek,

Mütareke sınırlarımız dahilinde yaşayan insanları, ırkları ve kavimleri ne olursa olsun millettaşımız sayıyoruz.

her kavmin kendi muhitinde gelişme imkanını da temin etmiş oluyoruz. Asrımız Prensipleri olarak bizim anladığımız milliyet esası budur. Biz hiçbir milleti ırkımız içinde boğmak istemediğimiz gibi, ırktaşımız menfaatine aykırı bir ırka mensup vatandaşlarımızı da rencide etmeyi kabul edemeyiz. Şimdiye kadar haricin telkinleri eseri olarak bize hıyanet etmiş olan Hristiyan vatandaşlarımızdan bir kısmını da aynı prensiplerimiz himaye edebilir. Fakat onlardan da aynı iyi niyeti ve milli prensiplerde aynı ölçülülüğü ve hakşinaslığı görmek hakkımızdır.

Hakimiyet-i Milliye Gazetesi
1 Şubat 1920

"Bilelim ki milli benliğini bilmeyen milletler başka milletlere yem olurlar."

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

ATATÜRK'ÜN DÜNYASI
DÜNYA'NIN ATATÜRK'Ü
Cengiz Önal

Türk milleti bağımsız yaşamış ve bağımsızlığı varolmalarının yegane koşulu olarak kabul etmiş cesur insanların torunlarıdır. Bu millet hiç bir zaman hür olmadan yaşamamıştır, yaşayamaz ve yaşamayacaktır.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk

2 Ulusal Mücadeleye Doğru

Çanakkale Savaşları'nda mucizeler yaratan Mustafa Kemal, İstanbul'a dönüşünden kısa bir süre sonra, 27 Ocak 1916 tarihinde, Edirne'deki 16. Kolordu Komutanlığına atandı. Ardından Kolordu'nun Diyarbakır'a nakledilmesi nedeniyle, Kolordu Komutanı olarak, 11 Mart 1916 tarihinde Diyarbakır-Bitlis-Muş Cephesi'ne atandı. Diyarbakır'a 26 Mart 1916'da gelerek komutayı alan Mustafa Kemal'in rütbesi, 1 Nisan 1916'da Tuğgeneralliğe (Mirlivalığa) yükseltildi. Kısa bir süre sonra da Bitlis ve Muş çevresinde Rus birlikleriyle çarpışmalar başladı.

8 Ağustos 1916 günü erken saatlerde Muş, akşam saatlerinde de Bitlis düşman işgalinden kurtarıldı. 25 Ağustos 1916 tarihinde Muş'un bir kez daha Rusların eline geçmiş olmasına karşın Mustafa Kemal, 2. Ordu Komutanlığı sırasında,14 Mayıs 1917'de, Muş'u Rus işgalinden bir kez daha kurtardı. 1916'da Ahmet İzzet Paşa'nın yerine 2. Ordu Komutanlığına vekaleten atandığında, 2. Ordu Kurmay Başkanı Albay İsmet Bey'le (İnönü) tanıştı. Atatürk ve İsmet İnönü'nün bir ömür boyu süren birlikte çalışmaları, işte bu tarihte başladı.

İkinci Ordu komutanı Mustafa Kemal Ahmet İzzet Paşa ve subay arkadaşları ile, Halep'te (1917)

Sıkça atamaları yapılan Mustafa Kemal, 14 Şubat 1917'de Hicaz Kuvve-i Seferiyesi Komutanlığı'na ve 16 Mart 1917 tarihinde de Diyarbakır'daki 2. Ordu Komutanlığı'na asaleten atandı. Kısa bir süre sonra da, Halep'te bulunan ve Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'na bağlı 7. Ordu'nun başına getirildi. 15 Ağustos 1917'de Halep'e giderek görevine başladı. Ancak, Cephe Komutanlığı'nın verildiği Alman general Falkenhein ile, askeri konularda anlaşmazlığa düştü ve 1917'nin Ekim ayı başlarında görevinden istifa ederek İstanbul'a döndü.

Mustafa Kemal'in askeri konularda anlaşmazlığa düştüğü Alman general Falkenhein

7 Kasım 1917 tarihinde Genel Kurmay Karargahı'nda görevlendirilen Mustafa Kemal, Veliaht Vahdettin'in maiyetinde, 15 Aralık 1917-4 Ocak 1918 tarihleri arasında Almanya'ya gitti. Alman Genel Karargahı ile Alman Cepheleri'ni ziyaret etmek ve Alman askeri çevrelerinde incelemelerde bulunmak amacıyla yapılan bu ziyarette Mustafa Kemal, Alman İmparatoru II. Wilhelm ve Alman Ordusu'nun tanınmış komutanlarıyla da tanışma ve görüşme olanağı buldu.

Mustafa Kemal bu geziden döndükten sonra rahatsızlandı ve tedavi amacıyla bir süre Karlsbad'a gitti. Sultan Reşat'ın ölümü üzerine İstanbul'a dönen Mustafa Kemal, Ağustos-1918'de yeniden 7. Ordu Komutanlığı'na atandı ve kendisine, Saray tarafından Padişah'ın Onursal Yaveri unvanı verildi.

1. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan iki devletten önce Bulgaristan, sonra da Almanya'nın antlaşma yapmak istemesi üzerine, Osmanlı Devleti yalnız kaldı ve Sina ve Filistin Cepheleri'ndeki son kayıplar da göz önünde bulundurularak antlaşma istemek zorunda kaldı. 30 Ekim 1918 tarihinde Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda ve Agamemnon Zırhlısı'nda Mondros Mütarekesi imzalandı. Osmanlı Devleti için oldukça ağır şartlar içeren ve teslimiyetçi nitelik taşıyan bu antlaşma, imzalanır imzalanmaz

yürürlüğe sokuldu. Antlaşmanın gereği olarak da ilk etapta Liman Von Sanders Paşa Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'ndan alınıp, yerine Tuğgeneral rütbesiyle Mustafa Kemal atandı.

***

Antlaşmadan sonra memleketin bir çok yeri galip devletlerce işgal edilmeye başlandı. Ordunun tamamı dağıtılıp, bütün silah ve cephane galip devletlerin emrine teslim edildi. Bu işgalden Anadolu da nasibini aldı.

Buna göre;

•13 Kasım 1918 tarihinde Çanakkale ve İstanbul Boğazı civarındaki askeri tesisler İtilaf Donanması'na ait bir filo tarafından işgal edildi.

•Fransız ve İngiliz birlikleri, Aralık-1918 ve Ocak-1919 aylarında, Antakya, İskenderun, Adana, Tarsus, Kilis ve Antep'e girdi.

•Kars İngilizlerce idare edilmeye başlandı.

•Trakya işgal edildi.

•İtalyanlar Antalya'yı işgal etti.

•Paris'te, Mayıs-1919'da gerçekleştirilen Barış Konferansı'nda, İzmir'in Yunanlılarca işgali kararı alındı.

•Düşman devletlerin gemileri İstanbul'u abluka altına aldı.

•Padişah ve Hükümet düşman devletlerin baskı ve kontrolüne alındı.

•Anadolu'nun dört bir yanında düşman ordularının subayları dolaşmaya başladı.

İşgal kuvvetleri İzmir'de (15 Mayıs 1919)

Başta Padişah olmak üzere İstanbul Hükümeti de sessizliğini koruyordu. Olup-bitenler karşısında kayıtsız kalınmaktaydı. Başlangıçta Ordu elden gittiği gibi Anadolu toprakları da düşman kuvvetlerce yer yer bölündü ve işgaller başladı…

Mustafa Kemal, uygulamalar karşısında Adana'dan, Sadrazam (Başbakan) Ahmet İzzet Paşa'ya çektiği bir uyarı telgrafında, "Ciddi olarak arz ederim ki, gereken tedbirleri almadıkça orduyu terhis etmeyiniz! Şayet orduları terhis edecek ve İngilizler'in her dediğine boyun eğecek olursak düşman ihtiraslarının önüne geçmeğe imkan kalmayacaktır" diyerek görüşlerini bildirdi.

Sadrazam, galip devletlerce yapılan baskıya direnmek yerine, onların isteklerine uymayı uygun buldu. Mustafa Kemal'in uyarısını göz önüne almadı, ordunun hemen terhis edilmesine ses çıkarmadı. Bu işlem uyarınca,, Yıldırım Orduları Grubu ve buna bağlı 7. Ordu'nun da, 7 Kasım 1918 tarihinde varlıklarına son verildi. Mustafa Kemal, bu gelişmeler sonunda Adana'dan trenle, 13 Kasım 1918'de İstanbul'a geldi.

İstanbul, düşman kuvvetlerce işgal edilmiş ve kent, denizi dolduran düşman gemilerinin toplarının hedefi konumuna gelmişti. Boğaz'ın suları iyiden iyiye kararmıştı sanki… Mustafa Kemal, gördüğü bu manzara karşısında tepkisini yanında bulunanlara, 'Geldikleri Gibi Giderler' sözleriyle dile getirdi. Antlaşma koşulları nedeniyle halk, yer yer direniş göstermeye başladı. Bunlara Müdafaa-i Hukuk, Muhafaza-i Hukuk ve Redd-i İlhak gibi cemiyetlerin öncülük ettikleri görülüyordu. Ancak, bu direniş çabaları yeterli olamıyordu.

Ayrıca, kurtuluş çareleri aradıkları gerekçesiyle, yüzlerce daha cemiyet kurulmuştu.

İşgal kuvvetleri Galata'da

İşgal kuvvetleri İstanbul'da

Amaçları, adlarından belli olan bu tür cemiyetlerin (dernekler) adları şöyleydi:

•İngiliz Muhipler (Dostlar) Cemiyeti,

•Wilson Prensipleri Cemiyeti,

•Müzaheret (Anlayış, hoşgörü) Cemiyeti,

•Cemiyet-i Akvam, (Milletler Cemiyeti)

•Türk-Fransız Muhipleri (Dostları) Cemiyeti,

Her Cemiyet'in kuruluş amacı farklıydı. Bir bölümü İngilizlerin ve Fransızların koruması altına girmemizi isterken, bir bölümü ise Amerikan mandası altında olmayı (Amerikalılar tarafından yönetilmeyi) öne sürüyordu. Mondros Antlaşması koşullarına dayanarak, padişah ve Halife için ayrılabilecek küçük bir bölgede Osmanlı Devleti'ni, simgesel olarak sürdürmek isteyenler de vardı.

Durum tüm açıklığıyla gözler önündeydi. Düşmana karşı topyekûn

bir biçimde karşı koyabilmek için birlik ve beraberliğin sağlanması olanaksızdı.

Yöneticilerin ve halkın bu sessizliği en çok işgalci emperyalist düşmanın işine yarıyordu. Onlar, Anadolu üzerindeki işgal plânlarını hızla sürdürüyorlardı. Bazı yörelerde düşman güçlerle yerel kuvvetler arasında sert çarpışmalar yaşanıyordu ama, bu direnişler yeterli olmuyordu.

İşgalci güçlere karşı koyabilmek ve düşmanı bir an önce vatan topraklarından söküp, atabilmek için kurtuluş çareleri aramak amacıyla Anadolu'nun dört bir yanında Ulusal Teşkilatlar (Örgütler) oluşturulmaya başladı. Fakat bunlar da yeterli olamıyorlardı. Güçlerin birleştirilmesi ve kurtuluş çarelerinin birlikte aranması gerekiyordu…

***

Mustafa Kemal, Anadolu'ya geçmeden önce İstanbul'da altı ay kadar kaldı. Bu sürede arkadaşlarıyla görüşmeler yaparak, sık sık toplantılar düzenledi. Amacı belliydi: Daha fazla zaman yitirmeden Ulusal Mücadele'yi başlatabilmek ve Vatan'ın düşman pençesinden kurtarılmasının sağlamak için Anadolu'ya geçmek geerekiyordu…

Karar verdiği bu eylem hakkındaki düşüncesini, "Anadolu'ya geçmekteki amacım, Anadolu'nun ortasında ve Türk Milleti'nin muazzam kütlesi içinde Türk Milleti'nin yüksek seciyesine, sarsılmaz azim ve imanına istinat etmek idi. Bundan başka hiçbir tedbirin Memleket ve Millet'in derin yarasına çare olamayacağına kat'i kanaat getirmiştim" sözleriyle açıklamaktaydı. Yapılması gerekenin; Ulusal Egemenliğe dayanan ve Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kurmak olduğu kararını çoktan vermişti…

O'nun için önemli olan, "Türk Ulusu'nun haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıydı. Ne kadar zengin ve refah içinde olursa olsun, istiklalden mahrum bir millet, medeni insanlık karşısında uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleye layık görülemezdi.

Yabancı bir milletin himaye ve efendiliğini kabul etmek, insanlık vasıflarından yoksunluğu, acizlik ve miskinliği itiraftan başka bir şey değildi. Halbuki Türk'ün haysiyet ve gururu çok yüksek ve büyüktü. Böyle bir millet esir yaşamaktansa mahvolsun daha iyi…" düşüncesiydi. Buna kesinlikle inanmıştı.

Artık, bir an evvel Anadolu'ya geçmeli ve parolası, "Ya İstiklal, Ya Ölüm!" olan Ulusal Mücadele'yi başlatmalıydı. Başkaca bir çıkar yol yoktu.

İstanbul Hükümeti, Mustafa Kemâl'in İstanbul'da bu konudaki çalışmalarının tümünden olmasa da, önemli bir bölümünden bilgi sahibiydi ve bundan da büyük rahatsızlık duymaktaydı.

Bir yandan da, İngilizler Türkler'in Samsun ve çevresinde, Hristiyanlara karşı terör hareketine giriştikleri konusunda şikayetler alındığını belirterek, olayların bir an önce önlenebilmesi için Saray'a baskı yapmaktaydılar.

Oysa olay tümüyle bir çarpıtmaydı. Yaşananlar, anlatılanların tam aksi yönündeydi. İngilizler, Mondros Mütarekesi'ne dayanarak Samsun ve çevresine asker çıkarmışlardı. Bundan destek alan Rum Çeteler, Türk Köyleri'ne baskınlar düzenliyor ve yerel halka karşı baskı uyguluyordu. Türklerin kendilerini yer yer savunmaları ise İngilizler tarafından olabildiğince abartılıyor ve İstanbul Hükümeti'ne baskı aracı olarak kullanılıyordu.

Yöredeki karışıklığın derhal önlenmesi konusundaki İngiliz isteklerinin ardı arkası kesilmiyordu. Anadolu'daki egemenliğini yitirmiş olan İstanbul Hükümeti'nin yapabileceği fazla bir şey yoktu. Akıllarına gelen ilk konu, durumu araştırmak üzere Mustafa Kemâl'i Samsun'a göndermekti... Böylelikle, O'ndan da bir biçimde kurtulmuş olacaklardı.

Mustafa Kemal'e, 9. Ordu Müfettişi olarak bölgeye gönderilmek istendiği bildirildi. O, Anadolu'ya nasıl geçeceğine ilişkin planlar yaparken; hiç beklemediği bir olanak şimdi önündeydi. Öneriyi hemen kabul etti. Gerekli hazırlıklara başlandı…

İstanbul'dan ayrılmadan hemen önce, Rauf Bey Mustafa Kemal'in evine kadar gelerek, şehirde iken tutuklanabileceği, bu olmazsa, Karadeniz'de Bandırma Vapuru'nun İngiliz savaş gemileri tarafından batırılacağı konusunda istihbarat bilgileri aldığını duyurdu. Bu konuda Nutuk'ta, 'İstanbul'dan ayrılmak üzere, evimden otomobile bineceğim sırada Rauf Bey yanıma gelmişti. Bineceğim vapurun takip edileceğini ve beni İstanbul'da iken tutuklamadıklarına göre, belki de Karadeniz'de batırılacağımı güvenilir bir yerden işitmiş, onu haber verdi. Ben İstanbul'da kalıp tutuklanmaktansa, batıp boğulmayı tercih ettim ve hareket ettim...' ifadeleri yer almaktadır.

Mustafa Kemal'i Samsun'a ulaştıran Bandırma vapuru

Mustafa Kemal ise; bütün engelleme gayretlerine karşın gitme kararından bir an bile dönmeyi düşünmedi ve beraberinde:
-3.Kolordu Komutanı Kurmay Albay Refet Bele,
-Kurmay Albay Kazım (Dirik) / Müfettişlik Kurmay Başkanı,
-Kurmay Albay Mehmet Arif (Ayıcı) / Kurmay Başkanı Yard.,
-Kurmay Binbaşı Hüsrev (Gerede) / Siyasi Şube Müdürü,
-Binbaşı Kemal (Doğan) / Müfettişlik Topçu Kumandanı,
-Dr. Albay İbrahim Tali (Öngören) / Ordu Sıhhiye Başkanı,
-Dr. Binbaşı Refik (Saydam) / Sıhhiye Başkan Yardımcısı,
-Yüzbaşı Cevat Abbas (Gürer) / Müfettişlik Başyaveri,
-Üsteğmen Muzaffer (Kılıç) / Müfettişlik ikinci Yaveri,
-Yüzbaşı Ali Şevket (Öndersev) / Müfettişlik Emir Subayı,
-Üsteğmen Hayati / Kurmay Başkanı Emir Subayı,
-Yüzbaşı Mümtaz (Tünay) / Müfettişlik Erkan-ı Harbiye Mülhakı,
-Yüzbaşı İsmail Hakkı(Ede) /
-Yüzbaşı Mustafa Vasfi (Süsoy) / Müfettişlik Karargah Komutanı,--Üsteğmen Abdullah / İaşe Subayı,
-Birinci Sınıf Katip Faik (Aybars) / Şifre Katibi,
-Dördüncü Sınıf Katip Memduh (Atasev) / Şifre Katibi Yardımcısı,
-Üsteğmen Arif Hikmet (Gerçekçi) / Albay Rafet Bey'in Yaveri
olmak üzere onsekiz kişilik bir Subay Heyeti'yle birlikte, 16 Mayıs 1919 tarihinde Bandırma vapuru ile İstanbul'dan Samsun'a doğru hareket edildi.

***

Galata Rıhtımı'ndan ayrılışlarından kısa bir süre sonra, Kız Kulesi açıklarını geçerken vapur durduruldu. Düşman gemi kaptanı'na, 'Bu adamlar niçin gelmişler?' diye sorduğunda kaptan, "Efendim, silah ve cephane arıyorlarmış…" diye yanıt verdi. O da, "Görevinizi yapın, sonuçtan beni haberdar edin…" diyerek yanındakilerle konuşmaya başladı.

Yapılan aramanın ardından Bandırma vapuru yoluna devam etti. İstanbul Boğazı'nın sorunsuz geçilmesinin ardından Karadeniz'e açıldılar. Mustafa Kemal, her olasılığı göz önünde bulundurarak, geminin kıyıya yakın gitmesini istedi. Karadeniz'in azgın dalgaları, küçük bir gemi olan Bandırma Vapuru'nu etkiliyordu. Yolculuğa devam edildi ve dalgalarla boğuşarak öğleye doğru Sinop açıklarına ulaştılar.

Sinoplular olayı önceden haber almışlardı. Bir kısım vatandaşların, sandallarla kürek çekerek gemiye doğru yaklaştıkları görülüyordu. Mustafa Kemal, Mutasarrıf (Kaymakam ile Vali arası bir unvan)'tan, İzmir'in Yunanlılar tarafından 15 Mayıs 1919'da işgal edildiği ve İstanbul Hükümeti'nin de istifa ettiğiyle ilgili gelişmeleri ve ayrıca, Sinop'tan Samsun'a karadan ulaşmanın çok zor olduğu konusundaki bilgileri aldıktan sonra gemi, kıyıyı izleyerek, Samsun'a doğru yoluna devam etti. Sinop'tan Samsun'a olan yolculuk, sıkıntılı koşullarda ve üç gün sürdü. Düşman devriye gemileri tarafından görülüp, her an batırılma tehlikesi vardı.

Sonunda, 19 Mayıs 1919 Pazartesi günü sabahı saat 06.00 sularında Samsun'a ulaşıldı.

Mustafa Kemal güvertedeydi. Gemiye sandalla gelen Kurmay Binbaşı Mahmut Ekrem ile el sıkıştılar. Binbaşı, "Hoş Geldiniz Paşam. Emrinizdeyiz!" diyerek selam verdi. •

(Gelecek Sayı; Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı ve Sonraki Gelişmeler)

ATATÜRK'TEN ANILAR

YANINA ALDIĞI İLK ER

O, Samsun'a çıktığında, üstü başı yırtık, postalları patlamış, silahsız bir er gördü. İyice zayıflamış asker ağlıyordu. O'na sordu:

- Asker ağlamaz arkadaş, sen neden ağlıyorsun?

Er irkildi, başını kaldırdı. Bu sesi tanıyordu ve bu yüz ona yabancı değildi. Hemen Anafartalar'daki Komutanını çelik yay gibi selamladı.

- Söyle niçin ağlıyorsun?

Anadolu'nun yanık yürekli çocuğu içini çekti:

- Düşman memleketi bastı, hükümet beni terhis etti. Silahımızı aldı. Toprağıma giren düşmanı neyle öldüreceğim?

Mustafa Kemal:

- Üzülme, dedi. Gel benimle!

Ve Samsun deposunda giydirilip silahlandırarak yanına aldığı ilk er bu mehmetçik oldu. •

YARIM MİLYONUNUZ ÖLÜR MÜ?

Birgün Müslüman memleketlerinden birinde (Mısır'da) bağımsızlık davası için çalışan liderlerden biri, Mustafa Kemal'i görmeye gelmişti.

Kendisine:

-Bizim hareketin de başına geçmek istemez misiniz?" diye sordu. Olabilecek şey değildi ama insan yoklamayı pek seven Mustafa Kemal:

-Yarım milyonunuz bu uğurda ölür mü?" diye sordu.

Adamcağız yüzüne bakakaldı.

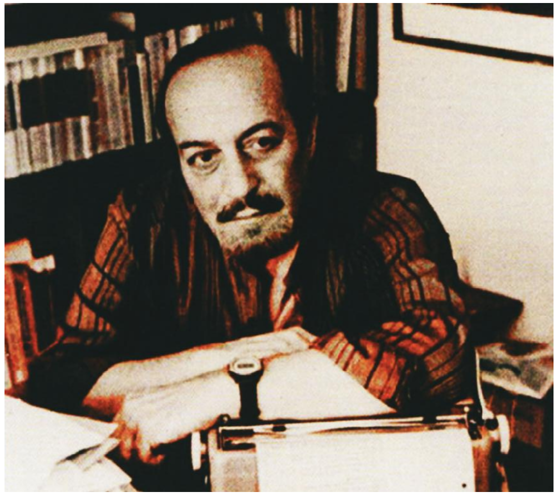
-Fakat Paşa Hazretleri yarım milyonumuzun ölmesine ne lüzum var? Başımızda siz olacaksınız ya..."

-Benimle olmaz beyefendi hazretleri, yalnız benimle olmaz. Ne vakit halkınızın yarım milyonu ölmeye karar verirse, o zaman gelip beni ararsınız. •

BÜYÜK YAPITLARIMIZ
Konur Ertop

Cemal Süreya'nın Şiirinde Cinsellik, Alaysama, Üzünç, Ölüm...

Cemal Süreya şiir dünyasındaki ününü, "2. Yeni" adı verilen akımın parlak döneminde kazandı. Şiirleri çok derin bir sanat birikimini, çok zeki, çok neşeli bir kimliği yansıtıyordu.

Bir sevgilinin anısını taşıdığı söylenen "Üvercinka" şiirinde anlatılanlar dünya ve insanlık sorunlarıyla da ilişkiliydi. İlk kitabının da adı olan bu sözcüğü, "Güvercin Kanadı" sözünden türediğini açıklayacaktı. Daha başka açıklamaları da olmuştu:

Bir kadın adı. Barışa, aşka, dayatmaya dönük bir kavram.(...) Günümüz şiiri, bu arada benim şiirim kelimeyi zorlayan bir şiir. O adla şiirimi özetlemiş ya da bir parça belirtmiş oluyorum."

"Kelimeyi zorlayan" ozan, "Elma" şiirinde, "Adımın bir harfini atıyorum" dedikten sonra, şiirlerini tek "y" ile "Cemal Süreya" diye imzalamaya başlamıştı.

"Birinci Yeni" sayılan Orhan Veli şiiri, söz sanatlarına sırtını çevirmişti, sokakta konuşulan Türkçeyle "anlam bütünlüğü" içinde, sokaktaki insanların duyarlığını yansıtıyordu. "İkinci Yeni" akımı bambaşka ilkelere bağlandı. Şiire özgü bir dil geliştirdi. "Anlam bütünlüğü"ne yan çizdi. Açık anlatımı değil kapalılık yolunu izledi. Cemal Süreya bu dönemde örneğin şu dizeleri yazıyordu:

Yeni sözler buldum bir nice seni
görmeyeli
Daha geniş bir soluk aldıracak şiire
Hadi bir de bunlarla çağır gelsin aslan
heykelleri
Oldurmanın yıkmanın yeniden
yapmanın aslan heykelleri
Olduran, yıkan yeniden yapan
gözlerini seviyorum kaç kişi
Bir senin gözlerin var zaten daha yok
Ya bu başını alıp gidiş boynundaki,
Modigliani oğlu Modigliani

Ancak onun şiirinin dikkat çekmesini yalnızca bu şaşırtıcı örneklere bağlamak haksızlık olur. Üstelik bu dönemi hızla geride bırakmıştır. Şiir yolculuğunun ürünleri sonradan "Sevda Sözleri" adı altında bir araya gelmiştir. Burada Cemal Süreya'nın en önemli izleklerinden birinin "cinsellik" olduğu gözlenmektedir. Buna büyük halkalar halinde "toplum sorunları", "Anadolun'un ve yaşadığımız dünyanın toplumsal gerçekleri" eklenir. Büyük ölçüde "ironi=alaysama"nın beslediği bu şiirin yansıttığı taşkın neşenin yanı başında "hüzün= üzünç" ve "ölüm" izlekleri kendini gösterir. "Kurgu ustalığı"nın, "dize işçiliği"nin egemen olduğu bir şiir toplamıdır bu.

Yapı bakımından büyük bir ustalık ürünüdür. Sözcükler özenle seçilmiştir. Yinelenen ya da birbirini anımsatan dizeler bütünün içindeki yerine özenle oturtulmuştur.

Cemal Süreya'nın şiirlerine sonradan büyük halkalar halinde "toplum sorunları", "Anadolu'nun ve yaşadığımız dünyanın toplumsal gerçekleri" eklenir.

Şiirlerde dizelerin, dahası sözcüklerin yerlerinin değiştirilmesi bütün yapıyı bozacaktır. "Tristram", "Kurt", "Çeşme, Küçük Kız, Ozan ve Öbürleri" gibi şiirleri böyle bir ustalığın örnekleridir.

Nasıl bir şiiri gerçekleştirmek istediği, kimi yönleriyle, onun şu dizelerinden anlaşılabilir:

"Ve balyozla vursalar mısralarına
Soylu bir demir sesi yükselir
Soylu büyük ve mavi bir demir sesi"
(Göçebe)

"Bir çocuksun sen, bedeviler gibi
ezberindeki şiirlerle bulmak
zorundasın çölde yitirdiğin yolu..."
(Burkulmuş Altın Hali Güneşin)

"Yunus ki sütdişleriyle Türkçenin
Ne güzel biçmişti gök ekinini,
Düşman müşman girmeden araya
Dolanıp bütün yukarı illeri
Toz duman içinde yollar boyunca
Canından sızdırmıştı şiiri..."
(Yunus ki Sütdişleriyle Türkçenin)

"Ben, Doğu edebiyatının değerleriyle beslendim, Batı edebiyatının değerleriyle de. Benim şiirim bu iki edebiyatın birbirini tamamlaması ya da uzlaşması değil, çelişkisidir."

Sözcüklerin seçimine, sözdizimine büyük önem vermiştir; ancak kullandığı malzeme, konuşma dilidir. Şöyle der: "Şiir dili, genel dilin, günlük dilin süslüsü ya da soylusu değildir. O dilin düpedüz kendisidir."

Nasıl bir şiir dili oluşturmaya çalıştığı kimi dizelerinde şöyle anlatılmıştır:
"Sen ki şu kısacık hayatında
Sevdin ve yaşadın kelimeleri"
(Yunus ki Sütdişleriyle Türkçenin)

"Her kelime yeniden söylenmektedir
Yeniden yeniden söylenmektedir
Ve her kelimenin anlamı
Başka olmaktadır bir öncekinden
(Ortadoğu I)

Şiirini besleyen en önemli kaynak kendi yaşamıdır. İnsanı olsun dünyayı olsun anlatırken şiirlerinde bütün bunlar kendisine özgü bir biçimde yorumlanmış, işlenmiş görünür. Doğu ile Batıyı, yerli ile evrenseli özgün bir biçimde birleştirir:

"Ben, Doğu edebiyatının değerleriyle beslendim, Batı edebiyatının değerleriyle de. Benim şiirim bu iki edebiyatın birbirini tamamlaması ya da uzlaşması değil, çelişkisidir."

Şiirlerinin zengin kaynakları kimi dizelerinde şöyle tanıtılmıştır:

Bir mezarın doğurduğu iştahlı bir
çocuktur Anadolu şiiri"
(Göçebe);

İkişer ikişer yan yana getirdik
sevdiğimiz adları: Hasan ile
Hüseyin'i, Üsküdar ile Kadıköy'ü,
Nâzım ile Hikmet'i, Harp ve Sulh ile
Kelile ve Dimne'yi, Kızılırmak ile
Yeşilırmak'ı, Oğlak ile Yengeç'i,
Adicevaz'daki usta ile
Stradivaryüs'ü..."
(Kişne Kirazını ve Göç, Mevsim)

Bir buğday yüzlü zülfü dolaşığın
Özlemiyle karmış doğanın buyruğunu
Kütüğü nakıştan beter olmuş
Nar çiçeği Karacaoğlan
...
Ya Ulucami'nin ünlü romancısı
Yalvaçlara kimlik kâğıdı dağıtan
Çekidüzeni unutulmaz Süleyman
Çelebi?
Sen işte bunlarla bildin Türkçeyi"
(Yunus ki Sütdişleriyle Türkçe'nin)

İzleklerinin başında cinsellik gelir:
En çok neresi mi ağzıydı elbet
Bütün duyarlıklara ayarlı
Öpüşlerin türlüsünden elhamra
Sınırsız denizinde çarşafların
Bir gider bir gelirdi işlek ağzı"
(Yazmam Bir Daha Aşk Şiiri)

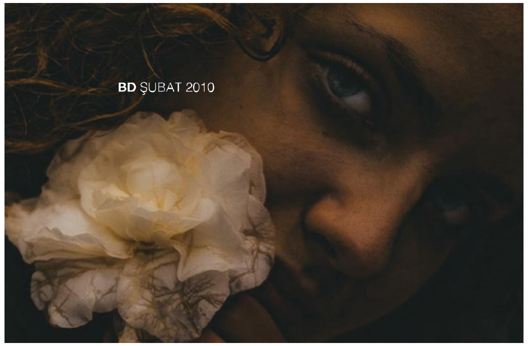
Toplum sorunları, Anadolu'nun ve yaşadığımız dünyanın toplumsal gerçekleri de onun izlekleri arasında önemli yer tutar:
Ben nereye gittimse bütün zulumlardı
Bütün açlıklardı kavgalardı gördüğüm
Kötülüklerin büsbütün egemen olduğu
Namussuz bir çağ bu biliyorsun"
(Kanto)

Ne zaman hürlüğün barışın sevginin
aşkına
Bir cıgara atmışsak denize
Sabaha kadar yandı durdu"
(Cıgarayı Attım Denize)
"Dicle kıyılarına tiren varınca
büyük bir gökyüzü git allahım git
Genel olarak önce kaşları görünür
Sonra bütünsüz uykuları kaşla göz
arasında
Yanaklarında çıban izi taşıyan
kadınlar
Gül kurusu"
(Nehirler Boyunca Kadınlar
Gördüm)

Ancak ozan, sorunlarla kaynaşan bu dünyada hiç de umutsuz görünmez:
Biz kırıldık daha da kırılırız
Doğudan Batıya bütün dünyada
Ama kardeşin kardeşe vurduğu hançer
İki ciğer arasında bağlantı kurar
Büyür bir gün, zenginleşir orada,
Çünkü Ali'yi dirilten iksir de saklı
Hasan'a sunulmuş ağuda...
(Ortadoğu IV)

Birden bire
Bir çiçek
Rıhtım taşının aralığından
Uzatmış başını
Bir çiçek yolumu kesti!"
(Bir Çiçek).

Cemal Süreya'nın şiirinde izlekler birbirine eklenir, birbirini besler. Böylece örneğin cinsellikle toplumsallık, içiçe gelişir. Anlatımında ise alaysamayla üzünç yanyana geliverir:

Çünkü ne zaman ağzından öpecek olsam
Hele bu ağız onun kendi ağzıysa
Kocaman bir gül yer alıyor arkamıza
Zulma karşı
(İngiliz)

..şiirlerinde izlekler birbirine eklenir, birbirini besler. Böylece örneğin cinsellikle toplumsallık, içiçe gelişir.

Dostum Elif. Harput Kasabı. Güzin.
Günde beş vakit Harput ve hüzün
Doldur doldu Allahı seversen
Anası satılsın burjuvazinin."
(Terazi Türküsü)

Cemal Süreya'nın şiirinin bir ekseni alaysamadır (ironi):

Ve zurnanın ucunda yepyeni bir çingene
(Gül)

İki gemiciynen Van Gogh'dan aşırılmış
Bir kadının yüzü kaçıyordu yetişemedim
Ben ömrümde aşk nedir bilmedim
Süheyla'yı saymazsak ha ha ha"
(Dalga)

Şu açıklama onundur:
"Gülümsemeyle hüzün yan yana gider benim şiirimde. Yazılarımda da ironik bir tavır ağır basar. Yazılarımda da ironi kendisinin tersi olan ağırbaşlılıkla yan yanadır gibi geliyor bana."

Şiirinde sık sık kendini gösteren üzüncün kimi örnekleri ise şöyledir:
Bilinir ne usta olduğum içlenmek zanaatında
Canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını
(Ülke)

Biliyorsun ben hangi şehirdeysem
Yalnızlığın başkenti orası"
(Göçebe)

Bir kan halkasından geçiyor ısınarak
Boğazımdan dökülen sevda sözleri,
Güzel olan her şeye sinmiş o kederden
Özür mü zafer sesi mi teşekkürler mi?
(Kişne Kirazını ve Göç, Mevsim)

Yer yer bıyık altından gülen, çocuksu yanları olan bu şiirin dönüp dolaşıp yinelediği bir izlek ise "ölüm" dür:
Senin güneş sarnıcı gözlerin
Ölüm yası içindeki bir evde
Olmaması gereken bir şey gibi, kırılan bir ayna gibi.
(İşte tam bu saatlerde)

Ölüm geliyor aklıma birden ölüm
Bir ağacın gövdesine sarılıyorum.
(Ölüm)

Cemal Süreya'nın alaysamalı şiiri, sırası geldikçe toplumsal taşlama biçemine bürünmüştür. Haksızlığın karşısına dikilen, toplumsal bozuklukları ortaya döken bu alabildiğine etkili örnekler, hedefini tam ortasından vurur:
Üç Anayasa ortasında büyüdüm
Biri akasya
Biri gül
Biri zakkum;
Bütün mimarlar yüksek, mühendisler de
Bir sen kaldın alçak mimar ey Sinan Usta
(Teknokratlar)

TURGUT ÖZAL'A BİRLİKTE İNTİHAR ÖNERİSİ
Ülkemizi sizden,
Sizi de kendi özel sıkıntılarınızdan
Kurtarmak için
Arkadaşım Muzaffer Buyrukçu'yla
Bir önerimiz var:
İntihar etmelisiniz!
Ben ve Buyrukçu bu konuda
Dostça omuz veriyoruz size.
Gelin, halkın önünde,
Üçümüz birlikte intihar edelim.
Yer: Kadıköy eski iskelesinin önü,
Gününü ve saatini siz saptayın.
Ülkemiz sizden kurtulsun,
Biz de bir işe yaramış olalım.

Şiirinin ereğini, "insan töresi olsun. Ama insanın kendisi de olsun." diyen Cemal Süreya, bu amacı bütün boyutlarıyla gerçekleştirmiştir. •

S.O.S. *İmdat çağrısı "S.O.S", sanılanın aksine "Save Our Ship", "Save Our Soul", "Stop Other Signals" sözcüklerinin kısaltılmışı değil, tamamen telgraf zamanından kalma mors alfabesiyle ilgilidir. İmdat çağrısının kolay akılda tutulabilmesi için 1908'de 3 nokta, 3 çizgi, 3 nokta olan S.O.S seçilmiştir.*

Yazan: Prof. Dr. CENGİZ IŞIK

Kaunos'un Bereket Tanrıçası Demeter'in İzinde

Hocası merhum Prof. Dr. Baki Öğün'ün 1966 yılında başlattığı Kaunos'taki çalışmalara o yıl "arkeoloji öğrencisi" olarak katılan Prof. Dr. Cengiz Işık, 43 yıldan buyana değişik akademik ünvan ve sorumluluklarla görev aldığı çalışmalarını son yıllarda, Başkent Üniversitesi Kültür ve Sanat Araştırmaları Merkez Müdürü kimliğiyle ekip üyesi akademisyenleri ve öğrencileri ile birlikte sürdürmektedir. Tarihin yaklaşık 3000 yıllık derinliklerinden getirdikleri kültür mirasının "öykü" lerini 2006 Ocak ayından başlayarak Bütün Dünya okurlarıyla paylaşan Prof. Dr. Cengiz Işık, kendi deyimiyle "hesap verme", bizim açımızdan ise "müjde verme" yazılarının şimdilik sonuncusunu 2010 Ocak'ında da yine ortak paylaşımınıza sunmaktadır. Başkent Üniversitesi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri Merkez Müdürlüğü'nce desteklenen Kaunos örenindeki arkeolojik çalışmaları konusunda Prof. Dr. Işık, şöyle diyor: "Eğer Kaunos'un son üç-beş yıl içinde çehresi değişmiş, yapılan bilimsel çalışmaların yanısıra restorasyon, konservasyon, onarım ve düzenlemelerle bugün bir "Arkeolojik Park" olma yolunda örnek olabilmişse, bunu, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın değişen politikasının yanı sıra, Rektörüm Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın duyarlılığı altında Üniversitemin yadsınamaz katkısına borçlu olduğumuzun altını çizmek isterim.

Kaunos öreninde öylesine bir "Teras Yapısı" vardır ki, yeri, konumu, büyüklüğü ve ihtişamı ile kentin diğer teras yapılarından hemen farklılaşmaktadır: Teras, 32.20 x31.10 metre boyutundaki tasarımıyla Küçük Kale'in kuzey yöndeki oldukça dik yamacı üzerine kurulmuştur ve buradan tüm kente hâkim panoramik bir bakış sağlanmaktadır. Kent merkezinin uzağındadır, ama aynı zamanda içinde gibidir de. Yalnızca terasın bu topografik konumunu bile, onun bereketi ihsan eden tanrıça Demeter için planlandığının işareti olmuştur bizler için. Hele de hemen eteğinde 1970 yılında keşfedilen "Çöp Çukuru" (bothros) içinden sayısız adak eşyaları gün ışığına

Demeter Terası, havadan

Demeter Terası, batıdan

çıkartılınca... Hepsi de pişmiş topraktan yapılmışlardır.

Neler yoktu ki içinde!.. Farklı formlardaki aydınlatma kandilleri; minyatür kandiller ve minyatür kaplar; tanrıça ve tanrı figürinleri; bunun yanında kadın ve erkek figürinler; içi bereket yiyecekleri ile donatılmış tepsiler; minyatür domuzlar ve birer kült kapları olan farklı formlardaki kernos'lar.

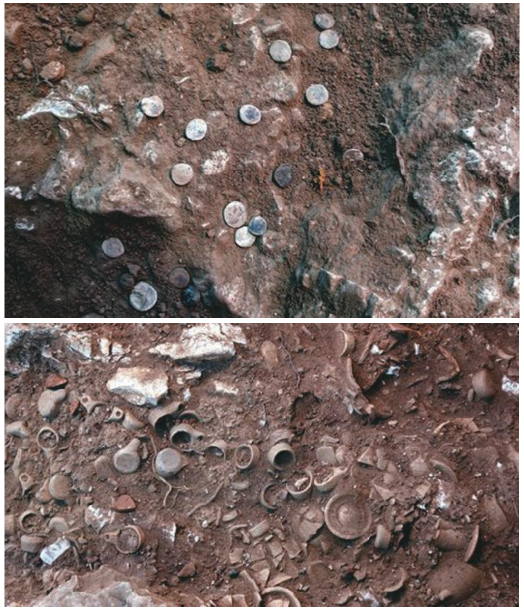
Bütün bu adaklar kuşku yoktur ki tanrıça Demeter kültü ile yakından ilgiliydiler. Özellikle de kadın figürinler. Bunlar ya omuzlarında çocuk ya başları üzerinde su kapları ya da kült kabı kernosları taşırken resimlenmişlerdir. Kucağında domuz yavrusu taşıyan kadın figürü ise, tanrıça Demeter'in kendisidir.

Ve kernos'lar... Bereket tanrıçasına sunulmak üzere içlerine üzüm, nar, incir gibi bereket sembolü meyveler veya bal, şarap gibi antik dünyanın kutsal sıvıları ya da yıkanmamış koyunyünü konulan kült kapları kernos'lar. Ve de "Bereket Tepsileri"... İçlerinde nar, buğday, ceviz, phallos, ekmek, simit ve başka hamur işleri seçilebilen bereket tepsileri. Her biri, bu alanın bereketin tanrıçası Demeter'e adandığının ayrı birer belgesiydiler. Bu nedenle de buradaki görkemli teraslamanın bu tanrıçaya tahsis edildiğinden daha o yıllarda, 1970'li yılların başında şüphemiz yoktu.

Yıl 2008–2009. Bu zamana kadar fazla bir arkeolojik araştırma yapılmamıştır bu alanda. Nedeni ise, kent içindeki araştırmalarımızın bizleri başka çalışma alanlarına yönlendirmiş olmasıdır. Oysa bereketin "ihsan" edildiği

Kilise Orta Nefi İçinde Bırakılan "Kutsal Kayalık"

Adak sikkeleri ve adak kandilleri, buluntu durumuyla

yerdi burası. Üç gün süreyle devam eden ve yalnızca kadınların katıldığı bir özel Bayram'ın (Thesmophoria) kutlandığı kutsal bir mekândı bu genişçe teras düzlüğü. Aslında bereket adına yapılan bu “Kadın Bayramı”nın Kaunos'ta da izini sürmenin heyacanı hep vardı bizlerde. Zaten hiç eksilmemişti ki... Ne zaman bir “dolunay” akşamı terasa çıksak, Kaunoslu kadınların alanın taşına-toprağına sindirdikleri bayramın olmazsa olmazları olan “hüznün” ve “coşkunun” yankılarını duyar gibi olur, hala daha oralarda asılı duran manyetik bir bulutun bizleri bir “yorgan” gibi sarıp sarmaladığını hissederiz. Aristophanes'in “Kuşlar. Lysistrata. Thesmophoria Şenliğinde kadınlar” isimli eseriyle bizlere kadar ulaştırılan ve yalnızca kadınların katılabildiği Bayram günleri bu atmosfer içinde bir kez daha yaşanmaz da ne olur?

Zaman, “hasat” zamanıdır. Ekinlerin biçilip harmanlandığı o zorlu günler. sokaklarından birer ikişer çıkıp caddelerinde çoğalarak Agora'ya bir sel gibi akan Kaunoslu kadınlar, Genciyle, yaşlısıyla… Önemli bir törenin öncesindeki ciddiyet. Tek telaş, kendilerine, kendileri içinden bir “lider” seçiminde yaşanmaktadır. Önemli bir seçimdir bu. Çünkü seçilecek olan kişi, karakterinin güzelliği ile herkesin beğenisi ve takdirini kazanmış olmalıdır. Seçim tamamlanmıştır.

Ellerinde içleri bal gibi, şarap gibi, süt gibi sıvı adak malzemesi; yünle dolu minyatür kaplar; içi nar gibi, ceviz gibi, incir gibi, tahıl gibi bereketi çağrıştıran yiyeceklerle donatılmış tepsiler ve hamurdan erkek ve kadın uzuvları, kekler, simitler, ekmekler taşıyan kadınlar, bir “tören” alayı düzeninde tanrıça Demeter'in kutsal terasına uzanan merdivenlerinden çıkmaktalar. Önlerinde, kucağında bir “domuz yavrusu” taşıyan liderleri. Törensel yürüyüş, kutsal alandaki “mağara” önünde herkesin biraraya gelmesiyle son buluyor.

Demeter'e sunulan “Minyatür Kaplar”

Şimdi bir sonraki “kült” aktivasyonu zamanıdır: Her bir katılımcı “ellerindeki adakları mağara kapısı önüne bırakıp geri çekilecek ve önderleri olan “baş kadın” girişi açık mağaranın içine girerek kucağındaki yavru domuzu ve sonrasında da her bir kadının beraberinde getirdiği yiyecek adına her türden adağını mağaranın içine koyacaktır. İşlem tamamlandığında da kente geri dönüş başlayacak ve her biri günlük yaşamına devam edecektir. Ne zamana kadar? Ekim ayı başlarına, muhtemelen bu ayın 11. gününe kadar.

Bugün kutsal terasta kalınmak üzeredir hazırlık. Hareket günü öncesinde, kocalarıyla ilişkiye girmeleri bile yasaklanmıştır kadınların. Öyle ki, erkeklerinin yaklaşmaması için daha bir hafta öncesinden sarmısak yemeğe başlamışlardır. Erkek olarak yanlarında götürmeye bir tek şey için izinlidirler kadınlar: Emzirmek zorunda oldukları erkek süt bebeklerini. Çünkü üç gün süreyle geceli-gündüzlü kalacaklardır terasta. “Baş Kadın” önderliğinde törensel yürüyüş bir kez daha başlamıştır.

Ellerinde bir önceki törende taşıdıklarının dışında başka adaklar da vardır bu defa. Aydınlanma kandilleri, minyatür kandiller, minyatür kaplar ve minyatür hydrialar, pişmiş topraktan çok farklı tipolojide tanrı ve tanrıçalar ile kadın ve erkek heykelcikler...

Ana Tanrıça için “Adak Kandilleri”

Son durak yine mağaranın önüdür. “Baş Kadın” mağara içine girerken, diğer kadınlar bu defa yerlerinde zıplayarak gürültü çıkartma gayreti içindedirler. Amaç, olası olumsuzluklara karşı mağara içindekinin korku ve endişesini en aza indirmektir. Kadın, yaklaşık üç ay öncesinde canlı domuz yavrusu ile birlikte yiyecek adına buraya bırakılan adaklardan geriye kalmış ve artık gübre haline gelmiş artıkları sıyırıp toparlayarak çıkar mağaradan.

Bu kez mekân, kente panoramik seyir olanağı veren genişçe teras üze-

rindeki "sunak" taşının etrafıdır. Yaratılan coşkulu bir atmosfer içinde gübreleşmiş bu adak artıkları sunak üzerine konur ve unufak oluncaya kadar parçalanır. Bunun nedeni, törene katılan her bir kadının bu "kutsal gübre" tomarından "pay" alabilmesidir. Beraberlerinde getirilen adaklar, yüksek teras duvarlarının sınırladığı kutsal alanın belirlenmiş noktalarına özenle bırakılır. Artık hava kararmaya başlamıştır. Mekânı derin bir sessizlik ve hüzün kaplamaya başlar. Bir kara bulut örter sanki heryanı. Bu, gelecek fırtınanın sessizliğidir. Günün ağarmasıyla kadınların feryat ve figanları önce kendi küçük dünyalarını sarıp sarmalayacak, sonrasında volkandan püsküren bir toz bulutu gibi kente doğru esmeye başlayacaktır. Öyle ki, bu, ertesi günün ilk ışıklarına kadar yürekleri dağlayan bir "ağıt" fırtınasına dönüşecektir. Saçlarını başlarını yolacaklardır; yüzlerini vücutlarını tırnaklayıp kanatacaklardır; ağıtlar yakarak kendilerini yerden yere çalacaklardır; maniler söyleyerek, gözyaşı dökeceklerdir. Gün ağardığında her şey susmuştur artık.

Kısa bir toparlanmadan sonraki hazırlık, bu defa alanın "hüzün" atmosferini dağıtmak, yerini "coşkuya" bırakmak içindir. Üzüntü ve çekilen eziyet geride kalmıştır. Şimdi eğlenmenin ve coşup kudurmanın zamanıdır. Üçüncü gün de böyle geçer kutsal mekânda. Kadınlar sevinç gözyaşları içinde coşkuyla çalıp eğlenmektedirler; şarkılar söyleyip çılgınca dans etmektedirler; fıkralar anlatıp kendi aralarında katıla katıla gülmektedirler. Ertesi günün sabahına yorgun ve bitkin düşmüşlerdir. Ancak bir o kadar da huzurlu. Çünkü tanrıça Demeter'in bereketine mazhar olunmuştur artık. Şimdi yola koyulmanın, normal yaşama dönmenin zamanıdır. Bize ise, sorular sormanın ve cevabını aramanın...

Pişmiş Topraktan Bir "Domuz Yavrusu", adak

Niçin "Domuz Yavrusu"? Neden bütün bu adaklar; nedendir yalnızca bereketin sembolleri olan adakların bir mağara içinde çürümeye bırakılmaları ve var mıdır böylesine bir mağara Kaunos'taki bu kutsal alanda? Gübreleşmiş adak yığınından "pay" almak, hangi inancın göstergesidir? Diğer adaklar neden burdaki kayalığın oyuklarına bırakılmışlardır. Nedendir bu feryat bu figan, niçindir son günün bu coşkusu?.. Görkemli bu teras etkileyici bir anakayayı mı çevrelemektedir; yoksa tanrıça adına yapılmış olası bir tapınağı mı? Kaunos'un en erken Kilisesi'nin burada inşa edilmiş olmasının bir anlamı var mıdır?

Ve külte yönelik daha başka sorular...

Bunların pek çoğunun cevabını bereket tanrıçası Demeter için söylenegelen "mitolojik" anlatımın içinde buluyoruz. Bu mitosun arkeolojik belgesini de Kaunos'ta...

Önce söylenceye kulak verelim: Bereketin, tarımın, tanrıçası Demeter kızını kaybeder. Kızı Persephone'yi. Günlerce, aylarca arar onu. Fakat bulamaz bir türlü. Çılgına döner üzüntüsünden. Umutsuzluğa kapılır. Bir o yana, bir bu yana saldırır. Sorar yoluna çıkan herkese kızının yerini; fakat cevap alamaz. Yerini bilenler, Olympos dağında oturan tanrılardır; kardeşleridir. Ama bildikleri halde onlar da yerini söylemezler güzel Persephone'nin. Bu daha da çıldırtır Demeter'i. Tehditler savurur kardeşlerine. Söylemezlerse eğer, yeryüzünü altı ay boyunca öylesine bir kışa teslim edecektir ki, insanlar açlıklarından kırılacak ve tanrılarına lanetler yağdıracaklardır. Geriye kalan altı ay da kavrulacaktır sıcaktan her bir yanı. İnsanlar tapınmayacaklardır artık kendilerine. Reddedilebileceklerdir varlıklarını. Huzurlarında bir daha kurbanlar sunulmayacak, adaklar adanmayacaktır. Çünkü her iki durumda da toprağın bereketi kalmayacak, kıtlık yaşayacaktır insanlar. Bu tehdit de işe yaramaz.

Nasıl yarasın ki?... Güzeller güzeli Persephone'yi kaçıran yeraltı tanrısı Hades'tir. Sevdalanmıştır bir kere bu güzele. Bir gün çayırda arkadaşlarıyla çiçek toparken yerin altına çekmiştir genç tanrıçayı ve alı koymuştur ölüler ülkesinde. İşte bu nedenle çok korkarlar yerini söylemekten Olympos tanrıları. "Yukarı tükürsen bıyıktır" onlar için, "aşağı tükürsen sakal..." Umutsuzluk içindedir Tanrı Ana. Ama yine de vazgeçmez aramaktan. Bir tanesini, yavrusunu bulacaktır mutlaka. Çünkü onsuz hayat zindandır, çekilmezdir. Her gün bitap düşünceye kadar aramasını sürdürecektir. Artık hasretliğin dayanılmaz boyutlara geldiği, umutların tükenme noktasında olduğu bir günde Demeter biraz güç kazanmak ister. Çöker hemen oracıktaki bir kayanın üzerine hüzünle. Dalar gider uzaklara. Önünden geçen bir domuz sürüsünü bile nice sonra fark eder. Oysa bir domuz yavrusu sürüden ayrılmış, farklı bir yöne koyulmuştur. Arada bir de ardına bakar, Demeter'e. O'nu çağırır gibidir sanki. "Beni takip et!" demektedir O'na. Çöktüğü yerden doğrulur Demeter ve bir içgüdüyle takibe başlar. Domuz yavrusu nereye, o oraya.

BD ŞUBAT 2010

Belli bir takipten sonra domuz yavrusu mağaramsı bir mekânın içinden toprağın derinliklerine doğru iner. Demeter de ardından. Kavuşmaları işte böyle olmuştur hasretlilerin. Bundan böyle artık Persephone, çiçek açma ve meyve verme zamanını içine alan yılın üçte ikisini anası Demeter'in yanında, yeryüzünde, geriye kalan kış aylarını ise kocası Hades'in yanında, yeraltında geçirecektir.

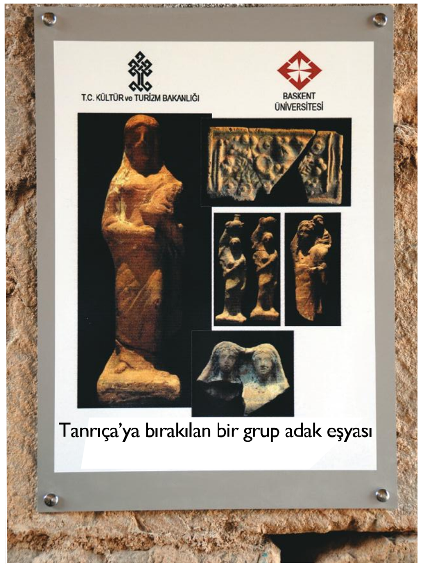
Domuz yavrusu işte bu nedenle tanrıça Demeter'in kutsal hayvanı, bayramın olmazsa olmazı olmuştur. Ele geçirdiğimiz pişmiş toprak adaklar içinde "domuz yavrusu" taşıyan kadın tiplemeleri, yani kutsal hayvanıyla birlikte tanrıçanın kendisi ve tek başına domuz heykelcikleri işte bu nedenle çoğunluktadır. Thesmophoria bayramının ikinci gününde kadınların yaşadığı "hüznü" artık anlayabiliyoruz: Bereket tanrıçasının, kaybettiği kızı Phersephone'nin ardından aylarca süren aramasının hüznünü, eziyetini, yürek sızıntısını onunla bire bir yaşamak. Son günün yaşanan "coşkusu" da, bu kez tanrıçanın "sevincine, keyfine, coşkusuna" ortak olmak içindir. Çünkü kızına kavuşmuştur artık. Mağara, bir anlamda hikâyenin ikinci sahnesinin oynandığı yeraltını, yani "ölüler şehrini" temsil etmektedir bu "Kadın Bayramı" kutlamalarında. Orada gübreleşen adaklardan alınan "pay" da elbetteki önemli olacaktır: Ekin tohumu içine karıştırılacak ve öyle serpilecektir toprağa.

Bir minyatür Kandil içinde"altın safya", adak

Bu, bereketin ana tanrısının yaşamını bire bir hissetmenin karşılığını almaktır bir anlamda. Boşuna değildir çünkü kutsal mekânda üç gün süreyle kalıp da Tanrı Ana'yı zikretmek. Eli boş döndürmeyecektir onları tanrıça Demeter. Elbette ki bereketini ihsan etmelidir. Ganiliğini, bolluğunu, verimliliğini...

Kadınlarca yaşatılan bu zorlu "Bereket Bayramı" nın Kaunos örenindeki izleri, son iki yıldan buyana alanda yaptığımız arkeolojik araştırmalarla netleşmeye başlamıştır. Kültün olmazsa olmazı olan mağaranın yeri keşfedilmiştir, ama henüz daha açılmamıştır. Bu nedenle de mimari yapısı hakkında bugün için herhangi bir fikir sahibi değiliz. Ancak şunu söyleyebiliriz ki, ne Prine kentindeki gibi yürüme tabanı altına inşa edilmiş bir depo görünümlü bir büyük oda ve ne de Knidos kentindeki gibi doğal bir mağara. Bizleri arayışa iten asıl hedef, sınırlandırılan bu alan içinde tanrıçanın olası kutsal binası. Genel olarak bilgimiz, tanrıça Demeter için yapılan kutsal mekânların çok da görkemli olmadığıdır. Arayışlarımız hep bu öngörüye dayanmıştır.

Tahmin ediyorduk ki, günümüze ulaşan üç nefli Kilise'nin kalıntıları, bereketin ana tanrıçası adına yapılmış olan tapınağın temelleri üzerine inşa edilmiştir. Ve bu nedenle de aşağıdan kayalara oyulmuş basamaklarla ulaşılan bu kutsal teras alanını bugüne kadar "Demeter Terası" olarak isimlendirmiştik. Çünkü görkemli ya da değil, bir kutsal yapı mutlaka olmalıydı. Ve bu mekâna bırakılan adaklar da zaman dilimi içinde yenilerine yer açmak düşüncesiyle kezlerce toplanarak özel açılmış kutsal çöplüklere (bothros) boşaltılmışlardır. Bu çöplüklerden ele geçen adakların daha Geç Arkaik Dönem'den Roma Dönemi içlerine kadar tarihlendirilmelerinin de zaten nedeni budur. Ancak şimdi bilebiliyoruz ki, Kaunos'taki Demeter Kutsal Alanı bu kentte kendine özgün bir karakter sunmaktadır: Tapınak adına herhangi bir mimari yapı yoktur. Onun yerini burada çok heybetli bir biçimde geriye, güney sur duvarına doğru yükselerek devam eden hareketli yüzeye sahip bir kaya kütlesi almıştır; önünde de kente doğru panoramik bir bakış olanağı veren büyükçe bir teras: Kadınların toplanma alanı. Bu teras üzerinde olası bir sunağın izine henüz rastlanılmamıştır.

Tanrıça'ya bırakılan bir grup adak eşyası

Bizleri bu görkemli ana kaya kütlesinin Demeter adına kutsandığı fikrine götüren iki önemli belgemiz vardır: İlki, kaya kütlesinin en etkileyici bölümü olan zirvesinin, sonradan buraya inşa edilen Kilise'nin orta mekanı içinde hiç dokunulmadan, olduğu gibi bırakılmış olmasıdır. Çünkü tek tanrılı inanca geçiş evresinde hâlâ daha kutsallığı kabul görmektedir kayalığın. Yüzlerce yılın mistik yaşantısıyla oluşan manyetik bulut, dağılmamak üzere yapışmış kalmıştır kayalığın yüzeyine. Üzerinde kök salan ulu "pıynar" ağacı (meşe),

kutsallığını günümüze taşıyan "nişane" olarak durmaktadır şimdi karşımızda. Kuşku bırakmayan diğer belge, kayalığın hareketli yüzeyinde oluşmuş irili ufaklı doğal çanakların her birine hemen her türden adakların bırakılmış olmasıdır. İçlerinde neler yoktur ki... Yukarıda anlatılanların dışında bizler için de süpriz olanlar vardır içinde. Ki bunlar, külte ait genel olarak bugüne kadar bilinenlerin dışında ilk örnekler olarak karşımıza çıkar. Sikke bunların başındadır. Küçük bir araştırmamızla kayalığın üzerine adeta saçılmış olarak ele geçen 122 adet sikke. Bronz olan biri hariç, diğerleri gümüştür ve farklı kentlerde darp edilmişlerdir. Bunun anlamı şudur: Demeter Kutsal Alanı yalnız Kaunos kenti için değil, aynı zamanda yakın çevresi için de hizmet vermektedir.

Ve domuz kemiği... Kayalığın en büyük çukurluğunda yığınla ele geçen kemikler, bizleri bilim adına bir kez daha heyecanlandırmıştır. Çünkü o anki bilgilerimize göre domuz kemiklerinin de adak olarak bırakılması, kült hakkındaki bilgilerimize eklenen bir yeniliktir. Bulduğumuz kemiklerin salt yavru domuzlara değil, genç ve yetişkin domuzlara da ait olması, cevaplanması gereken yeni bir soru olarak çıkmıştır karşımıza. Bilinen hep şudur: Yalnızca "yavru domuz" kült için geçerlidir. Oysa şimdi genç ve yetişkin domuzlar da girmiştir işin içine. Bunlar olasılıkla Thesmophoria kültü dışında, yine ama tanrıçanın kendisi ve kızı ile ilintili başka bir külte ait olmalıdırlar: Gücünden verimlilik kazanıldığına inanılan Domuz Kurbanı Kültü. Kurban edilmesi esnasında, ancak kadınların regl ya da loğusa dönemi akıntısı ile bir tutulabilecek yoğunlukta akan kanın toprağa ekilmiş tohumla birleşmesi, gelecek ürünün verimliliğini, bolluğunu ve bereketini sağlayacaktır çünkü...

Bütün bu arkeolojik belgelerin ışığında bize düşen, bugüne kadar "Demeter Terası" olarak isimlendirilen bu kutsal alanın adını, artık değiştirmektir: "Demeter Kayalığı". O'na yakışan da budur zaten. Çünkü o, üzerinde binlerce yıldır yaşayanlara bereketini esirgemeyen bu Anadolu toprağının ilk "Ana Tanrıçası", sonraki bin yılların kayanın içinde oturan Anası- Matarı, Kubabası, Kybelesi'dir. Ellerinde tuttukları "Nar" ve "Başak", görevleri arasındaki bereketin simgeleridir.

Narın elimizden düşmemesi, Başağın soframızdan hiç eksilmemesi dileğimizle… •

Demeter Terası'na Çıkan Basamaklı Yol

Derleyen: Dr. DENİZ KARA

Yapmak, Anlam, ve Bilgelik

Ne denli derinden duyumsarsak duyumsayalım,
ne denli çok bilirsek bilelim...
Gücümüz ne denli büyük,
yeteneklerimiz ne denli
yüce olursa olsun...
Onları ancak, uygulamayla
harekete geçirebilir,
uygulamayla gerçekleştirebilir,
uygulamayla
anlamlandırabiliriz.

Kendimizi bir inancımıza
adamak,
cesaret göstermek ve ölesiye
sevmek kavramlarının
anlamlarını bilebiliriz ama...
Ancak uygulayabildiğimizde
kavrayabiliriz onların
anlamlarını...

Eylem, hareket etmektir...
Hareket etmek,yapmaktır...
Yapmak, anlama kavuşmaktır.
Anlama kavuşmak ise,
bilgeliğe ulaşmaktır.

Metin Gören

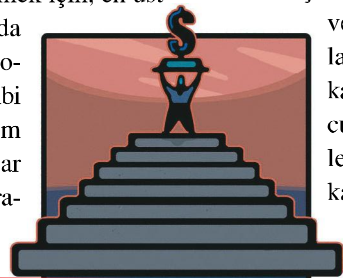

Bedeli Ödemek Ya da Fiyasko

Türk Sporu'nun egemen branşlarına akıtılan paranın, insan beyninin hesap ünitelerini devre dışı bıraktığını gösterir rakamlardan oluşması, dip not şeklinde bir yerlere mutlaka yazılmalıdır.

Basketbol, voleybol ve hentbol gibi salon sporlarının tümünü kucaklayan yatırımcı sermayenin, takım formalarının önü ya da arkasına iliştirdikleri ticari isimler, bazen smaç vuruyor, çoğu kez de üçlük atıyor. Özcesi; zıplıyor, koşuyor zaman zaman da mola alarak dinlenceye geçiyor. Yatırımcı, “reklamın kötüsü olmaz” şeklinde bir söylemin satır aralarında geziyorsa, sözün bittiği yerdeyiz. Ancak; Amerika patentli harika oyun basketbolun NBA (Amerika Profesyonal Basketbol Ligi) merakınız varsa, ülkemizde sergilenen ve de Milli Takıma değin uzanan verimsiz oyunlardan bir izleyici olarak memnun olmanız olası değildir.

Kuşkusuz NBA'nın tüm dünyayı saran olağanüstü varlığını basketbolumuzun gücü ile asla tartışamayız. Bu seyir keyfinin farklılığını belirtebilmek için, en üst bir oluşum ile altlarda seyreden ülke basketbolumuzu kıyaslamak gibi bir komikliğin söylem türü de olamaz. Bunlar yatırılan üst düzey paraların bedelini ödeyen bir lig ile, yatırılan belirli paraların fiyaskoyla sonuçlanmasının değişik anlatımı olarak kabul edilmelidir. Ya da; İspanya, Yunanistan ve İtalya gibi basketbolda uluslararası kürsülere çıkarak kariyer yapan ülkelerin lig karşılaşmalarını izleyebilme şansı yaratabiliyorsanız, bu denli bir karşılaştırmayı daha kolay yapabilme şansınız olacaktır.

Futbolun tarihinde şimdiye dek rastlanmayan yan bir pazarlama bir yıllığına 420 milyon dolara müşteri bulabiliyorsa ilginçtir.

Türk basketbol takımlarının sponsor güçleri ile seyircinin tribünlerden yansıyan ve olumsuzluk içeren mimik işaretlerini izleyebiliyorsanız, sanırım bu denli bir karşılaştırmaya bile gerek duymayacaksınız. Türk sporunun kendi başına sürdürdüğü içe dönük fanatizm içerikli ve ezeli dostlukları zedeleyen karşılaşmalarla bir yerlere varamayacağının artık bilincinde olmalıyız.

Ülkemizin üstlendiği 2010 Dünya Basketbol Şampiyonası'na çeyrek kala ve tesisleşmenin yoğunlaştığı şu günlerde, dikkatimiz takımlar ile oyuncularımızın form grafiklerini gösterir tablolara kaymalıdır. Ancak ve ne yazık ki, gözler olumsuzluk içeren görüntülere tanıklık ediyor. Takımlarımızın uluslararası yarışmalardaki konumlarını dikkatle incelediğimizde, gerçeklerle bir kez daha karşı karşı kalıyoruz. Bedelleri ödeyemedik, fiyasko olgusuyla düello ediyoruz. Profesyonel futbol karşılaşmala-

rının, tarihinde şimdiye dek rastlanmayan bir pazarlama bir yıllığına tam 420 milyon dolara müşteri buluyorsa ilginçtir. Ve eğer bedeli ödeyen kurumun yetkilisi, "Bu bedel bu lige çok fazla... Ancak, biz umudumuzu sürdürmek zorundayız. Türk Futbolu'nda kalitenin yükseleceğini düşünüyoruz." şeklinde bir söylemin altına imza atıyorsa, hizmetteki sınırın tepesini deldiğinin de farkındadır.

Bu yapılanma Türkiye Süper Ligi'ne kalite akıtacaktır. Ve kulüplerin kasası dolup taşacaktır.

Özcesi, büyük parasal yatırımın geriye dönüşü, futbol takımlarımızın bilinç olgusuyla paralel yürüyecektir. Öncelikle, Süper Lig'de 385 bin lira olan galibiyet rakamının, 775 bin liraya çıktığının geniş kapsamlı görüntüsünde, bir takımın hedefleri arasına ve belki de birinci sırasına daha çok galibiyet almanın bilincini getirecektir. Buna ulaşabilmenin yolu, bilinçli ve kaliteli oyuncuların transferiyle gerçekleşebilecektir. Bu yapılanma, kağıt üzerinde Türkiye Süper Ligi'ne kalite akıtacaktır. Ve kulüplerin kasası dolup taşacaktır. Örneğin, geçen sezon tam 15,4 milyon dolar alan Beşiktaş, yeni satımdan sonra göstereceği performansa paralel 34,8 milyon dolar bir gelir elde edebilecekti. Beraberliklere verilecek 385 bin liranın, yıllardan beri deplasmana gidebilmek için bankalardan faizle para akışı sağlayan Anadolu takımlarını çok rahatlatacaktır. Tüm bunları çeşitli verilerle çoğaltabilmemiz olasıdır.

Yayın bedelleri sıralamasında altıncı sıraya yükselen futbolumuzun ve ona can akıtan takımlarımızın bıçak sırtı uğraşları, kalite artırımı ile bedeli ödemek olmalıdır. Olmalıdır, çünkü; (Bu yazı kaleme alındığında) henüz Milli Takım Teknik Direktörlüğü sorununu çözemeyen Futbol Federasyonun, günlerden beri manşetlere taşınan, TV haber bültenlerinin ilk sırasına yerleşen satım övüncesi, dünden kalma kalite içermeyen futbol görüntülerinin yeniden ekranlara taşınması fiyasko olgusuyla düello yapmak anlamındadır.

Türk futbolu, herşeyin yeniden başlayabileceği, inanılmaz rakamlar içeren yeni satımın sırtına yüklediği yeni yükümlülüklerle uzun ince bir yola çıktı. Çıkış, TRT'nin izleyiciye ardına dek açtığı ekranlarıyla daha anlamlı bir konuma gelecektir. Devletin gücü, sporun yadsınamaz olgusunu bir kez daha kanatları altına almıştır, ne güzel... •

Düşmanlarınızı sevin çünkü kusurlarınızı yalnızca onlar açıkça söyleyebilir.

B. FRANKLİN

Yazan: ÖZÜM LARÇIN

Sevmek Bazen Özgür Bırakmaktır

Küçük Filiz uzun süredir, evde bir hayvan beslemek istiyordu ama bu isteğini anne ve babasına bir türlü söyleyemiyordu. Çünkü onlar bir kez "Hayır, olmaz" dediler mi, o isteğinin hiçbir zaman yerine gelmeyeceğini çok iyi biliyordu.

Tüm nazını çeken ve kendisini zaman zaman şımartmaktan çok özel bir keyif alan dedesine açtı birgün bu isteğini.

"Belki bir kedi yavrusu, belki bir köpek yavrusu, bir kaplumbağa ya da kuş olabilir bu evcil hayvan" dedi. "Onu hem beslerim, büyütürüm, hem terbiye ederim, hem de arkadaş olurum onla..."

Dedesi, bir canlıyı beslemenin ve büyütmenin, pek de kolay bir iş olmadığını, bunun büyük bir sorumluluk gerektirdiğini söyledi.

"Bir canlıyı büyütebilmen için önce, kendinin büyüdüğünü kabul etmen gerekiyor" dedi. "Ancak ondan sonra karar verebilirsin onun sorumluluğunu üstlenmeye..."

Küçük kız, evde bir canlıya bakabilecek denli büyüdüğüne inanıyordu. Büyümüş olmasından da önemli, evcil hayvanları çok ama gerçekten çok seviyordu. Büyümemiş bile olsa, başlı başına bu sevgisi yeterdi bir canlıyı büyütmesine.

"Ben hayvanları çok seviyorum, dedeciğim" dedi. "Evde bir canlıyı hem beslerim, hem arkadaş olurum, hem de büyütürüm onu."

Sevgili torununu dinledikçe dede, ona "Hayır" diyemeyeceğini bir kez daha anlıyordu. Son "sevgilisi" Filiz'inin elini tuttu, birlikte, evcil hayvan satılan bir dükkana gittiler.

Küçük Filiz dükkandaki hayvanların tümünü çok seviyordu ama eve yalnızca birini götürebileceğini de çok iyi biliyordu. Karşısında, "Beni alsana Filiz abla" diyerek yalvarırcasına zıplaşan, oynaşan hepsi de güzeller güzeli, şirinler şirini evcil hayvanların tümünü alıp, onların tümünü evde beslemeye çoktan hazırdı ama… Bunun olanaksız olduğu da apaçık ortadaydı. Karşısında kendini seven, kendinin de herbirini ayrı ayrı sevdiği hayvanlardan yalnızca birini seçebilecek, eve onu götürebilecek, onu besleyecek, büyütecek, onla arkadaşlık yapabilecekti ama… Hangisiyle?

Bir süre köpek yavrularına baktı hayran hayran, sonra kedileri izledi sevecen gözleriyle, daha sonra başını kaldırdı, dükkânın üst bölümünde asılı kafeslerin içindeki kuşları hem seyretti, hem "cik cik"lerini dinledi.

Küçük Filiz kedi, köpek yavrularını, kuşları seyrederken, dedesi de yüreğindeki tüm sevgisiyle onu izliyordu. Hafifçe kulağına eğildi, yalnızca onun duyabileceği bir sesle fısıldadı:

"Önemli olan bir şeyi satın almak değildir, ona sahip olabilmektir" dedi dedesi. "Sahip olabilmek için de onu gözünün önünden ayırmamalısın, onu her zorluğa karşı koruyabilmelisin ve en önemlisi de onu sevmelisin, onla birlikte mutlu olabilmelisin... Şimdi bu söylediklerimi biraz düşün, kararını ondan sonra ver."

Küçük Filiz dedesinin söylediklerini, büyük bir kişiden beklenen bir ciddiyetle dinledi, uzun uzun düşündü ve sonunda kararını verdi, parmağını kafeslerden birine uzattı:

"Bu kafesteki şu kuşu istiyorum dedeciğim" dedi. "Onu hem beslerim, hem sevebilirim, koruyabilirim, hem de onla birlikte mutlu olabilirim."

Filiz, dedesinin taşıdığı kafesle eve geldiğinde, dedesi ona bir yaşam dersi de evde verdi:

"Kuşunu dükkanda seviyordun ama bu sevgin yalnızca dükkanda geçerli ve onu yalnızca satın almamıza yetiyordu" dedi. "Şimdi onu satın aldık, eve getirdik. O artık senin oldu. Bundan sonra onu yalnızca sevmen yeterli olmayacak. Ona sahip olmanın sorumluluğunu da yerine getirmelisin artık. Bu sorumluluğun ilk koşulu da, onu önemsemendir. Ona o kadar çok önem vermelisin ki, onun bir bakışından ya da bir değişik ötüşünden, o an neye gereksinim duyduğunu anlayabilmelisin. Gerçek sevgi, sevdiğinin gereksinimini ve isteğini anında anlayabilmek ve anında yerine getirebilmektir."

Küçük Filiz dedesinin söylediklerini anladı ama, anlayamadığı noktalar da vardı. "Onla ikimiz de ayrı dünyalarda yetiştik, ayrı dilleri konuşuyoruz, dedeciğim" dedi. "Ben onun ne zaman neyi istediğini nasıl anlayabilirim ki?"

Dedesi, uzun yıllar boyu biriken

deneyimiyle gülümsedi:

"Onu tüm yüreğinle sevdiğinde, ne zaman, neye gereksinim duyduğunu hemen anlayabileceksin yavrum" dedi. "Anladıktan sonra da, yalnızca anlamakla kalmayacak, onun o an isteğini, doğallıkla karşılayıp, sevgini kanıtlayacaksın. Yoksa hergün sabahtan akşama kadar kafesin karşısında oturup, onu hayran hayran seyretmek, susadığında suyunu, acıktığında yemini vermek, onu sevgini göstermek, ona sevgini kanıtlamak demek değildir."

Küçük Filiz, beklenmedik bir çeviklikle sıçradı, dedesinin boynuna sarıldı: "Sen de beni çok seviyorsun ve ben ne zaman birşey istesem, o isteğimi hemen yerine getiriyorsun, değil mi, dedeciğim?" dedi. "Ben de aynen senin beni sevdiğin gibi seveceğim kuşumu. Onun ne zaman ne istediğini hemen anlayıp, yerine getireceğim…"

O günden sonra Küçük Filiz, dedesinin söylediklerini kulaklarından eksik etmedi, her zaman anımsadı.

Yalnızca anımsamakla da kalmadı, onun bu sözlerini uygulayarak, sevgili kuşuna olan gerçek sevgisini her zaman gösterebildi de.

Küçücük kuşu da onun bu sevgisini karşılıksız bırakmamıştı. O da Filiz'i seviyordu ve hemen her olanak bulduğunda ona olan sevgisini gösterebiliyordu.

Aralarında öylesi sağlam bir iletişim kurmuşlardı ki, sanki sözcüklerle konuşuyorlarmış gibi birbirlerinin her dediğini anlıyabiliyorlardı.

Hatta küçük kuş birgün ayağındaki çiziği göstermiş, Filiz'den o yarasını iyileştirmesini istemişti de... Filiz'in yardımından sonra rahata kavuşunca, kanatlarını onun yüzünü okşar gibi çırparak teşekkürlerini bildirmişti. Sevgili kuşunun o sevgi gösterisini unutamıyordu, olanak bulduğu her an, tüm arkadaşlarına anlatıyordu bunu.

Filiz'in hiçbir zaman unutamadığı bir başka "karşılıklı sevgi iletişim" olayı daha vardı ama, nedense o olayı herkesle pek paylaşmıyordu.

O olayın olduğu gün sevgili kuşu yine kafesinin kapısını gelmiş, gagasıyla kapının kolunu tıklatıyordu.

Filiz her zaman yaptığı gibi hemen kafesin kapısını açtı ve sevgili kuşunu yine özgür bıraktı. Kuş, yine önce Filiz'in omuzuna kondu, teşekkürünü bildirdi, sonra yine televizyonun üstüne kondu, oradan yine kanapenin en üst yastığının üstüne kondu ve sonra…

Ve sonra, o güne değin hiç yapmadığı birşey yaptı, pencereye doğru uçtu, pencerenin koluna kondu. Gagasıyla kola hafif hafif dokunup, sonra da yalvarırcasına bir ifadeyle Filiz'e baktı. Baktı, ona söylemek istediğini tane tane söyledi.

Filiz onun ne dediğini anlamıştı. Dedesinin sözlerini duydu o an kulağında. Gitti, pencerenin kolunu çevirdi, pencereyi açtı.

Küçük küş bir süre Filiz'e baktı, sonra pencereden uçtu ama uzaklaşmadı. Dışarı çıktı, uçtu, döndü, pencerenin pervazına kondu.

"Cik cik" sesleriyle sanki değil, kesinlikle teşekkür ediyordu Filiz'e. Daha sonra da, bu kez giderek yavaşlayan "cik cik"leriyle hoşca kal dileklerini bildirdi, sevgilisi Filiz'inden uzaklaştı, gökyüzünde, doğasının sınırsızlığında gözden kayboldu.

Onla birlikte "cik cik" sesleri de gitmişti ama yerine dedesinin sesi gelmişti Filiz'in kulağına:

"Aferin sana benim sevgili küçük torunum" diyordu sevgili dedeciği. "Sevgi, sevdiğinin isteğini ve gereksinimini anında anlayabilip, onları anında karşılayabilmektir."

•••

En yakın dostu birgün sabah kahvesinde bu öyküyü dinledikten sonra sitem etti:

"Senle ortaokul birinci sınıftan buyana, tam kırk yıllık dostuz, Filiz" dedi. "Ve böylesi değerli ve anlamlı bir anını sen bana, bu kadar yıl sonra, ancak şimdi anlatıyorsun…"

Filiz'in yüzü, mutfaktan kurabiye çalarken yakalanan bir çocuğun yüzü gibi kızarmıştı:

"Kusura bakma, çok özel bir olayımızdı bu" dedi. "Kuşum da ben de, aramızda kalsın istemiştik…" •

Yazan: SEDEF NARİN

Türkiye Sevdalısı

Nahit Kabakçı

Şimdi Yok Artık

Bir dede ile torunun, ayrı zamanlarda ve ayrı alanlarda, aynı amaçta sürdürdükleri bir sorumluluk duygusunun öysüdür, bu.

Dede Hacızade Ağaoğlu Arnavut Ziya Bey, kendini Kuva-i Milliye'ye ilk adayan yurtseverlerden biriydi.

Birinci Dünya Savaşı sonrası yurdumuzu işgal eden düşmanlara karşı savaşırken, onun da tek amacı Türk halkının önce onurunu, sonra yurdunu kurtarmaktı. Dedesinden yarım yüzyıl kadar sonra bu kez torun "görevi üstlendi" ve... Türk ulusunun ve Türkiye'nin uluslararası alanda daha çok tanınması ve daha çok etkin olması için, değişik "cephelerde" Türkiye adına savaşa girişti.

Türkiye'yi tanıtma savaşını, son on yıldan bu yana "Azerbaycan Cephesi"nden yürütüyordu.

Merkez karargahını Bakü'ye taşıyan ünlü işadamı Nahit Kabakçı, yurtdışında verdiği "Türkiye'yi ve Türk halkını tanıtma savaşımı"nı, son on yıldan buyana "Azerbeycan cephesi"nden yönetiyordu.

Orada bir yandan birbirinden görkemli yapılar yapıyor, bir yandan Türkiye'nin uluslararası düzeyde markalarını temsil ederek uluslararası yarışmalar düzenliyor, bir yandan da dünyanın dört köşesinden toplayıp, biriktirdiği resimlerle çeşitli ülkelerde sergiler açıyor, açık artırmalara katılıyor, koleksiyonuna yeni yapıtlar ekliyordu.

Nahit Kabakçı, "Koleksiyoncu, herşeyden önce çalışkan olmalı ve konusunda bile bilmediklerinin varlığını kabul edip, o bilgileri nereden ve nasıl edinebileceğini bilmelidir" diyordu.

O hep böyle yaklaşmıştı işine... Bir işin sorumluluğunu her zaman, o işin uzmanına bırakmıştı. Hattâ Rusya'da yaptığı büyük bir yapının mimari çizimi yanısıra, uygulama aşamasındski sorumluluğu da tümüyle mimarlara bıraktığı için, Moskova Üniversitesi tarafından Onursal Mimari Diploması'yla onurlandırılmıştı.

"Uluslar, kendi eserlerini kendileri tanıtmalı. Avrupa ve dünyada sanatın başını çekenler bunu böyle yapmışlar ve kendi yerlerini yaratmışlar, kazanmışlar" sözleri, Nahit Kabakçı'nın yaşam felsefesini oluşturmuştu.

Yüreğinden eksik etmediği düş Türk sanatını dünyaya tanıtmak ve dünyanın her yanındaki Türklere gurur kaynağı olmaktı

İşadamlığı ötesinde, resim koleksiyonculuğunu ise bir sanatsever olarak değil, bir misyoner olarak gördüğünü söylüyordu. Müze yöneticilerinin, Türk sanatçılarının yapıtlarını araştırma gereksinimi duymamaları için, bir "sanat misyoneri"nin sanatımızı onlara tanıtması gerektiğini her zaman söyler ve uygulardı da.

Nahit Kabakçı, "Bir koleksiyonu bir bütün olarak görür, yapı taşlarına dokunmadan, elindekileri sürekli ayıklardı.

Bu konuda şöyle derdi:

"Hiçbir resme, ne zaman alınmış, ne kadara alınmış olursa olsun bir bağlılığım olmadı. Herşey dönüşüm kutusuna girebilir. İlk yıl satın aldığım 2000 yapıttan yalnızca 4'ü kaldı şu an koleksiyonumda" derdi.

Bugüne değin yaklaşık 10,000 yapıt satın aldığını söylüyordu. Şimdi bunlardan yalnızca 700'ünün koleksiyonunda durduğunu söylerdi..

Avrupa'da sanat konusunda söz sahibi eleştirmenler ve müze yöneticilerinden oluşan güvendiği bir ekiple çalışıyordu Nahit Kabakçı. Amacı, koleksiyonunu, yılların üstünden gelip, hep değer olacak yapıtları seçerek, daha ileri götürmek, sürekli temizleyerek, değerini artırmak idi.

Sanatçılar da onun "temizlik" kapsamındaydılar her zaman. Şu anda Huma & Nahit Kabakçı Koleksiyonu'nda emeği simgelenen 80 kadar sanatçının sayısını ilk aşamada 50'lere, sonra 15'e değin indirmek, akımların "en" temsilcilerini ayırarak, koleksiyonunu kendine özgü bir özellikle güçlendirmeyi düşünüyordu.

Sanat için sanat değil, amaç için sanat yapıyordu. Sabah akşam beyninden ve yüreğinden eksik etmediği düş, Türk sanatını dünyaya tanıtmak ve dünyanın her yerindeki Türklere gurur kaynağı olmaktı.

İlk hedefi, koleksiyonu öncelikle Türk nüfusunun yüksek olduğu, Almanya'da Ruhr bölgesi idi.

Bölgedeki Türklerin de bunun değerini bilmesini diliyordu.

"Her aile 3 Alman tanıdığını Türk Çağdaş Sanatı'nın en iyi örneklerini kapsayan bu sergiyi görmeye götürse, kendi tanıtımlarına kendileri de katkıda bulunur" diyordu.

Dünya çapında değerli uzmanların süzgeçinden geçmiş bu Türk sanatı koleksiyonunun, yatırımcıları sevindirerek, Türk Çağdaş sanatı için yolları açmasını diliyordu. Bir düşü daha vardı: Bilinçli bir plan ile Türk eserlerinin Tate Modern (İngiltere), George Pompidou (Fransa) ve Museum of Modern Art (Amerika)'ya uzandığını da görmek istiyordu.

Bu kadarla da kalmıyordu Nahit Kabakçı'nın ufkunun sınırları. Çalışmalarının kapsadığı coğrafyayı da Türklüğün bulunduğu tüm alanı içine alacak şekilde genişletmek, Türki Cumhuriyetlerin temsilcilerini de içine almak, 12 ülkeyi kapsayacak, onları sanat dünyasını fethetmek için hazırlamayı da planlıyordu. Orta Asya'yı evi sayıyor ve tüm Orta Asya'lıları sanatları ile bir bayrak altına toplamaya hazırlanıyordu.

xxx

Şimdi sıra, bu yazıyı neden "geçmiş zaman" kipinde yazdığımı açıklamaya geldi.

Kendisiyle görüştükten bir gün sonra bu yazıyı kaleme alırken telefonum çaldı.

Tüm yazdıklarımı sildim, yeni bir dosya açtım ekranımda. Türkiye cephesinin bir eri daha düşmüştü, savaştan...

O şimdi, dedesi merhum Kuva-i Milliye'ci Hacızade Ağaoğlu Arnavut Ziya Bey'in yanında.

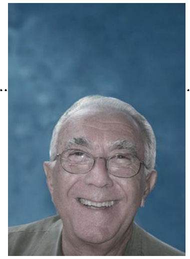
Işıklar içinde yatsınlar, dede de, torun da... •

Kendine bir anlam arayan
tek varlık insandır.
Andre Tardieu

Erişmek istedikleri bir hedefi
olmayanlar, çalışmaktan da zevk almazlar.
Montesquieu

Sevgi birliğe,
bencillik yalnızlığa götürür.
Daniel Defoe

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA
Prof. Dr. Yürük İyriboz

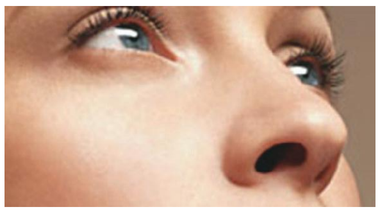
Zeytinyağı
Düzenli olarak zeytinyağı yeme alışkanlığı kazanmanın neredeyse sigarayı bırakmak kadar sağlıklı bir adım olabileceğini biliyor muydunuz?

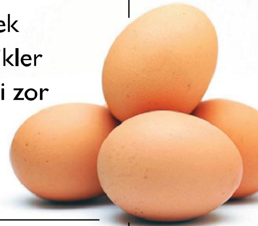
Plastik kaplar
Plastik kaplarda bulunan maddeler küçük erkek çocuklarının kadınsı özellikler kazanmasına ve futbol gibi zor bedensel oyunlara karşı ilgilerinin azalmasına yol açabilir.

Tuzlu su
Buruna sık sık tuzlu su çekme burnu açar ama mikroplara karşı koruyucu salgıları da yok eder.

Balık yemek
Haftada üç kez düzenli balık ve diğer su ürünlerinden tüketmek, göz sağlığı, kan akışkanlığı, beyin fonksiyonları, kalp krizi, damar hastalıkları, depresyon, şeker ve tansiyon gibi sorunlara çok yararlıdır ve vücudun tüm gereksinimlerini karşılar

Yumurta ve selenyum
Yumurta gibi selenyum açısından zengin gıdalar hafızayı keskin tutarak, beynin daha hızlı çalışmasını sağlar.

Hamilelik ve yoğurt
Hamile kadınların probiyotik yoğurtla beslenmesi bebeklerinin allerjik reaksiyonlarını ve solunum yolları enfeksiyonlarını azaltmaktadır.

YAŞAMDAN YANSIMALAR
Nuray Bartoschek

"CESUR YÜREK" KANSERİ DE DİZE GETİRDİ

Basında zaman zaman kansere karşı verdiği mücadeleyi kazanan kişilerin öykülerine tanık oluyoruz...

Yazarımız Nuray Bartoschek Mike Mitchell ile...

Elbette kemoterapiler, tıbbi tedaviler çok önemli ama bu ölüm kalım savaşımından başarıyla çıkanların öykülerinin hemen hepsinin bir ortak noktası var: Yüreklerindeki yaşama sevincini hep taze tutmaları ve yenilgiyi reddetmeleri .

Title older Mike is Mr Universe

By CRAIG WALKER

SCOTS muscleman Mike Mitchell has beaten all the odds to be crowned Mr Universe — at the grand old age of 48.

The veteran weightlifter, pictured right, is the oldest man to lift the world title.

Mike admitted: "This is the pinnacle of my sport."

The married dad-of-four was up against men half his age including the defending world champion.

Mike, of Balmedie, Aberdeenshire, who runs a fitness centre, added: "I was standing next to a 6ft 2in Italian hunk — I was old enough to be his dad.

Mike Mitchell İskoç'yalı bir sinema oyuncusu. Gladyatör, Cesur Yürek, Planet, Freight filmlerinde de rol alan Mike Mitchell'in filmlere konu olacak denli ilginç bir yaşam öyküsü var. İlginç olmanın ötesinde, Mike'ın yaşam öyküsünün kendisini ölümle yaşam arasındaki o ince çizgide duyumsayan pek çok kişi için "umut ışığı" olacağına inanıyorum.

1955 Yılında İskoçya'da dünyaya gelen Mike, gençlik yıllarında İngilizlerin Royal Marine adlı komando birliğine yazılıp 1969 yılında Vietnam-da, daha sonra da yıllarca İngiliz Ordusunun çeşitli birimlerinde anti terör uzmanı olarak çalıştı.

Lösemi kanseri tanısı konulduğunda Mike otuzbeş yaşındaydı ve löseminin ne anlama geldiğini bile bilmiyordu. Doktoru "Bundan böyle sayılı günlerin kaldı" deyince " Peki, ne kadar ömrüm kaldı?" diye sordu. Doktor, Mike'ın sorusuna başka bir soruyla yanıt verdi: " Ne kadar yaşamak istiyorsun?" Mike bir an bile duraksamadan " Sonsuza kadar" dedi. Doktoru "Yaşa o zaman!" dedi.

En büyük şansı güçlü bir iradeye sahip olmasıydı...

Mike, o andan başlayarak hayata ve kendisine bir anlam katarak yaşamaya başladı. En büyük şansı güçlü bir iradeye sahip olmasıydı ve eğer bu konuya yoğunlaşırsa kesinlikle iyileşeceğine inanıyordu.

Tedavi süresince çok hastalandı ve kilo kaybetti ama iyileşeceğine olan inancından hiçbir şey kaybetmedi. Bir yıl sonra bedeni yapılan tedavilere yanıt vermeye başlayınca doktorlar bir spor salonuna giderek egzersiz yapmasının vücut direncini artırabileceğini öğütlediler.

Hayatı boyunca hiç spor salonuna gitmemişti. O denli güçsüz ve zayıftı ki nereden başlayacağını bilmiyordu.

O dönemde İskoçya Şampiyonu olmuş bir vücut geliştirmeci ile tanışması onun yaşamında yepyeni bir başlangıca neden oldu. Birlikte çalışmalara başlamadan önce eğitmeni " İlk olarak kendine bir hedef belirlemelisin, sonra gelişmeleri ölçerek, izleyerek, ileriye dönük çalışmalar yapacağız " dedi. Uzun bir sessizlikten sonra Mike " Tamam" dedi. "Ben de senin gibi İskoçya vücut şampiyonu olmak istiyorum!" Eğitmen gülerek "Bu olanaksız! " dedi. "Ama en azından senin için bir amaç olabilir."

Mike, mucizelere inanmıyordu ama düşüncenin gücüne inanıyordu. Eğer bir şeyi kafamıza koyarsak, aklımızı onu gerçekleştirecek biçimde ayarlayabileceğimize inanıyordu. Bu konuya kesinlikle yoğunlaşırsa, hastalığını yeneceğine ve İskoçya şampiyonu olacağına da kesinlikle inanıyordu. Çevresinde ona inanmayıp gü-

lenlere, tüm olumsuz seslere kulaklarını tıkayarak kendisini İskoçya şampiyonu olmaya yoğunlaştırdı.

Katıldığı ilk yarışmada sonlarda yer alması da onu hedefinden vazgeçirmedi, tam tersine daha büyük bir istek ve kararlılıkla çalışmalarını sürdürdü. Dört yıllık sıkı çalışmanın ardından ise hem hastalığını yenmeyi, hem de İskoçya vücut şampiyonu olmayı başardı. Mike'ın başarısı bu kadarla sınırlı değil.

Mike önce Avrupa'nın her yerinde yarışmalara katıldı, ödüller kazandı. 2002 yılında dünya şampiyonu olduğunda kırkyedi yaşındaydı. Tam beş kez dünya, iki kez de kâinat şampiyonu seçildi. 2005 yılında yarışmaya Türkiye adına katıldı ve kazandı. 2009 Yılında ise Dünya Vücut Geliştirme Federasyonu onu "Yaşayan Efsane" olarak ünlüler kulübüne aldı.

Elbette tüm bu şampiyonluklar onun iş yaşamını da olumlu etkileyerek dünya çapında gösterime giren filmlerde rol almasını sağladı. Önce fiziksel görünümü nedeniyle filmlerde rol alan Mike, buna yeteneğini de ekleyince ülkemizde de gösterime giren Planet filminde Kaptan Morgan karakteriyle başrolde oynadı. Mike'ı "özel" yapan yalnızca yaşama sevinci, kansere karşı verdiği mücadeleyi kazanması, aldığı şampiyonluklar, tanınmış bir sinema oyuncusu olması değil. Mike aynı zamanda kocaman sevgi dolu bir yüreğe sahip.

Mike, oyunculuktan, yarışmalardan kazandığı gelirin büyük bölümünü kanser dernekleri için harcadı.

Kanser tedavisi için gittiği hastanelerde küçücük çocukların yaşama savaşına tanık olan Mike, oyunculuktan, yarışmalardan kazandığı gelirin büyük bir bölümünü kanser dernekleri için harcadı. Her Noel günü Noel babanın yardımcısı Elf giysilerini giydi ve elinde armağanlarla hastanelerde yatan hasta çocukları ziyaret etti. Onlara hem acılarını bir an olsun unutturacak armağanlar verdi hem de kendi yüreğindeki bitmek tükenmek bilmeyen yaşam enerjisini cömertce paylaştı. Mike 2006 yılından bu yana Fethiye'de yaşıyor. Bir yandan yurtdışında film çalışmalarını sürdürürken, öte yandan ülkemizin gönüllü turizm elçiliğini de yapıyor. İngiltere'de televizyonlarda gösterime girecek olan "Rough Around the Edges " filminde başrol oynayan Mike, filmin İspanya sahillerinde çekilmesi düşünülen sahneleri için yönetmeni ikna ederek, çekimlerin Fethiye'de yapılmasını sağladı.

Fethiye Ecesaray Marina'da sohbet ettiğim Mike " Türkiye benim ikinci vatanım. Burada kendimi çok mutlu ve huzurlu duyumsuyorum.Ben de Türkiye'nin yurtdışında tanıtımı için elimden geleni yapacağım" dedi.

Şairin "yolun yarısı " dediği yaşta, yaşama yeni baştan başlayan ve kısa zamanda sayısız başarılara imza atan Mike'a yeni hedeflerini sordum.

"Daha sırada yelkenlimle dünya turuna çıkmak var. Ayrıca, uluslararası pek çok filmde rol aldım, öneri gelirse Türk sinema ve televizyon yapımlarında da rol almaktan mutluluk duyacağım. Benim için yolun sonu diye bir şey yok" dedi

Mike, "Ulaşılan her hedef yeni bir yolun, yeni bir hedefin başlangıcı demektir. Siz yeter ki isteyin ve başaracağınıza inanın. İsterseniz otuzbeş yaşında kanser tanısı konmuşken, hem ölüme çelme takabilir, hem de dünya şampiyonu bile olabilirsiniz!" •

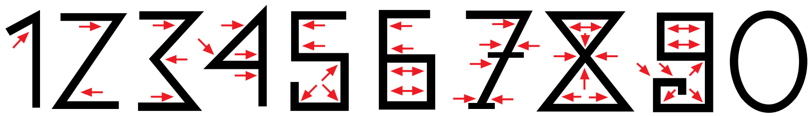
Rakamlardaki Açı Mantığı

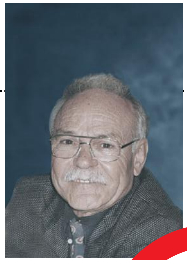
Romen rakamları ile farkını anlatmak için günümüzde kullandığımız rakamlara "Arap algoritmaları" denmektedir. Ama Araplardan da önce bu algoritmayı Fenikeli tüccarlar kullanırdı.

Arap algoritmalarında kullanılan mantığın bir cevabı vardır: Açılar.

Numara algoritmalarının ilk (ilkel) yazılış formlarına temel olan açı mantığı aşağıda gösterilmiştir.

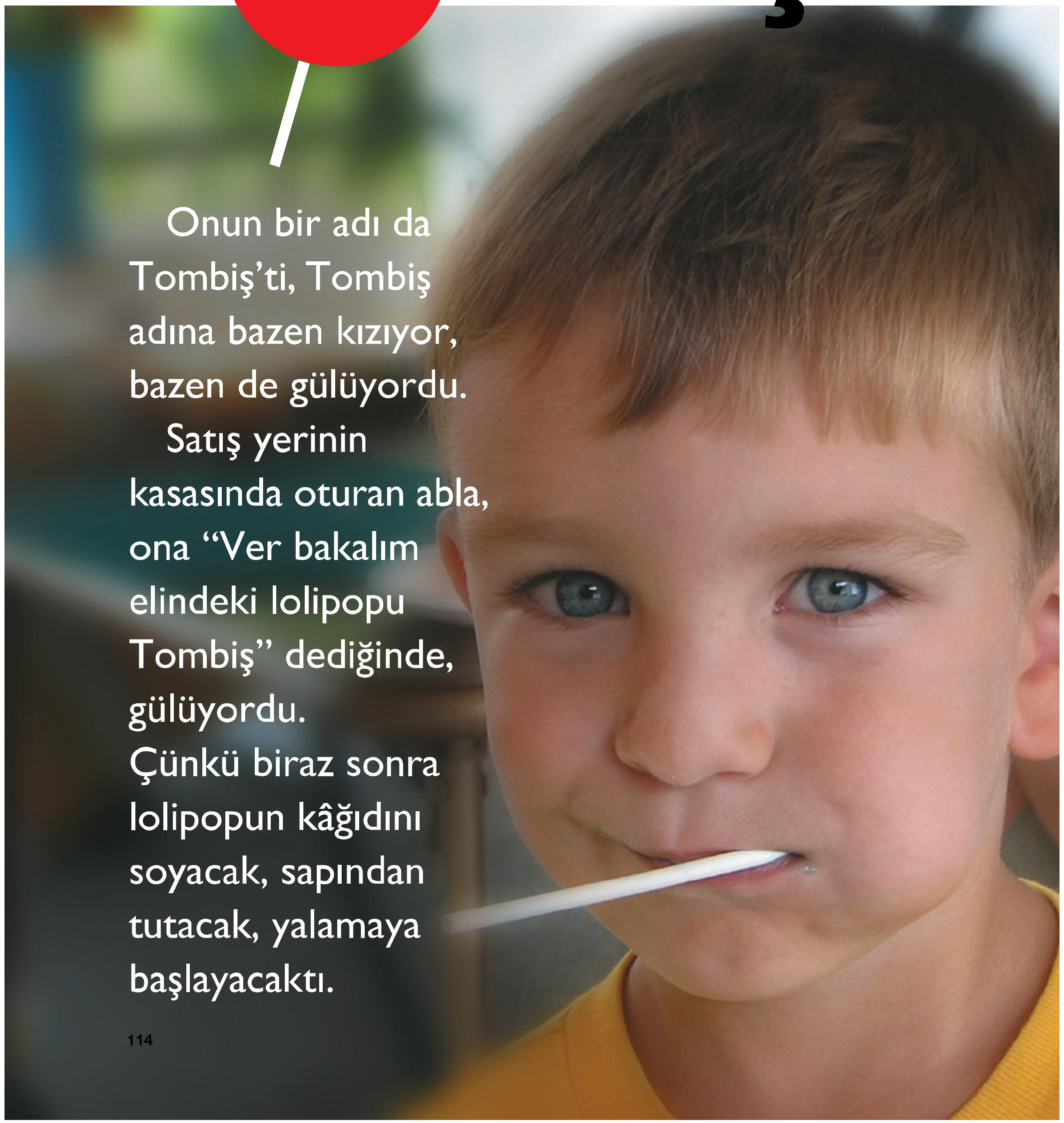
1 Açı | 2 Açı | 3 Açı | 4 Açı | 5 Açı | 6 Açı | 7 Açı | 8 Açı | 9 Açı | Sıfır Açı

YAZAR DEDE VE TORUNLARI

Muzaffer İzgü

TOMBİŞ

Onun bir adı da Tombiş'ti, Tombiş adına bazen kızıyor, bazen de gülüyordu.

Satış yerinin kasasında oturan abla, ona "Ver bakalım elindeki lolipopu Tombiş" dediğinde, gülüyordu. Çünkü biraz sonra lolipopun kâğıdını soyacak, sapından tutacak, yalamaya başlayacaktı.

Ama tanımadığı biri, yanağını sıkıp da, "Nasılsın bakalım Tombiş?" dedi miydi, "Benim adım Tombiş değil, Emre" diyordu.

Limonlu lolipopla, çikolatalı lolipopa bayılıyordu. Şekeri yalarken arada bir lolipopunu havaya kaldırıyor, ne denli kaldığına bakıyordu. Az kalınca üzülüyor, o zaman görmemek için lolipopunu ağzının içine atıyor, emiyordu.

Çok lolipop yediği için annesi ona kızıyordu.

"Çok seviyorum, anneciğim" diyordu.

"Onu yalayacağına elma ye, şeftali ye, kayısı ye..."

"Onlar ağzımı acıtıyor, ama lolipop acıtmıyor..."

Annesi gülünce, Emre daha çok gülüyordu. Ah, annesi bir satış yerinin yolunun tutsa da, o da arkasına takılsa, sonra dosdoğru lolipopların olduğu rafa koşsa... Hangisini alsa? Çikolatalı lolipop mu, limonlu lolipop mu? Uf, uf, annesi ikisini birden almasına izin vermiyor ki...

Bir büyüsün, bir kocaman olsun, böyle babası denli gibi olsun, öyle kocaman çikolatalı lolipop alacaktı ki, böyle futbol topu büyüklüğünde. Sapı da şemsiye sapı gibi. Bir tutacaktı sapından, sabahtan akşama dek yalayacak, yalayacak hiç bitmeyecekti.

Peki, öyle kocaman lolipop var mıydı? Belki vardı, arar bulurdu, sonra yalar da yalardı.

"Yavrum sen köfteden, makarnadan başka birşey yemez misin?"

Yemezdi işte, yemezdi. İkisini çok seviyor, çatalına takıyordu. Köfteyi şöyle bir ısırıyor, gözlerini yumuyor, çiğniyor, çiğniyor, yutuyordu.

Uf ne güzeldi! Makarna da çok güzeldi. Çiğnemese de olurdu ama çiğniyordu. Önce çatalını tabağının içinde şöyle gezdiriyor, çatalın ucuna makarna parçalarını takıyor, sonra kıvırıyor, ağzına atıyor, lüp diye yutuyordu.

"Anneciğim, biraz daha makarna verir misin?"

"Veririm ama, pırasadan da yiyeceksin..."

Iıığğğğ... Iıığğğğ... Iıığğğğ...

Pırasa mı? Hiç sevmem. Ağzıma koymam, nasıl öyle yeşil yeşil, beyaz beyaz, tadı da hiç yok... Pırasaya tat vermek için limon sıkmalıymışım. Annem de, babam da öyle diyorlar... Limonu sıkıyorum... Şöyle kaşığımın ucuyla alıyorum, ağzıma götürüyorum, aman aman aman, hemen aklıma limonlu lolipop geliyor, kaşığı ağzımdan çekiyorum.

Ay, limonlu lolipopun tadı böyle olsa, ona dilimi sürmem ki...

"Ye şu pırasayı Emre..."

"Cık, yemem... Sevmiyorum..."

Ben pırasayı da sevmem, kabağı da sevmem, taze fasulyeyi de sevmem, patlıcan yemeğini de sevmem, domatesi de, pancarı da sevmem... Bamyayı hiç sevmem. Nohut yemeğini de sevmem, mercimek yemeğini de sevmem...

"Çocuk, sen makarnadan, köfteden başka birşeyi sevmez misin?"

"Patatesi severim babacığım..."

"Hıh... Severmiş... O zaman neden patates yemeğini yemiyorsun?"

"Annem içine domates koyuyor, soğan koyuyor, onun için sevmiyorum."

"Ama kızartmasını seviyorsun..."

"Seviyorum, şimdi kocaman bir tabak olsaydı da yeseydim..."

Anneannesi şöyle diyordu:

"Bak Emre, hep köfte, hep makarna, hep patates kızartması yersen, şişko bir çocuk olursun, anladın mı?"

"Anladım anneanneciğim, yani Tombiş..."

"Yooo, şimdi Tombiş, o zaman şişko."

"Uf, şimdi şişko olursam daha güçlü olurum..."

"Hayır olmazsın. Koşamazsın, merdiven çıkamazsın, oyun oynayamazsın. Sebze meyve yemelisin..."

"Pırasa yersem, taze fasulye yersem?"

"Uf, uf, uf, ne olursun, ne olursun. Şöyle taze soğanlı, salatalıklı, domatesli, maydanozlu, rokalı salatalar..."

"Yanında makarnayla köfte de var mı?"

"Yok..."

"Olmaz... Makarnasız, köftesiz, çöp gibi olurum..."

"Emreciğim, annen seni hiç Pazar yerine götürdü mü?"

"Hayır, götürmedi. Gitmek de istemem. Ne var ki orada? Pırasa lahana, ıspanak..."

"Ama elmalar, armutlar, portakallar da var..."

"Ben onların suyunu içiyorum. Hüp hüp diye, ağzıma bir dikiyorum, aman ne hoş, ballı ballı, kokulu kokulu..."

"Peki, ben sana desem ki, Emreciğim benim hatırım için benimle pazara gelir misin? Yani pazarda bana yardım eder misin?"

"O zaman gelirim anneanneciğim, Pazar arabanı bile çekerim..."

"Yooo, daha küçüksün. Ben sana hiç pazar arabası çektirir miyim?"

"Arabanın içi boşken çekerim..."

"Peki Emreciğim, yarın pazara giderken. Gelip seni alacağım..."

Pazar yerini hiç bilmiyordum. Annem de pazara gidiyordu. En üstte domates, ı-ıh, sevmem, şeftali, belki bir tane yerim. Elma, dedim ya, ağzımı, dişimi ağrıtıyor, bu ince şeyin adı börülceymiş. I-ıh yemem. Bu kırmızı boyalı şey de barbunyaymış. Bir kez yedim, sevmedim. Aaa, bunu biliyorum, bu pırasa, pos bıyıklı pırasa. Bu lâhanaymış, hem sarması, hem çorbası olurmuş. I-ıh, yemem. Aaa, bu mor kardeş patlıcan, bu da onun kardeşi kabak, en altta da şişko karpuz...

Acaba satış yerinde karpuz suyu var mı?

Şapkamı giydim, ayakkabımı da giydim, anneannemi bekliyorum.

Kapının zili çaldı. Anneannem:

"Hadi bakalım Emre, gidiyoruz..." dedi. Annem, anneannemden kabak istedi... Ben yemem ki... Pazar arabasının sapını tuttum, anneannemin yanısıra yürüyorum. Ooo, Pazar yeri bizim eve çok yakınmış.

"Şurdan pazara girelim Emre, önce sebzelerimizi alalım... Bu satıcının havuçları çok güzeldir..."

Havuç, yani şu sopa gibi şey. Satıcı bağırdı.

"Buyrun, hoşgeldiniz. Şeker havuç, sarı havuç..."

Anneannem bana seslendi:

"Haydi Emre, sen de seç, bak şu elimdekiler gibi olsun..."

Bir havuca el attım... A-aaa, havuç,

kikirdedi, gülüyor. Ve,

"Ay karnımdan tutma, gıdıklanıyorum" dedi.

"Senin de mi karnın var, havuç?"

"Var ya... Biliyor musun, ben sana küsüm..."

Aaaa... Havuç bana küsmüş. Sordum:

"Niçin bana küstün?"

"Beni yemiyorsun, annen salata yapıyor ama sen bana çatalını hiç uzatmıyorsun. Oysa beni yesen, gözlerin çok daha iyi görür, dişlerin çürümez, güçlü olursun... Beni yersen çok sevinirim Emre..."

"Ay adımı da biliyorsun..."

"Biz havuçlar, çocukların adlarını biliriz. Hadi anneannene söyle, bana havuç salatası salatası yap de, hı, haydi Emreceğim..."

"Anneanneciğim, eve gidince bana havuç salatası yapar mısın?"

"Ay gider gitmez yaparım...."

Onun yanındaki satıcıya yaklaştık. A-aa, a-aaa, şaşkınım, çok şaşkınım. Ispanak bana

"Hoşgeldin Emreciğim" dedi.

Anneannem satıcıya,

"Şuradan bir kilo ıspanak verir misiniz?" dedi.

Ispanak sevindi, bana göz kırptı.

"Oh, Emre beni yiyecek, Emre beni yiyecek" diye bağırdı.

Kocaman saplı bir ıspanak da:

"Anneannene söyle, şöyle kıymalı, pirinçli pişirsin beni. Yemeden önce

de şöyle bir güzel sarımsaklı yoğurt hazırlasın, döksün anneannen benim üzerime, ondan sonra Emre kaşığı alsın eline, uf, tutabilirsen... Haydi, sarımsaklı yoğurt de anneannene..."

"Anneanneciğim, ıspanak pişince sarımsaklı yoğurdu unutma, üzerine döküp yiyeceğim... Hemen yap..."

"Uf, uf... Ben yapmaz mıyım torunuma?..."

Anneannem yanaklarımdan öperken, ıspanak şarkı söylüyordu:

"Beni yerse Emre, kasları böyle gelişir, güçlü çocuk olur."

Ay meğer onun adı karnıbaharmış, kendisi söyledi:

"Emreciğim, benim adım karnıbahar... Söyle anneannene benim zeytinyağlı yemeğimi yapsın... Sen de hapur hupur ye. Kanlanırsın, canlanırsın, kolay kolay hastalanmazsın..."

"Anneanneciğim, bundan da alır mısın?"

"Ay karnıbahar mı istedin Emreciğim?"

"Evet, ama zeytinyağlı olsun..."

Biberler bağırıyorlardı:

"Biber, biber, biber, yemekle iyi gider..."

Sordum:

"Nasıl gider?"

"Çiğ de yenirim Emreciğim, közlenirim, yemeğin içine konulurum."

"Çiğ yersem karnım ağrımaz değil mi?"

"Hayır, o zaman sana çok daha yararlı olurum..."

"Nasıl olursun?"

"Hapşuuu demezsin, burnun akmaz, çok iştahlı bir çocuk olursun. Çabuk büyürsün. Haydi söyle anneannene, benden yarım kilo alsın..."

Anneanneme neler neler aldırmadım ki... Çünkü bütün meyveler ve sebzeler, benimle konuşuyorlardı. Hele çileğin dili öyle tatlıydı ki, bana, "Seni her hastalıktan korurum Emreciğim" diyordu.

Pazar arabamız doldu... Arabanın üstünden pırasanın yeşil yaprakları görünüyordu. Ama ben eve gidince ilk önce ıspanak yiyecektim. Üzerine bir güzel sarımsaklı yoğurdu dökecektim. Sonra kaşığı elime alıp, lüpür lüpür yutacaktım. Ispanaktan sonra mı? Beş tane çilek, iki tane de portakal yiyecektim. Artık kimse bana "Tombiş" demeyecekti.

Sebze, meyveyi yiyecektim, sağlıklı çocuk olacaktım. Veeee çabuk büyüyecektim...•

3 ZARF

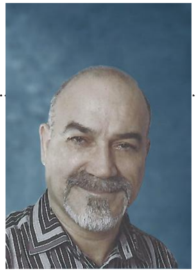
Şirkette eski genel müdür kovulmuş, yeni bir genel müdür atanmıştı. Eski müdür görevi devrederken, yenisine 3 adet zarf verdi. Her biri numaralanmıştı. İleride her başı sıkıştığında bir zarfı açmasını söyledi.

Yeni müdür işe başladı. Altı ay işler yolunda gitti. Fakat sonra satışlar birdenbire düştü. Ne yapacağını bilemeyen yeni müdür, en sonunda 1. zarfı açtı. Zarfta şöyle yazıyordu:

-Kendinden önceki müdürü suçla...

Yeni müdür hemen bir toplantı ayarladı ve sorunlar için kendinden önceki müdürü suçladı. İş dünyası bu açıklamalara olumlu baktı, şirket hisseleri toparlandı, satışlar düzeldi. İşler bir süre daha yolunda gitti. Fakat sonra üretim sorunları çıktı. Önceki olaydan tecrübeli yeni müdür gecikmeden 2. zarfı açtı. zarfta şu yazıyordu:

-Şirketi yeniden organize et. Yeni müdür reorganizasyonu uygulamaya koydu, sorun çözüldü. Bir süre sonra işler yine bozuldu. Yeni müdür koşa koşa gitti ve 3. zarfı açtı: 3 zarf hazırla...

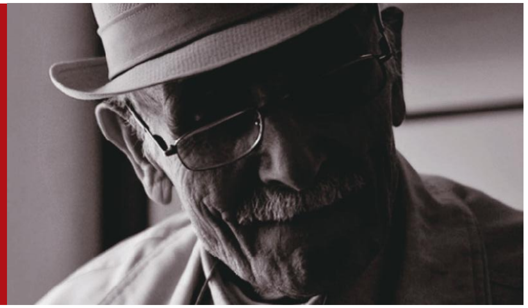

Mehmet Ünver

BİZDEN İNSAN ÖYKÜLERİ

Yazdıklarım başımdan geçmiş, kahramanları gerçek olan öykülerdir.

Hasta-nedeki adam

Geçenlerde küçük bir operasyon geçirmek için hastaneye gitmiştim. Aşırı bir kalabalık vardı...

Ameliyathane kapısında bekleyen hasta yakınları, koridorlarda koşuşturanlar, sedyelerde, tekerlekli sandalyelerde götürülenler...

Onca insan arasında özellikle bir adamcağız dikkatimi çekti. 'Adamcağız' diyorum çünkü neredeyse hırpani denilebilecek kıyafeti, kara, kuru sıska görünümü, kirli sakallı ve bakımsız haliyle insanda bir acıma duygusu uyandırıyordu. Asıl dikkatimi çekense; bu adamcağızın kucağındaki bebekti. Yanında bebeği bırakacak kimse olmadığı için klinikler arasında koşuştururken, hatta tuvalete giderken bile onu yanında götürüyordu. Bekleme salonunda bulunduğu anlardaysa kun-dağında sadece yüzü görülen bebekle konuşuyor, ona boğuk sesiyle ninniler söylüyor, arada sıra da sesini biraz ol-sun inceltmeye çalışarak: "Sen kimin çocuğusun canım benim?", ya da "Sen babacığını seviyor musun?" gibi sorular soruyordu çoğunlukla uyku halinde olan bebeciğe.

Bir ara hasta kabuldekilerle arasında yeşil kart tartışması çıktı. Belli ki yoksul biriydi. Bahçede oturduğum esnada yine kucağında bebek olduğu halde yanıma gelip bana bir sigara ikram etmek istedi. "Kullanmıyorum" dedim ve ne yalan söyleyeyim o an onunla sohbete pek niyetli olmadığım için elimdeki gazeteyi okumaya devam ettim. O da bir süre bekledikten sonra benden bir yakınlaşma göremediği için kucağında bebekle uzaklaştı. İşte o an aptallığıma kızdım. Sigara aslında bahaneydi. Adamcağız belli ki dertleşmek istiyordu. Bense operasyonumun gecikmesi nedeniyle gergindim. O yüzden yakınlaşma çabasına kulak asmamıştım.

Bir süre sonra hasta kabuldeki görevli, o bebeğin ciddi bir kalp sorunuyla doğduğunu, annesinin doğum esnasında vefat ettiğini, başka kimsesi olmayan adamın kucağında bebekle hastane hastane dolaştığını söyleyince kendime daha da kızdım. İki lakırdıyı bu derdi başından aşmış, çilekeş vatandaştan esirgemiştim. Akşama doğru bebeğin yatırılış işlemleri tamamlandı. Adamcağız bu kez bebek koğuşunda refakatçi olarak kalmak için ısrar ediyordu. Ona uzun uzun koğuşun buna uygun olmadığını, annelerin bile içeriye alınmadığını anlattılar. O ise: "Bu bebeciğin anası da, babası da benim. Ben olmazsam ona kim sahip çıkacak" diyordu. Sonunda ikna oldu. Bebek ondan alınıp götürülürken birden hıçkırıklara boğuldu. Omuzları sarsılarak ve gözlerinden koca koca yaşlar akıtarak ağlıyordu. Bekleme salonunda bulunan herkes gibi benim de gözlerim dolmuştu. Hele o pişmanlık duygusu. Keşke bana sigara ikram etmek bahanesiyle yaklaştığında onunla biraz konuşup, derdini dinleseydim. En azından birisine içini dökmenin verdiği kısa süreli rahatlığı yaşayacaktı. Ne yazık ki bunu ona çok görmüştüm. Adamcağız ayaklarını sürükleyerek koridorda uzaklaşırken ardından bakıp, düşündüm. Bazen kendi derdimize düşüp önemli anları ıskalıyoruz. Ona vereceğim çok bir şey değildi. Beş dakika, bilemediniz on dakika. Keşke verseydim... •

Yaşlı dilenci

Sanırım yedi yaşındaydım. Şu an halen oturduğumuz geniş bahçe içindeki evimizin kapısına gelen üstü başı perişan, beli iki büklüm yaşlı dilenci amca zorlukla yakta durmaya çalışırken günlerdir aç olduğunu söylemişti.

Annem mutfakta yemek pişiriyordu. Dilenciyi kapıda o zavallı halde görünce burnuna kokmuştur adamcağızın deyip bir tepsi içinde o lezzetli yemeklerinden ona da ikram edip karnını bir güzel doyurmasını sağladı. Yemeğin ardından okkalı bir Türk kahvesi pişirip verdi. Fincanı alırken yaşlı dilencinin elleri titriyordu. Derken baktığı kahve fallarıyla mahallede bir efsane haline gelmiş olan komşumuz Gülen teyzenin bahçe kapısından içeri girdiğini gördük. Teklif bile beklemeden yaşlı dilencinin fincanı kapıp falına bakmaya başladı.

Söylediğine göre adamcağız üç vakte kadar epeyce para ve deve yüküyle eşya sahibi olacaktı. Ayrıca devlet kapısından müjdeli haberleri gelecekti. Ardından evine koşup boşandığı kocasından kalan ne kadar takım elbise, palto, şapka, pantolon varsa getirip yaşlı dilenciyi bir güzel giydirdi. Karnı doyan, kahve falına bakılan titrek ihtiyar bu kıyafetleri giyince bir asilzadeye dönmüştü. Nerede az evvel üstü başı dökülen dilenci, nerede o elbiselerin içinde kurumla dikilen adam. Sevinç içinde teşekkür ederek ayrıldı. Nereden aklımıza geldiyse kardeşimle adamı takip ettik. Bizim bahçedeyken ayakta zor duruyormuş gibi görünen yaşlı dilenci biraz uzaklaşınca birden diklenip, hızlı adımlarla yürümeye başlamıştı. Takibe devam ettik. Az sonra civardaki sahipsiz bir arsaya girdi. Oradaki kalın gövdeli bir incir ağacının ardına saklanıp Gülen ablanın giydirdiği kaliteli kıyafetleri üstünden çıkarttı. Sonra yanındaki bohçaya koyduğu eski, partal elbiseleri çıkartıp tekrar onları giydi.

Saklandığımız yerde şaşıp kalmıştık. Yine dilenci olmuştu işte. Hemen ardından biraz ilerideki komşu evin kapısını çaldı. Uzağında da olsak pencereye çıkan ev hanımına; "Üç gündür karnım aç. Allah rızası için bir lokma ekmek" dediğini gayet iyi duyduk. Ardından komşu hanım kapıya çıkıp avucuna bir miktar bozuk para koydu. Yaşlı dilenci elindeki sopaya dayanarak ve hayır duaları ederek uzaklaşırken biz arkasından şaşkın şaşkın bakıyorduk. •

Bir otostop anısı

Kardeşimle yakın zamanda yaşadığımız hayli ilginç bir olaydır.

Kardeşimle yakın zamanda yaşadığımız hayli ilginç bir olaydır: Etiler'de oturan yakınımızın ziyaretine gidecektik. Taksi beklerken son derece lüks bir Mercedes arabanın önümüzden geçtiğini gördüm. Direksiyonda son derece şık giyimli bir hanım vardı.Ben şansımızı denemek için oto-

stop işareti yaptım ve araba zınk diye önümüzde durdu. Çekinerek aracın kapısını açtık. Sürücü koltuğundaki hanım çok zarif bir kürk giymişti. Parmaklarındaki elmas yüzükler çok varlıklı bir kişi olduğunun göstergesiydi. Bizi arabaya buyur etti. O da Etiler yönüne gidiyormuş. Sevinç içinde bindik.

Henüz hareket etmiştik ki, cep telefonu çaldı. Swarovski taşlarla süslü telefonunu açıp karşısındakiyle konuşmaya başladı. Hilton otelinde düzenlemeyi planladığı baloda ne giyeceğini ve konuklara neler ikram edeceğini anlattı kendisini arayan kişiye. Etiler'e vardığımızda bizi uygun bir yerde bıraktı. Teşekkür edip inerken gayet ciddi bir ses tonuyla: "Borcunuz on beş lira" demesin mi!! Biz; "şaka mı yapıyor acaba?" düşüncesiyle yüzüne bakarken o elini uzatıp parayı bekledi. Parmaklarında elmas yüzükler, altında şahane bir Mercedes arabası olan ve Hilton'da balo düzenlemeyi planlayan bu zengin hanım bizden gerçekten para mı istiyordu? Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Duraksadığımızı görünce: "Eğer taksiyle gelseydiniz aynı mesafeye kaç lira ödeyecektiniz" diye sordu. Ben kekeleyerek: "On beş lira" deyince. "İyi o zaman bana da on beş lira vereceksiniz" demesin mi? Cüzdanımı çıkartıp yirmi lira uzattım. Parayı aldı. Prada markası görünen pahalı çantasını açıp içinden yılan derisi bir cüzdan çıkartarak beş lira para üstünü uzattı: "Buyurun. Kesenize bereket". Bunları söyledikten zarif bir hareketle arabasını vitese geçirip Ulus yönüne doğru hareket etti. Bizlerse yaşadığımız bu tuhaf olaya hala inanamamış bir şekilde arkasından bakakaldık. •

Macuncu kız

Yaşıtlarım bilirler. Benim çocukluğumda mahalle aralarında dolaşıp ellerinde tepside çocuklara macun satanlar vardı. >>

'Macun' dediğim; çeşitli gıda boyalarıyla renklendirilmiş ve nane, elma, portakal, kayısı aromaları katılmış bir çeşit ağdalı şekerdir. 'Macuncu' diye tabir edilen kişiler o ağdalı şekeri küçük bir sopanın etrafına dolayarak çocuklara satarlardı. Anlatacağım olayı yaşadığımızda henüz sekiz yaşımdaydım. Bir gün yine mahallede haytalık yaparken yanında on beş yaşlarında hırpani görünümlü bir kız olan macuncu çıkageldi. Diğerlerinden farklı olarak kızın elinde bir darbuka vardı.

Macuncu bizleri etrafında topladıktan sonra eğer hepimiz yirmi beş kuruşluk macun satın alırsak yanındaki kızın bize göbek atacağını söyledi. Cazip bir teklifti. Parayı verdik ve macunları aldık. Ben naneli, portakallı tercih etmiştim. Sıra kızın göbek atmasına gelmişti. Tam o esnada mahalleli teyzelerden biri ortaya çıktı. Kıza yaklaştı ve gözlerine iyice baktıktan sonra: "Evladım senin gözlerinin akı, sarıya dönmüş. Allah muhafaza kötü bir hastalığın filan olmasın?"

diye sordu. Buna karşılık kız: "Meraklanma teyzeciğim, hiç bir hastalığım yok benim" dedi. Fakat komşu teyzenin içi rahat değildi: "Kızım sende sarılık var, gözlerinin rengine baksana" diye ısrar etti.

Gerçekten de kızın gözlerinin akı, kirli sarıya dönmüştü. Macuncu adam, kızın her hangi bir sağlık problemi olmadığını söylese de teyze ikna olmamıştı. Sonunda: "Çocuklar bu kız hasta, mikrop saçıyor, sakın bunları yemeyin" diyerek elimizdeki macunları toplayıp çöpe attı. Yirmi beş kuruşlukların gittiğine mi yansaydık, yoksa macun keyfinden olduğumuza mı?

Biz macunları düşünürken kız dokunsanız ağlayacak gibiydi. Gururu çok fena kırılmıştı. Bir sürü çocuğun yanında kendisine iğrenç bir mahlûkmuş gibi davranılması ağrına gitmişti.

Tam toplanıp gideceklerken birden aklına bir şey gelmiş gibi durdu. Elindeki darbukayı adama verdi. Ardından: "Hadi çal, çocuklara göbek atma sözü vermiştik" dedi. Macuncu darbukayı çalmaya başlayınca kız vakur bir edayla ve verdiği sözü yerine getirmiş olmanın huzuruyla yaklaşık beş dakika kadar bizlere göbek attı.

Ayrılırken gözlerinin dolu dolu olduğunu gördük.

Aradan neredeyse kırk iki sene geçti. O kız yaşıyorsa herhalde altmışlı yaşlara merdiven dayamıştır şimdi. Hâlâ merak ederim.

O komşu teyze sanki iğrenç bir mahlûkmuş gibi yüzüne tiksintiyle bakarak macunları elimizden kapıp çöpe attığında ne hissetmişti? Bir de her şeye karşın para ödeyip macun alan çocuk müşterilerine verdiği sözü tutmak için gözleri dolu dolu oynarken aklından neler geçiyordu? Bunu hep bilmek istedim. •

BUNLARA DİKKAT

Elektrikle Uğraşırken

Elektrik işleriyle uğraşırken sol elinizi kullanmayın! Kalp sol tarafta bulunduğu için elektrik çarparsa, kalbin durma ihtimali daha yüksektir.

Cep Telefonu ve Beyin

Cep telefonu frekanslarının yaydığı dalgalar, beyin tümörlerinin oluşumunu 2.5 kat arttırır. Cep telefonuyla kısa konuşun veya kulaklık kullanın. Yine uyurken cep telefonunu, sizden uzakta bulundurun.

Ağrıkesicileri Çiğnemeyin

Ağrıkesiciler yutulmalı. Çiğnenince, içindeki etken maddeler beyne çok hızlı nüfuz edip, tehlikeli sonuçlara yol açabilmektedir.

Hapşırığı Tutmayın!

Amerikan Hastanesi Nöroşirürji Bölümü'nden Dr. Mehdi Sasani, hapşırırken ağzın kapalı tutulması sonucu beyne giden fazla basıncın, beyin kanaması ve buna bağlı anevrizma, hipertansif hastalıklar, vaskülit gibi hastalıkların da ortaya çıkabileceğini belirtiyor.

Yumurtayı Yıkayın!

Tavuk bağırsaklarında bulunan Salmonella bakterisi, yumurta veya çiğ tavuk etini elleyip yıkanmayınca, kişiye bulaşıp ishal, kan zehirlenmesi, menenjit gibi problemlere yol açabiliyor. Yumurta veya çiğ tavuk etine dokununca, mutlaka elinizi yıkayın.

ÇOCUK BÜYÜKLER
BÜYÜK ÇOCUKLAR İÇİN

Ali Murat Erkorkmaz

Gel zaman Gitme zaman(5)

Geçen sayılardan özet:
Can, saat tamircisi dedesini ziyarete gittiğinde bir dolaptan farklı bir dünyaya geçiş yapmış, çiçekli bir bahçede kendi ismini taşıyan yaşlı bir adamla tanışmıştı. Can'ı çok iyi tanıyan adam yine görüşeceklerini söylemiş; tanıştığı bir kelebek ise oradan kurtulabilmesi için kırmızı çiçeği takip etmesini önermişti. Çiçeği takip eden Can bir mağaradaki Kar adındaki ayıyla tanışmış, ondan "yağmur damlaları" hakkında eğitici bir hikaye dinlemişti. Akşam olup ayıdan ayrılmak üzereyken ayağının dibinde "fışş" diye bir ses duymuş ve gördüklerine inanamamıştı...

Can'ın etrafı çepeçevre sularla kaplıydı. Mağaradan çıkarken hiç farketmediği, minicik bir adanın üstündeydi. Üstelik adanın ortasında mağaranın tepesindeki delik vardı. Adacık o kadar küçüktü ki, Can sırtüstü uzanacak olsa ya başı suya gelirdi ya da ayakları. "Nasıl oldu da çıkarken farketmedim bu denizi?" diye düşündü. Bu düşüncesine yanıt gibi, ortalardan bir yerden tiz fakat derinlikli bir ses duyuldu:

-Fışşş... Farketmek görebilmektir. Fışşş...

-Ş-şey... Kim konuşuyor?

Etrafına bakındı. Kimsecikler yoktu. Ses bir dalga fışırtısına benziyordu.

Can hayal gördüğüne, uykusu geldiği için garip sesler duyduğuna kendini inandırmak istedi.

-Ben... Fışşş... dalgayım. Fışşş...

Can bir kitapta okuduğu metodu uyguladı ve ayık olup olmadığını anlamak için bacağına bir çimdik attı. Acı ona uykuda olmadığını kısa yoldan öğretti.

-D.. Dalga mı?

-Evet, dalga. Fışşş...

Birisi onunla dalga geçiyor olmalıydı. İşin tuhafı ses hiç de dalgadan geliyor gibi değildi. Bir daha bakındı etrafına ve o zaman ayaklarının dibinde yumru yumru yatan pembemsi krem renkli kocaman deniz kabuğunu farketti. Ses ondan geliyordu. Evet. Pembemsi krem deniz kabuğundan.

-Hah, dedi, şimdi anladım.

-Sen hiç daha önce... Fışşş, deniz kabuklarından dalga sesi... Fışşş... dinlemedin mi?

-Hayır. Dinlemedim.

-Tuhaf... Fışşş... Çok tuhaf bir çocuksun sen Can.

-Adımı nereden biliyorsun?

-Fışşş ... Bunu bilmeyecek ne var? Fışşş... Ben her damlamda bin bilgi, her dalgamda da... Fışşş... bin düş taşırım.

-Bin düş mü?

Bugün her şey inanılmaz ve saçmaydı. Artık korku yerini meraka bırakmıştı.

-Evet, binlerce düş. Fışşş ... Yoksa nasıl tutarım bu kadar uyuyanı.

-Uyuyanı mı?

-Fışşş. Uyuyanı. Sen de birazdan uyumayacak mısın?

Can ne kadar çok uykusu olduğunu yeniden hissetti. Şöyle bir doğruldu, bir kere daha etrafına bakındı. Dalga geniş ve bolca bir eğri çizerek geldi, Can'ın ayaklarını yaladı. Can ayaklarını nereye saklayacağını düşünürken dalga geldiği gibi, alacakaranlıkta pırıltılar çıkararak geri geri çekildi, denizde kayboldu.

-Söyler misiniz bana, ben neredeyim?

-Uykucuklar denizinin tam ortasında. Fışşş. Kar adasında.

-Uykucuklar denizi mi?

-Evet...

-Nedir uykucuklar denizi?

-Hoppalaaaşşşşş.. bana uykucuklar denizinin.. Fışşş.. ne olduğunu bilmediğini söyleme.

Can bu tanımadığı dalga karşısında bilgisiz görünmek istemedi. Yine de merakına yenildi.

-Şeyyy, biliyordum ama unutmuşum işte.

-Nasıl unutabilirsin? Fışşş.. Sen daha doğduğunda yaşamının her üç saatinden birini ... Fışşş ... bana verdin ya.

-Her üç saatten birini mi?

-Her üç saatten birini.

-Hiç hatırlamıyorum verdiğimi.

-Ama yine de veriyorsun. Fışşş ...

Aferin sana. Sözüne sadık olmak budur işte,

Fışşş ...

-Hayır. Vermiyorum.

Yanılıyorsun. Yaşamımın tüm saatleri, tüm dakikaları hatta tüm saniyeleri benimdir.

Can bunları söylerken, sesinde panik ve korkuya karışmış hafif bir kızgınlık tonu belirdi.

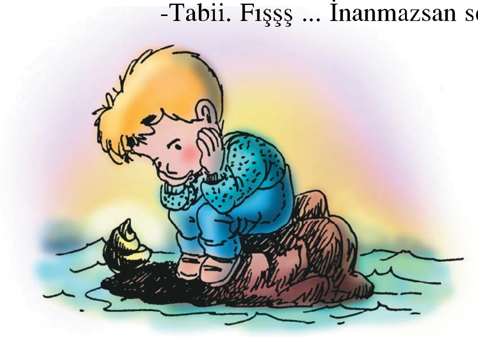
-Cık, cık, cık ... Fışşş ... O kadar da kötü bir şeyden bahsetmiyorum canım. Fışşş ... dedi dalga.

-Olsun, yine de vermiyorum.

-Fışşş ... Herkes veriyor. Sen niye vermeyesin ki? Fışşş ...

-Herkes mi?

-Tabii. Fışşş ... İnanmazsan sok

başını suya da bak.

-Başımı suya sokmak mı?

-Bak, sen geceleri ne yapıyorsun?

-Uyuyorum.

-İşte ... Fışşş ... Hah, hah, hah...

Dalga savurduğu kahkahadan utanmışcasına sesini alçaltmak istedi, ancak bunu başaramayınca iyice koyuverdi.

-Hah, hah, haaaaa... Fışşş...

Can deniz kabuğuna iyice yaklaşıp olanca gücü ile bağırdı:

-Hiç de komik değil!. .. Anladın mı?... Komik değil!. ..

-Öhö, öhö... Bağırmana gerek yok. Fışşş... Haydi, sok başını suya.

Can hafif ürkerek suya baktı. İlk bakışta, bildiği deniz görünüyordu, ancak etrafın loşluğu tatsızdı. Dalga yumuşak bir sesle Canı yatıştırmaya çalıştı.

-İnsanlar ve canlıların çoğu yaşamlarının... Fışşş... hemen hemen üçte birini uyuyarak geçirmiyorlar mı? Fışşş ...

Gün yirmidöıt saat. Bunun sekizini uyuyarak geçirdin mi.. Fışşş...

gitti üçte biri.

Can paniğe kapıldı.

-Hiç böyle düşünmemiştim. Ufff., Galiba haklısın.

-Üzülme küçük arkadaşım, Fışşş ... bu kötü bir şey değiL. Vücutların da dinlenmeye... Fışşş... hakları vardır. Yeter ki uykucuk denizine kapılıp... Fışşş... diplere batma.

-Dibe batmak mı?

-Evet. Uyku uykuyu çağırır. Zamanını uykuya kaptıranlar düşten kaleler yaparlar. Fışşş ... Ne vardır ne yok. Uyandıklarında ortada yalnızca kaybettikleri zamanları vardır, yani yoktur.

Can bu açıklamayı çok karışık bulmuştu. Aynı zamanda hem var hem yok nasıl olabilir ki?

Birden kaybettiği zamanlarını arayan adaşı yaşlı adamı hatırladı.

-Bir tanıdığım da böyle bir şeyler söylüyordu.

-Ne dedin?... Fışşş...

-Şey... Yok bir şey.

-Bence sen şu uykucuklar denizinin içine bir bakmalısın. Fışşş... Haydi, korkma, bakıver bakalım. Sok kafanı suya. Fışşş...

Can bütün cesaretini topladı. Önce elini, daha sonra yüzünü uykucuklar denizine soktu.

Dalga sevinçle haykırdı:

-İşte... Söylemiştim sana... Artık benimlesin.

Can artık kol ve bacaklarına söz geçiremediğini anladı. Tatlı bir gevşeme bütün vücudunu kaplamış onu uykucuklar denizinin içine sürüklemeye başlamıştı. Karşı koymadı. Zaten artık karşı koymak için de bir neden görmüyordu.

Bıraktı kendini.

Birden, çevresinde kendinden başka insanların da olduğunu farketti. Hepsi de suyun içinde uyuyor gibiydiler. Gözleri iyice alıştığında denizin içinin göz alabildiğine uyuyan insanla dolu olduğunu gördü. Binlerce, milyonlarca insan, çeşitli derinliklerde uyumaktaydılar.

Can çok şaşırmıştı. Üfff... Ne kadar da çok insan vardı etrafta ... Onları seyrederken yavaş yavaş batmaya başlamıştı ama bu onu hiç rahatsız etmiyordu. Kendini kaptırmış, uykucuklar denizinde yavaş yavaş yol alıyordu. Altı, üstü etrafı, her tarafı uyuyan insanlarla doluydu. İşte o sırada yanında tanıdık bir yüz gördü...

Yaşlı adam!...

Yarı sevinerek yarı merakla ona doğru yüzdü.

-Affedersiniz ...

Yaşlı adam tek gözünü hafifçe araladı. Can'ı gördü, ancak şaşırmadı. Tekrar kapadı gözünü.

-İyi geceler.

-Beni tanıdınız mı?

-Tabii. Nasıl tanımam ...

-Kaybettiğiniz zamanları bulabildiniz mi?

-Şey.. Sen? Sen bulabildin mi?

-Ama ben nasıl bulabilirim ki?

-Sen gençsin. Zamanının değerini bil.

Can yaşlı adamla birlikte hafif hafif battığını farketti.

-Sanırım gittikçe aşağılara iniyoruz.

-Tabii.. Uykun ağırlaştıkça, keyfini çıkardıkça daha derinlere inersin. O zaman uyanman güçleşir.

-Siz... Siz bunu bilerek nasıloluyor da hâlâ uyuyabiliyorsunuz?

-Uyku çok güzel...

Bunu söylerken yaşlı adam keyifle esnedi ve gerindi.

-Uff, amma da uykum var!...

Can birden telaşlandı:

-Ya uyanamazsanız?

-Olabilir.

-Olabilir mi?

-Tabii.. Ancak uyanmak senin elinde.

-Benim mi? Nasıl?

-Uyanabilmek için insanın bir nedeni olmalı, gerçekten güçlü bir nedeni. O zaman uykucuklar denizi insanı çekip alamaz, alıkoyamaz.

-Sizin sebebiniz yok mu?

Yaşlı adam Can'a arkasını dönerken suyun içindeki akıntılara tutunan hava kabarcıklannı bir yorgan gibi üzerine çekti.

-Senin var ya!...

-Benim mi?

Yaşlı adam yanıt vermedi. Horuldamaya başladı. Aynı anda hızla dibe batmaya başladı. Can onun arkasından bakakaldı. "Doğru ya, diye düşündü, benim güçlü bir sebebim var. Bu uykucuklar denizinden, bu garip yerlerden, en önemlisi saat dolabından çıkmalıyım.

Gözlerinin kapandığını hissetti. Bir iki saniye durdu sonra hızla açtı gözlerini. Aynı anda kendini bembeyaz bir odada, yapayalnız bir durumda sırtüstü yatarken buldu. Ne deniz vardı, ne de uyuyanlar. Kupkuruydu her taraf.

Hafifçe doğruldu. O zaman karşısında duvarda asılı duran, yaldızlı çerçeveli kocaman boy aynasını farketti.

(Az kaldı ama daha bitmedi) •

Yazan: NİHAN EROL

BÜYÜYOR MUYUZ, YAŞLANIYOR MUYUZ, İHTİYARLIYOR MUYUZ?...

Her geçen yıl, yaşadığımız o yılımızı arkamızda bıraktıkça, bir yıl daha büyüyor muyuz, bir yıl daha yaşlanıyor muyuz, yoksa bir yıl daha ihtiyarlıyor muyuz?

Haydi gelin, bu soruyu birlikte yanıtlayalım.

Önce, henüz okula gitmeyen bir çocuğa soralım:

"Kaç yaşındasın, yavrum?"

Yanıtı ne denli de kesin:

"Dört buçuk."

Çocuğunun kaç yaşında olduğunu annesine sorsaydınız, hiç kuşkunuz olmasın, size başka bir yanıt verecekti: "Üç ay sonra 5 yaşında olacak" diyecekti.

Çocuk nedense, 4 yaşında olduğunu söylemez, annesi ise nedense, çocuğunun 5 yaşında olduğunu kabul etmek istemez.

Fakat aynı çocuk, aynı soruyu ilkokul çağında başka bir açıdan yanıtlar:

"Kaç yaşındasın, çocuğum?"

"9 yaşındayım."

"Kaçıncı sınıfa gidiyorsun?"

"İkinci sınıftayım."

Kaçıncı sınıfta olduğunu söylerken

henüz dokuz yaşına gelmemiş olduğunu da açıklamaktadır ama, "yakalandığının" şimdilik ayırdında değildir.

Çünkü okulda kendisinden büyük çocuklara özenmektedir ve o da olduğundan daha "büyük" görünmek istemektedir.

Yaşımızın büyük olması, başkalarının bizi olduğumuzdan daha büyük sanmaları karşısında heyecanlandığımızı açık açık söylemekten çekinmeyelim.

Fakat ilerideki yaşlarda gerçek yaşımızı söylemeye başlıyoruz. Onun da nedeni var.

İşte anahtar: 10'lu yaşlarımızda zamanın hızla akışına tanık olmaya başlıyoruz. Bizi artık ne zaman, ne de başka herhangi bir kişi tutabilir:

"Kaç yaşındasın?"

"16 yaşındayım."

Ve…Yaşamımızın en büyük günü geliyor. Artık 18 yaşındayız. Bu yaş, erkek çocukların "Reşit", kız çocukların "Reşide" oldukları bir çeşit "milat" yaşıdır.

Sürücü ehliyeti alabilecek yaşa

geldim, oy verebiliyorum, "18 yaşından küçükler giremez" uyarısının yazılı olduğu kapılardan geçebiliyorum artık. Yaşasın! "18'imdeyim…"

"Özgürlüğümüzün yaşını yaşıyoruz" derken bir de bakıyoruz, 30 oluvermişiz.

Eyvah... Çark hızla dönüyor ve zaman su gibi akıyor...

Dönüp aynaya baktığımızda, o da ne? bunlar da nereden çıktılar böyle? Gözlerimizin çevresindeki şu derin çizgiler dün yoktu.

Alnımdaki kırışıklıklar, saçımdaki şu bir kaç beyaz tel de ne zaman geldi?

Off! Hiç de sevmedim bunları.

Bir sorun var ama çözemiyorum. "Bu denli hızlı olmamalıydı bunlar" derken, 40'lar geliyor, geçiyor ve ne oup bittiğini anlamaya zaman kalmadan bir de bakıyoruz, 50'nin kapısına dayanıvermişiz.

Yapacak o denli çok işimiz varken zamanın, freni boşalmış bir araba gibi hızla yokuştan inmesinin sırası mıydı şimdi?

Fakat bir dakika, bir dakika. Söylenmeyi bırakıp, nerede olduğumuza baksak ya… 60 olmuşuz, haberimiz yok... Yemin ederim, bu yaşa gelebileceğimi bir an aklımın köşesinden bile geçirmiş değilim çocukluğumda…

Önce 4,5'la başladık, sonra 18'e geldik, ne oluyor, ne bitiyor anlamadan, önce 30'a girdik, sonra 50'nin kapısına dayandık, derken 60'lara adım atmışız işte.

İşin daha da tuhafı, buradan ne denli de yakın görünüyor 70'ler... Fakat bir şeyler sanki başa dönüyor gibi... Çocukluğumuza mı dönüyoruz, ne?

"Kaç yaşınızdasınız?"

"70 yaşındayım."

İki yıl sonra aynı soruya yine aynı yanıtını verebileceğimizi düşünebilir miydik hiç?

Bakın, aradan iki yıl geçtikten sonra birgün ne oldu… Bir adam, iki yıl once duyduğumuz bir soru sordu:

"Kaç yaşınızdasınız?" dedi.

Soru iki yıllık olunca, doğaldır, yanıtı da iki yıllık oldu:

"70 yaşındayım."

Artık buçuklar, küsurlar değil de, en yakın onluğa yuvarlamalar başlıyor. 70'den sonra aslında yılların önemi de kalmıyor. Yaşadığımız her güne, soluduğunuz her nefese teşekkür ediyorsunuz. Bu döngü sürerken bir bakmışız, 80 yaşımızdayız.

Bitmediii... Biteceği de yok gibi...

90'larını yaşamaya başladık ve... Oooo... Söz aramızda, uavaş yavaş geriye doğru gidiyoruz.

"Yalnızca 89 yaşındayım."

Artık yaşımızı yuvarlamaya da gerek duymayız. Bir önceki "onluk"taki 9 işimizi görür. Sesimizde de, saklamaya çalıştığımız bir heyecan vardır gururun yanısıra.

Zamanı durdurmamızın olanağı yok... Hatta... Gereği de yok. İşte o inanılmaz an, geldi:

"100 yaşımdayım…"

Ne de kolay söyleyebiliyorum, değil mi?

Sonra çocukluğumuz geliveriyor aklımıza; büyümeyi istediğimiz yaşlarımız beliriyor gözlerimizin önünde ve… Çocukluğumuzdan buyana bize yüzlerce, binlerce kez sorulan soruyu, ilk kez yanıtladığımız açıdan yanıtlıyoruz, belki de son kez:

"100 buçuk yaşındayım" diyoruz...

xxx

Sahi, siz ne yanıt veriyorsunuz yaşınızı sorduklarında?

"Büyüyorum" mu diyorsunuz, "Yaşlanıyorum" mu diyorsunuz, "İhtiyarlıyorum" mu diyorsunuz?

Bana sorarsanız, ben size sağlıklı bir biçimde "100 buçuk yaşındayım" diyebilmenizi diliyorum. •

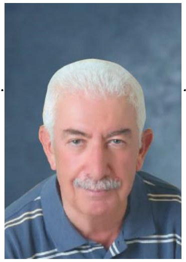
HER YAŞTA BAŞARI

4 yaşında başarı .... pantolonuna çiş etmemektir.
12 yaşında başarı .... arkadaş bulabilmektir.
16 yaşında başarı .... araba kullanabilmekir.
20 yaşında başarı .... seks yapabilmektir.
35 yaşında başarı .... para kazanabilmektir.
50 yaşında başarı .... para kazanabilmektir.
60 yaşında başarı .... seks yapabilmektir.
70 yaşında başarı .... araba kullanabilmektir.
75 yaşında başarı .... arkadaş bulabilmektir.
80 yaşında başarı .... pantolonuna çiş etmemektir.

buna ÇAN EĞRİSİ denir.

Prof. Dr. Albert Follanberg

ANADOLU'NUN DÜNYASI
Bekir Özgen

UÇURTMANIN İPİ YOK

O zaman da, küçükler küçük, oyunlar oyundu. Üstelik düş görmek de serbestti. İsteyen, istediğini düşlerdi. Üstelik her düşün, gerçeğe karşı savaşta bir silah; düş gücünün ise, bilgiden daha önemli olduğunu bilmek de gerekmiyordu.

O gün de, ötekiler gibi oldu. Çetin'le arkadaşı Metin, oyuna tutuştular. Önce yumurta tokuşturdular. Çetin'in soğan kabuğunda kaynatılmış kırmızı yumurtası, rengin-den ve gösterişinden utanmadan kırılıverdi. Çürük çıkmıştı her nasılsa. Metin, üttüğü yumurtayı aldı, cebine koydu.

Ardından met oyununa tutuştular. Çetin yine yenildi. Hep böyle olurdu nedense.

"Bu kez aşık oynayalım!" diye tutturdu Çetin. Ceplerindeki aşıkların hepsini toprağın üstüne saçıp sıraya dizdiler. Oyun sırasını saptamak için yazı mı tura mı attılar. Bu kez şans Çetin'den yanaydı. O başlayacaktı oyuna. Başladı da. Ama yenilmekten kurtulamadı. Aşıklarını birer ikişer üttürdü. Metin'in, eneğine kurşun döktüğünden haberi yoktu.

Oynadığı her oyunda yenik düşmeyi içine sindirememişti Çetin. O günkü oyunlarda ütüldükleri bir aylık harçlığını alıp götürmüştü. Ama yapabileceği bir şey de yoktu. Biraz da o üzüntüyle olmalı başladı mızıkçılığa. "Ben bu oyunları sevmiyorum. Uçurtma uçuralım!" diye tutturdu.

İyi hoştu da, uçurtmaları yoktu ki. Hiç olmamıştı da.

"Nereden bulacağız uçurtmayı şimdi?" diye sordu Metin. "İstemekle olmuyor ki?.."

"Ama istemezsen de hiç olmaz," diye yanıtladı arkadaşı.

Ne yapacaklardı pekiyi? Çocuk dediğin, şunun şurasında, hayal kuran ve kurduğu hayallerle avunan kişi olduğuna göre!.. Onlar da düş kursalar kıyamet kopmazdı ya.

"Biliyor musun Metin?" dedi Çetin. "Hani, ne olur, ikimizin de birer uçurtması olsa şimdi… Elimize alsak; dağ bayır demeden yürüsek; kırlara, açıklara uzansak. Salsak ikisini de göğün ta mavi boşluğuna. Tırmanıp çıksalar bulutların bulunduğu yere kadar. Başlarını göklere kaldırıp nazlı nazlı uçmaya başlasalar. Salına salına gerdan kırıp, selama dursalar. Arada bir, bize baş sallayıp el etseler…

Düş kurmanın değil, bir düşe sahip olmamanın budalalık olması gerektiğini çocuklar kadar bilenler var mıydı hiç?..

"Öyle bir uçurtmamız olsaydı, ona mektup gönderir miydin? Gönderirsen kâğıda ne yazardın?" diye sordu Metin.

"Yanındaki bulutlar, bizden ne kadar uzaklıkta?" diye sorardım. "Ya sen?"

Ben de, "Bizler ne kadar çoğuz burada, oradan hepimizi sayabiliyor musun derdim," diye yanıtladı Metin.
**

O sıralar okulda sayıları öğreniyorlardı.

"Sen hiç bir deste parayı bir arada gördün mü? O destede kaç tane banknot var, saydın mı? Tümü birlikte kaç lira ettiğini hesapladın mı?" diye sordu Metin arkadaşına.

"Yok, hayır," dedi Çetin. "Bizim o kadar çok paramız olmadı ki hiç."

Metin, bu soruyu sormakta haklıydı. Nedenine gelince, anası olsun,

babası olsun ikide bir para diye tutturuyorlardı. Konu ne olursa olsun, sözü paraya getirip bağlıyorlardı. "Para deyip geçme oğlum!" diye başlıyorlar; "Milletin, dini imanı para. Paran var mı, cümle âlem kulun, paran yoksa öteden geçsin yolun. Sen, sen ol, parana sahip çık. Parayı koruyabilmenin bir sanat olduğunu iyi öğren. Bu sanatın yolunun da saymayı bilmekten geçtiğini unutma. Saymayı beceremezsen, çarpılır kalırsın. Gelen çarpar, giden tokatlar; göz göre göre paranı elinden alırlar," diyerek bitiriyorlardı.

Bu para işi, sırf aile içinde de ele alınmamaktaydı. Bir keresinde Metin'in amcası onu yanına çağırmış, "Bak yeğenim," demişti. "Dünyanın en zor işi, para kazanmaktır. Bir de kazanınca onu elde tutabilmek… Ne alırsan al, ne satarsan sat, paranı mutlaka say. Saymazsan, sayılmazsın!"

Çetin'in yakınları da parayı ve saymayı önemsiyorlardı kuşkusuz, ama Çetin'in üzerine fazla gitmiyorlardı.

Yıllar ilerledikçe, Çetin olsun, Metin olsun, kendilerini daha çok, daha sık paranın içinde buldular. Paranın, insanı sıcak tuttuğunu, etkili bir silah olduğunu ve de her kapıyı açtığını yaşayarak öğrenmeye başladılar.

***

Yarım yüzyıl sonraydı. Belki de daha çok. Akan, durulan, yolunu bulan ve yatağına yerleşen bir yaşam kalmıştı arkada. Aynı sokağın iki çocuğu Çetin ile Metin, oynamışlar gülmüşler, yerlerini bulmuşlardı. Reklamların söylemlerine kulak kabartmışlar, "Oyun oyna başarılı ol!" ilkesine uymaya çalışmışlardı. Oynadıklarını iyi oynamış sayılırlardı da. Çalışırlarken olsun oyunu bırakalım dememişlerdi en azından. Hele paraya ve saymaya yönelik moda oyunlar, gözdeleri olup çıkmıştı. Sayısal lotoydu, totoydu, borsaydı, piyangoydu derken çok oynamışlar, az kazanmışlardı. Ve bir zaman gelmiş, saymaktan da, paradan da soğumuşlardı. Yorulmuşlardı belki de.

Bir rastlantı sonucu buluştuklarında, biraz olsun hoşbeş etmek, söyleşmek istediler. Söze, her zaman olduğu gibi yine Çetin başladı. "Ben," dedi. "Yaşlanmaya başladığımı anlıyorum yavaş yavaş. Eskisi gibi para, oyun, düş heyecanlandıramıyor beni. Hani şöyle bir yıldız kaysa da, dilek tutsam diyemiyorum artık. Dün, paranın yüzünün sıcaklığına kanar, hep yanımızda bulunmasını isterdik. Şimdi ise, onun kötü bir tuzak olduğunu düşünüyorum. Cebine alıştığı kimselerin yanını tuttuğunu; merhamet taşımadığını görebiliyorum. Yıllar boyu, böylesi ruhsuz bir değiş tokuş aracının arkasından koşmaya, ona benliğimizi satmaya değmezmiş meğer."

"Kuşkusuz ki değmez," dedi Metin. "Paranın el kiri olduğunu duyar dururdum da, yine de ona toz kondurmak istemezdim. Çocukluğumda, özellikle de gençliğimde, paranın sesinin, vicdanın sesini bastırabileceğini usuma getiremezdim nedense. Paranın, insanı avlamak için iyi bir yem olduğunu ise hiç göremezdim. Hele akılsızların elinde tehlike üzerine tehlike yarattığını düşünebilmem için bir ton ekmek yemem gerekirdi desem daha doğru olur. Şimdi o mereti ayağımın altına alıp ezmek geliyor içimden."

"Evet. Ben de senin gibi duyumsuyorum. Değil mi ki, bu gerçeği geç de olsa öğrendik, parası da, sayması da, onu sevenlere kalsın. Bizden ötede dursun. Bize okumak, öğrenmek, yeter de artar bile. Onları sürdürelim yeter," diye mırıldandı Çetin.

"Sürdürsen ne olacak; iş işten geçtikten sonra…" diye ona karşı çıktı Metin. "Yaşlı papağana yeni numara öğretmek kolay mı? Bellek, eski bellek değil ki. Bu gün öğreniyorsun, yarın unutuyorsun. Yaşlanan biri için öğrenmenin zamanı yoktur dediklerine bakma sen. Yaşlanmış bir çoban köpeği, arkasında sürü gezdi-

remez ki. Gezdirmeye kalksa bile, önünde kaç koyun bulunduğunu unutur gider."

"Öyle söyleme Metin! Yaşlanmanın da kendine özgü bir ağırbaşlılığı, bir güzelliği var. Çocukluğumuzda, hatta gençliğimizde göremediğimiz nice şeyleri yeni yeni görebiliyoruz. Düşünemediklerimize şimdi yorum getirebiliyoruz. Varlıkların var oluş nedenlerini bilelim de, sayılarını bilmezsek de olur. Hem yaşlanmak, biraz da yaşamamaktan kaynaklanıyor sanırım. Yaşamasını bilenler, yaşlanmasını da biliyorlar aslında. Öyle birden bire çökmüyorlar.

Bence yaşlanmak, insanın çevresiyle ilgisini kesmesi değil, artırmasıdır. Yaşlanmayı önleyemesek bile, bir çırpıda yaşlanmak zorunda da değiliz."

"Doğru söylersin de, istesek de istemesek de, yaşam denen bu oyunun değişmez oyuncuları olduk. Kimi zaman rol yaptık, kimi zaman gerçekleri yaşadık. Sayarak oynadık, saymadan oynadık. Sonra bize dediler ki, "Hey arkadaş! Bu oyunun nasıl başladığından çok, nasıl biteceği önemli… Bitimini ise, bir anlamda siz kendiniz hazırlıyorsunuz."

O anda, çocukluk günleri geldi gözlerinin önüne ikisinin de. İğde kokan şafaklara, büzülmüş aç midelere uyanışları. Sonra da kendilerini ütme ütülme ekseninde gelişen bin bir çeşit oyunun içinde buluşları… Yara bere içinde kalışları… Yine de akşamların hiç olmaması için can atışlar? Keyfin büyüsünü bozmak istemeyişleri…

"Yaşlanan kişi, az çok, çocuklaşıyor. Duygusallaşıyor. Oyuna karşı eğilimi yeniden canlanıyor. Gel, gamı tasayı bir yana bırakalım da şöyle ağız tadı verecek bir oyun oynayalım!" çağrısı yaptı Metin.

Çetin bir an irkildi. Sonra da durgunlaştı. Yaşlandıkça, insanları suçlamak, küçümsemek yerine, onları dinlemeyi öğrendiğini anımsadı. Öyleyse, en candan arkadaşına "Hayır!" demek olmazdı. Sonuçta oynayacakları oyundu şunun şurasında. Ne kaybederlerdi ki? Üstelik içindeki çocuk da uyanmış, yerinde duramaz, onu dürter olmuştu.

"Haydi öyleyse," diyerek olur verdi. Metin, aradığını bulmuş bir çocuk sevinciyle, "Oldu olacak, giderayak, parayı nereye sakladım oyunu oynayalım. Sen ebe ol. Ona kadar sayarsam, gözlerini açma. Otuza kadar saydığımda, aç!"

"Olmaz!" dedi arkadaşı Çetin. "Sayı oyununa da, para oyununa da paydos! İkisi de yerin dibine batsın. Benden uzak dursun. Onlardan soğudum artık."

"Öyleyse son bir kez daha uçurtma uçurmaya ne dersin?" diye sordu Metin.

Çetin'in gözleri parladı.

Aradıklarını, güçlükle de olsa bulmuşlardı bulmasına da, ellerine uzatılan uçurtmaların ipi yoktu. •

MEMLEKET ÖZLEMİ

İlyas Halil

Bir Erciyes Her İnsanın İçinde

Theodore hocayı son olarak Ulus'ta Haşet Kitapevi'nde görmüştüm. Talas'tan ayrılalı onbeş yılı geçmişti. Hoca yaşlanmıştı. Yorgun duruyordu.

İlkönce tanıyamamıştım. Her nedense karşımda duran insanın Theodore hoca olduğunu sezdim. Başkası olamazdı. Ondan başka kimse hem karşımda, hem de düşünceleri ile başka bir gezegende olamazdı. Faydasız bir gerçek bulmuş. Dünyaya uydurmağa çabalıyordu.

Hâlâ bir varmış ülkesinden bir yaratıktı. Kendi bir yerde aklı her yerdeydi. Çoğu zaman bilgisinin ortasında şaşkın bakardı yöresine.

Bazen apansız yürür gider. Sonra döner geride kalan Theodore'u aramağa gelirdi.

Bilgisi günümüzün dışındaydı. Yarına aitti. Kehanete yakın. Gelecekten haber. Bir tembihti. Zaman yüzünde bir çizgi . Bir hüzün. Karınca acele. İki atın çektiği yükü yüklenir giderdi.

***

Karşısında durdum.

"Merhaba Theodore hoca" dedim.

Zaman yüzünde bir çizgi. Bir hüzün. Karınca acele. İki atın çektiği yükü yüklenir giderdi.

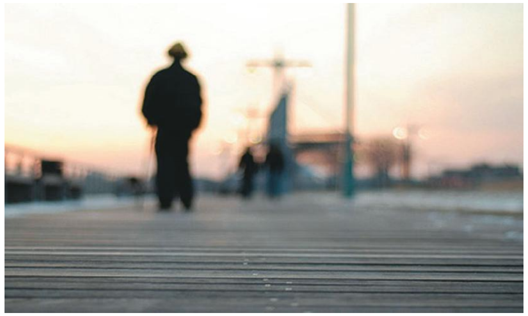
"Umarım ki yanılmadım, Theodore hocasınız değil mi?"

"Merhaba" dedi. "Afferdersin sizi tanıyamadım. Nerede tanıştığımızı hatırlatır mısınız?"

"Çok yıl önce Talas'ta" dedim. "Okula geldiğiniz yıl son sınıfta öğrenci idim. Bize geometri dersi veriyordunuz."

Yüzünde gölgeli bir çizgi. Bir gülümseme...

"Evet, evet" dedi. "Talas'ı hatırladım. O zor günlerimde hocalık bana bir bahar esintisi olmuştu. Ama kimseye bir faydam olmadan yıllar yok oldu

gitti."

Savaş daha bitmemişti. Parasızdım. İşsizdim. O yıl İstanbul'da Osmanlı Rum'u idim. Theodore adında felsefe öğretmenine kimse iş vermiyordu. Talas bana can kurtaran simidi oldu. Adını söyler misin?"

Adımı söyledim.

"Pek hatırlayamadım, kusura bakma" dedi, "Unutkanlık başladı. Kendini tanıtacak başka bir şey söyleyebilir misin?"

"Evet var" dedim. "Her zaman saçma sapan geometri soruları bulan salak öğrenci bendim. Bana 'soru sormayı bırakma' demiştiniz. Bana yeni soru bulacağım yolu göstermiştiniz."

"Evet, evet" dedi. "Hayal meyal hatırlıyorum. Bazı günler geometri ile, bazı günler kelimelerle uğraşıyordun. Hangi yolu seçtin?"

"Rakamlı kelimeler beni çekti" dedim. "Başka türlü edemedim. İki döşek arasında uykusuz kalacaktım. Birini seçmek zordu. İki döşeği birleştirdim. Portakalı kokusundan ayırmak mümkün olmadı. Kelimeler rakamlarla beraber geldi."

"Theodore hoca, Erciyes ile ilgili öğüdünüzü hatırlar mısınız?"

"Hayır, hatırlamıyorum" dedi.

***

Yıllar geriye. 63 yıl anarya. Zaman 1946. Talas'tayım şimdi. Ders yılı sona ermiş. Öğrenciler evlerine dönmeğe hazırlanıyordu.

Haziran o yol civciv sarı. Gök deniz mavi. Bulut ince. Kar arı. Güneşin toprağa dokunduğu yerde civciv sesleri.

Haziran o yıl civciv sarı. Gök deniz mavi. Bulut ince. Kar arı. Güneşin

toprağa dokunduğu yerde civciv sesleri. Uzak sandığım gelecek kapıma dayanmıştı. Mersin beni Mersin'de bekliyordu.

Öğrencilerin kimi Tarsus'ta öğrenime devam edecekti, kimi İstanbul Robert Kolej'de. Ben de kafamı sokacak bir yer arayacaktım.

İçimizde bir dönemin bittiğinin bilinci, sevinci ve acısı. Kitapta yeni bir yaprak. Çocukluğumuzdan bir şey yitmişti.

Talas'ta lambada yağ bitmiş, ama karanlık azalmamıştı.

Öğrenciler evlerine dönmeden okul yönetimi Erciyes dağına çıkmak isteyenlere program hazırlamıştı.

***

Son gün, bir kaç öğrenci çalışma salonunda toplanmış, havadan sudan söz ediyorduk. Genç kız konusu dilimizde yeni. Bir aceleci öğrenci mahallesinden bir kızın adını ninni gibi mırıldanıyordu. Onaltı yaşın heyecanını yaşıyordu.

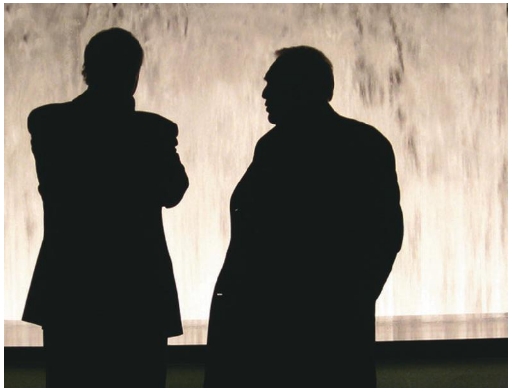
Safranbolu'lu Burhan, Erciyes'e tırmanmak niyeti olmadığını söyledi. O arada Theodore hoca çalışma salonuna girdi. Başka bir öğrenci "Theodore hoca ile dalga geçelim" dedi.

"Hocam" dedi. "Siz de bizimle Erciyes'e geliyor musunuz?"

Theodore hocanın, öğrencinin sesindeki alayı sezmemesine imkân yoktu. "Herhalde gelmiyeceğim. 6 yıl Avusturya'da her günümü, Erciyes'e tırmanmakla geçirdim. Her yıl ayrı bir tepesine çıktım. Benim çıktığım Erciyes'in tepesi görünür yerde değildi. Duman içindeydi. Tırmanmakla varılmıyordu."

Öğrenci, "Hocam" dedi. "Avusturya'da Erciyes dağının ne işi var?"

"Var" dedi hoca. "İnsanların tırmanacağı Erciyes, herkesin kendi içindedir. Sonsuz bir zivesi var. Yaş haddi yok. Tam yirmi senedir Erciyes'e tırmanırım. Hâlâ varacağım tepeyi göremedim."

Dışarda İstanbul'suz zor yaşayacaktım. Anne çocuğuna bir börek sarar gibi, bavuluma kaçak mavi bir Boğaz koymuştum.

***

Haşet Kitapevi kalabalık olmuştu. Dışarı çıktık. Ulus'tan Sıhhiye'ye yürüyorduk.

"Hocam" dedim. "Şu sözlerinizi hatırlıyor musunuz?

'Avustuya'ya giderken evimi, bahçemi beraber götürmüştüm. İstanbul'lu Rum'dum. Dışarda İstanbul'suz zor yaşayacaktım. Anne çocuğuna bir börek sarar gibi, bavuluma kaçak mavi bir Boğaz koymuştum. Adalar vardı. Martılar benimle trendeydiler, Viyana'ya kadar. Raylarda tekerler, dalgalar sahile vurdu, durdu. İçimde Erciyes. Okumam bitip İstanbul'a dönmeden Erciyes'in tepesinden Kayseri'yi görmek istiyordum. Sizin gibi bir tepe tırmanıp iki günde geri dönmemiştim."

Sustum. Theodore hocanın yüzüne baktım.

Gözünde bir damla yaş parıldıyordu.

Küçük insanların büyük gölgelerinin olduğu ülkelerde, güneş batmak üzeredir

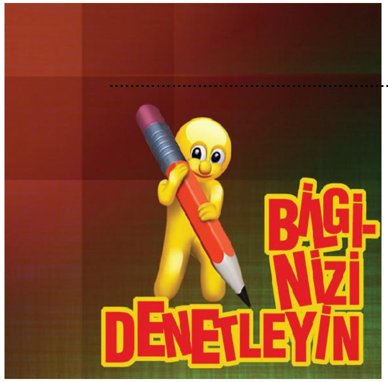
ÇİN ATASÖZÜ

	9	8				4	3	
	7	6		1	3			
5				2	4		7	6
7		2	1				4	9
		1	4		6	3		
3	4				9	6		7
6	3		7	5				2
			6	4		7	8	
	2	7				5	6	

Sudoku Yapamayanlar İçin

	1	2						
3			7			9		
4			5				8	
5			4				7	
	6			9			5	
	7				3			1
	5				8			3
		7			9			4
						2	1	

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Hazırlayan: ÖZÜM LARÇIN

1–Türkiye Cumhuriyeti'nin 6'ıncı Cumhurbaşkanı kimdir?
a–Fahri Korutürk
b–Kenan Evren
c–Cevdet Sunay
d–Turgut Özal

2–ABD, Küba'ya hangi yıl abluka uyguladı?
a–1959 b–1960
c–1961 d–1962

3–Gizli oylamada "çekimser" oy'un rengi nedir?
a–Kırmızı
b–Yeşil
c–Beyaz
d–Sarı

4–Mareşal Rommel'e Afrika savaşlarında takılan ad nedir?
a–Çöl ayısı
b–Çöl tilkisi
c–Çöl yılanı
d–Çöl kurdu

5–Denizaltı savaşları için özel silahlandırılmış gemiye ne denir?
a–Korvalt
b–Korvuzit
c–Koryak
d–Korvet

6–Romen sayılamasında "L" hangi sayıyı simgeler?
a–5 b–50
c–4 d–100

7–Yaralı bir Sırp askerinin hançerle öldürdüğü padişah kimdir?
a–Murat I b–Beyazid I
c–Selim III d–Murat II

8–Seçimlerde merkez yoklaması kimin tarafından yapılır?
a–İl yönetim kurulu
b–İlçe yönetim kurulu
c–Genel Merkez
d–Genel Başkan

9–Ziya Gökalp'le tanıştıktan sonra milli edebiyat akımına katılan şair kimdir?
a–Enis Behiç Koryürek
b–Orhan Seyfi Orhon
c–Behçet Kemal Çağlar
d–Yahya Kemal Beyatlı

10–Tarihte ilk altın parayı kim bastırdı?
a–Danimarka kralı
b–Lidya kralı
c–Habeş imparatoru
d–Pers imparatoru

11–"Ambargo" kelimesi hangi dildedir?
a–Yunanca b–İspanyolca
c–Almanca d–İngilizce

12–Futbolda "Avrupa Şampiyonası" hangi yıl başlatıldı?
a–1958 b–1959
c–1960 d–1961

13–"Seram Denizi" hangi ülkenin adalarını çevreler?
a–Vietnam
b–Filipinler
c–Endonezya
d–Avustralya

14–Leonardo Da Vinci İstanbul'un 1453'te fethinden kaç yıl önce doğdu?
a–2 b–22
c–1 d–11

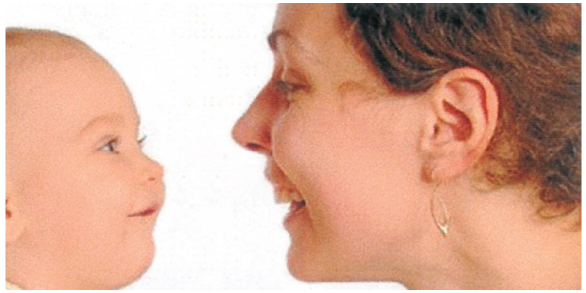
15–Abidei Hürriyet anıtı İstanbul'un hangi semtindedir?
a–Kadıköy b–Taksim
c–Maltepe d–Şişli

16–AID'nin açılımı nedir?
a–Uluslararasu Para Fonu
b–Atom Enerjisi Komisyonu
c–Bölgesel İşbirliği Organizasyonu
d–Uluslararası Kalkınma Birliği

17–"Kostak kostak yürümek" kimi anlatır?
a–Yiğit kişiyi
b–Korkak kişiyi
c–Pinti kişiyi
d–Cömert kişiyi

18-Kıyı limanları arasında sefer yapan yük gemisine ne denir?
a-Korvet
b-Koryak
c-Korvuzit
d-Koster

Yanıtlar: 149. sayfada

GÜZELLİK, KALPDEKİ IŞIKTADIR...

Yeni doğan bebeğini ilk kez kucağına alan baba, bebeğin kafasından dışarıya doğru uzayan kocaman kulaklarını görünce hemşireyi çağırdı. "Gelecekte bazı çocukların 'Fil Jumbo' gibi isimler takarak çocuğunu üzebilecekleri konusunda endişesini dile getirdi. Çocuğun genel muayenesini yapan doktor son derece sağlıklı olduğunu, kulakların yalnızca küçük bir estetik sorunu olduğunu söyledi.

Ama baba oldukça endişeli ve gergindi. Çocuğunun psikolojik olarak bu durumdan etkilenebileceğini söyleyerek estetik ameliyat yapılıp yapılamayacağını öğrenmek istiyordu.

Hemşire "Gerçekten ortada ciddi bir sorun yok" dedi. "Çocuğunuz bu kulaklarla büyüyünceye dek beklemelisiniz."

Sonunda baba olumlu düşünmeye ikna edildi ama şimdi de eşinin bu koca kulaklara nasıl tepki göstereceği konusunda kuşkuya kapıldı. Hemşireye "Eşim her şeyi benim kadar kolayca kabullenmez" dedi. Bu arada anne de doğum odasından çıkarak bebeğiyle ilk kez karşılaşmak üzere odasına getirilmişti. Hemşire deneyimsiz annenin, kocaman kulaklar karşısında olumsuz bir tepki göstermesi olasılığına karşı babaya destek olmak amacıyla yanında duruyordu. Bebek annenin kollarına yerleştirilmiş ve üzeri battaniye ile örtülmüştü. Anne heyecanla battaniyeyi kaldırarak önce bebeğin yüzüne sonra da eşinin yüzüne baktı. Sonra da mutlulukla "Hayatım bak" dedi. "Oğlumuz kulaklarını senden almış!"

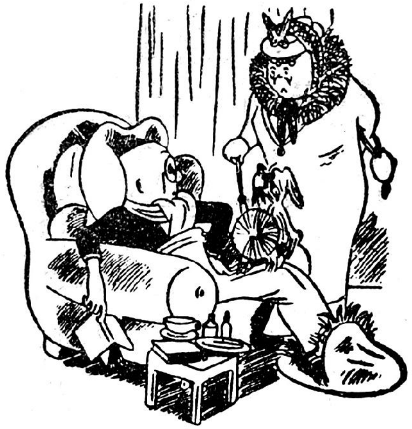
Annenin o koca kulaklarla hiçbir zaman sorunu olmamıştı. O bu kulaklarla evlenmişti. Ve bu kulakların sahibini çok seviyordu.

Şair Halil Cibran'ın dediği gibi "Güzellik yüzde değildir. Güzellik kalpteki ışıktadır."

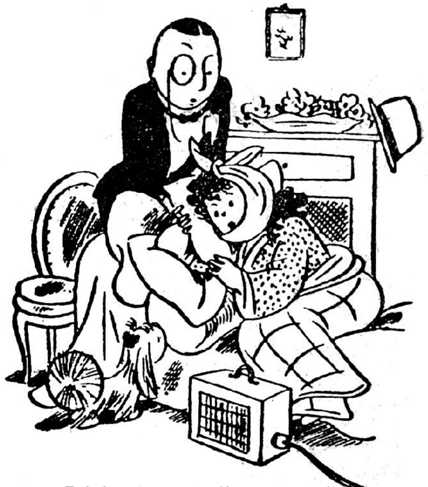
Eğer ışığa bakıyorsanız kulakları görmeniz zordur. •

Steve Goordier'den çeviren:
NURAY BARTOSCHEK

Mankafa Poldi

– Nerede kaldınız?...
– Affedersiniz Poldi, merdivenden düştüm de...
– Merdivenden düşmek te üç saat sürmez ki.

– Dişim beş saatlik tren yolculuğu müddetince ağrıdı.
– O halde niçin yarım saatlik uçakla gelmedin.

– İki kilo kaybetmişim.
– Hiç görünmüyor, Poldi..
– Kaybedilen şey görünmez ki.

– Onun gazete okuduğuna inanıyor musun?

ŞUBAT AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudokunun Yanıtları"

2	9	8	5	6	7	4	3	1
4	7	6	9	1	3	2	5	8
5	1	3	8	2	4	9	7	6
7	6	2	1	3	5	8	4	9
9	8	1	4	7	6	3	2	5
3	4	5	2	8	9	6	1	7
6	3	4	7	5	8	1	9	2
1	5	9	6	4	2	7	8	3
8	2	7	3	9	1	5	6	4

Sudoku yapamayanlar için

7	1	2	9	8	6	4	3	5
3	8	5	7	1	4	9	2	6
4	9	6	5	3	2	1	8	7
5	2	3	4	6	1	8	7	9
1	6	4	8	9	7	3	5	2
9	7	8	2	5	3	6	4	1
2	5	1	6	4	8	7	9	3
8	3	7	1	2	9	5	6	4
6	4	9	3	7	5	2	1	8

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

YANITLAR

1-(a) Fahri Korutürk
2-(d) 1962
3-(b) Yeşil
4-(b) Çöl Tilkisi
5-(d) Korvet
6-(b) 50
7-(a) Murat I
8-(c) Genel Merkez
9-(a) Enis Behiç Koryürek
10-(b) Lidya Kralı
11-(b) İspanyolca
12-(a) 1958
13-(c) Endonezya
14-(c) I
15-(d) Şişli
16-(d) Uluslararası Kalkınma Birliği
17-(a) Yiğit Kişiyi
18-(d) Koster

Satranç Çözümleri

PROBLEM: 1.Ff3 f5 2. Fd5+# (1…f6 2.Vd5 +#, 1…Şf5 2.Fg4+#)
OYUN SONU: 1. Şd3 Şa1 (Şc1) 2. Aa4 Şb1 3.Şd2 Şa1 4.Şc1 Şxa2 5.Şc2 Şa1 6.Ac5 Şa2 7.Ad3 Şa1 8.Ac1 a2 9.Ab3+#

Kareler ve Rakamlar

679 – 348 = 331
385 – 246 = 139
– – –
294 – 102 = 192

356 + 342 = 698
302 – 179 = 123
+ – +
658 + 163 = 821

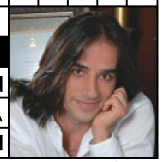
İlk dersimiz Türkçe

1-**(d)** 2-**(c)** 3-**(a)** 4-**(b)** 5-**(b)** 6-**(c)**- 7-**(d)** 8-**(a)**
9-**(a)** 10-**(c)** 11-**(b)** 12-**(d)** 13-**(a)** 14-**(c)** 15-**(c)**

Mantık Bilmecesi

Kişi	Park	Kilo	Yürüyüş Süresi
Argun	Modern Park	81	95 Dakika
Bülent	Botanik Park	79	55 Dakika
Güngör	Koşu Yolu	72	80 Dakika
Kemal	Belediye Parkı	70	60 Dakika
Reşat	Yıldız Parkı	85	70 Dakika

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	B	Ü	L	E	N	T	B	E	Z	D	Ü	Z		O	K
2	İ	N	E	B	O	L	U		R	U	T	İ	N		R
3	L		K	E	M		M	A		T	O	R	E	R	O
4	G	E		R	İ	M	İ	N	İ		P	A	T	İ	K
5	E	M	A		N	A	N	O		İ	Y	İ		B	İ
6	K	A	L	P	A	K		R	Ü	Y	A		P	A	
7	A	Y	A		L	İ	V	A	N	E		A	R		B
8	R	E	M	İ		L	E	K		L	A	B	A	D	A
9	A		A	D	L	E	R		M	İ	S	A	F	İ	R
10	S	İ	N	E		R	O	M		K	İ	N	A	Y	E
11	U	L	A		A		N	A	R		M	A		E	M
12		M		İ	S	P	A	T		R	O		E	T	
13	M	İ	S	K	E	T		A	R		V	A	N		F
14	E	Y		İ	T		U	R	A	N		L	E	K	E
15	R	E	Y		O	R		A		A	F	E	R	İ	N
16	Z		T	O	N	Y	A		İ	L					
17	İ	O		Z		A	M	O	K						
18	F	L	U		A	N	E	M	O	N					
19	O	T	L	A	K		L	U	N	A					
20	N	U	U	K		M	E	R	A	M					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

ANNE VE BABALARDAN NİNE VE DEDELERDEN

Gönderi adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,
Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr
(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Atagün Kelkit, *Ankara*

Can Acu, *Balıkesir*

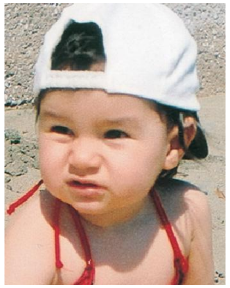

Çağatay Atak, *Muğla*

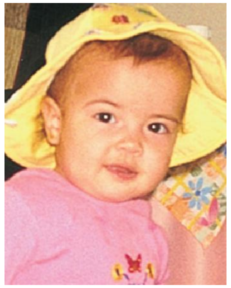

Leyla Ece Beyazıt, *Muş*

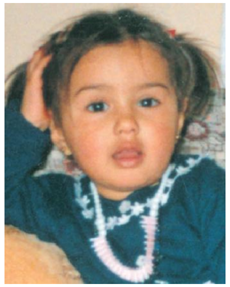

Ozan Karan, *Avustralya*

Duru Uzunoğlu, *İstanbul*

Azra Gözcü, *Ankara*

Ece Biçer, *İstanbul*

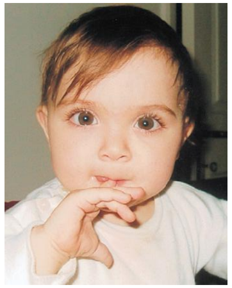

Selin Serdem, *Mersin*

Gayenur Tarcan, *İzmir*

İrem Çoban, *Ankara*

İzel Çatel, *Eskişehir*

Nazlı Sarnav, *İstanbul*

Buse Koçak, *Ankara*

Ezgi Barut, *İstanbul*

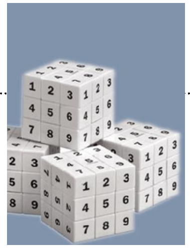

Yiğit Piroğlu, *İzmir*

Doğa İnce, *Ankara*

Sinem Görgülü, *Ankara*

Aleshanee Luna Karan, Avustralya

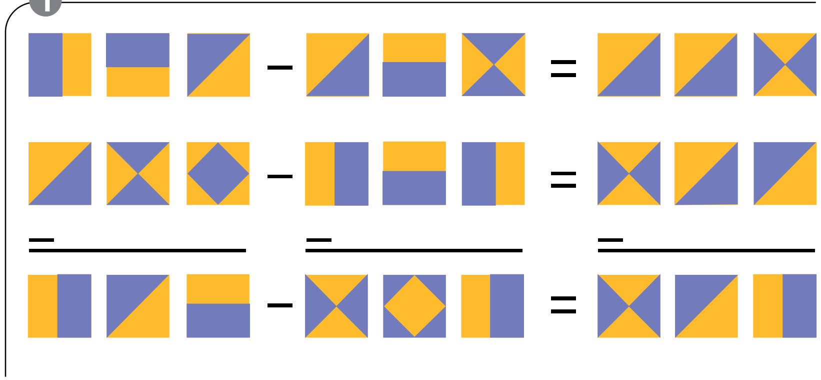

Zeynep ve Nilsu Aslan, *Ankara*

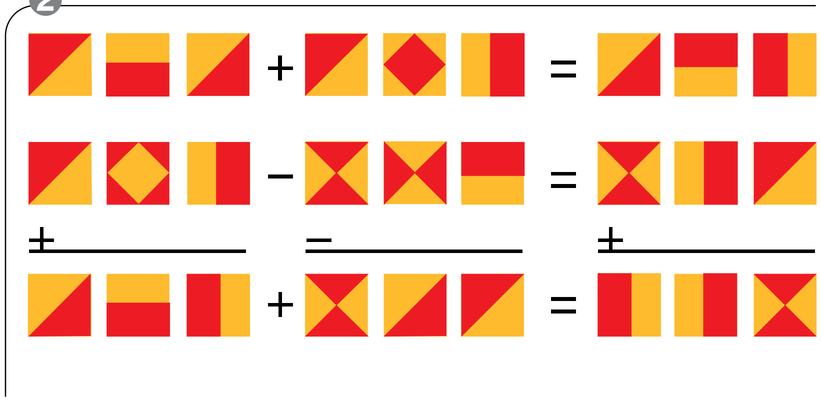
KARELER VE RAKAMLAR
Cahit Batum

•Sıfırdan, dokuza kadar olan rakamları kullanarak aşağıdaki işlemleri çözünüz.
•Her farklı şekil bir rakamı göstermektedir.
•0-9 arasındaki rakamlar her iki grupta farklı şekillerle simgelenmektedir.

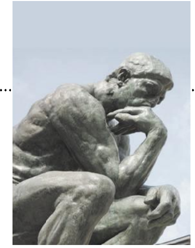
1

2

Çözümler 149. sayfadadır.

MANTIK BİLMECESİ
Prof. Dr. Yüksel Bozer

Pazar günü beş erkek değişik parklarda yürüyüş yaptılar.

Aşağıdaki ipuçlarından kimin hangi parkta yürüdüğünü, kilosunu ve ne kadar süre yürüyüş yaptığını bulunuz.

İPUÇLARI:

1- Güngör 72 kiloydu.
2- Reşat 70 dakika yürüyüş yaptı. Buna karşılık 70 kilo gelen 60 dakika yürüşüş yapmıştı.
3-Bülent Koşu Yoluna gitmemişti.
4- Modern parkta yürüyen kişi en uzun süreli yürüyüşü yapmıştı; fakat 79 kilo değildi.
5- İsmi Kemal olmayan Botanik parkta yürüyen kişi Koşu Yolunda yürüyen kişiden daha az yürümüştü.
6- Yıldız Parkındaki kişinin yürüme süresi Belediye parkında yürüyen 85 kilo gelen kişinin yürüme süresinin hemen altındaydı.
7- 81 kilo gelen Argun 72 kilo gelen kişiden çok az bir süre fazla yürümüştü.

	Botanik Park	Koşu Yolu	Modern Park	Belediye Parkı	Yıldız Parkı	70	72	79	81	85	55 Dakika	60 Dakika	70 Dakika	80 Dakika	95 Dakika
Argun	x	x	•	x	x	x	x	x	•	x	x	x	x	x	•
Bülent	•	x	x	x	x	x	x	•	x	x	•	x	x	x	x
Güngör	x	•	x	x	x	x	•	x	x	x	x	x	x	•	x
Kemal	x	x	x	x	•	•	x	x	x	x	x	•	x	x	x
Reşat	x	x	x	•	x	x	x	x	x	•	x	x	•	x	x
55 Dakika	•	x	x	x	x	x	x	•	x	x					
60 Dakika	x	x	x	x	•	•	x	x	x	x					
70 Dakika	x	x	x	•	x	x	x	x	x	•					
80 Dakika	x	•	x	x	x	x	•	x	x	x					
95 Dakika	x	x	•	x	x	x	x	x	•	x					
70	x	x	x	x	•										
72	x	•	x	x	x										
79	•	x	x	x	x										
81	x	x	•	x	x										
85	x	x	x	•	x										

Kişi	Park	Kilo	Yürüyüş Süresi

yukselbozer@butundunya.com.tr

Çözümler 149. sayfadadır.

SATRANÇ

Mustafa Yıldız

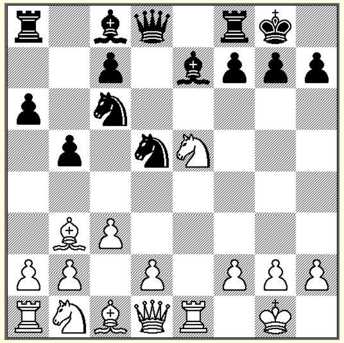
ÜNLÜ SATRANÇ USTALARI: 7
JOSE RAUL CAPABLANCA

Jose Raul Capablanca

3. Dünya Şampiyonudur. 19-11-1888'de Havana, Küba'da doğmuştur. Alekhine'ne göre: "Satranç tarihinde muhteşem Capablanca'nın yeteneğine eşit usta yoktur ve olmamıştır." İşte onun ünlü bir oyunu:

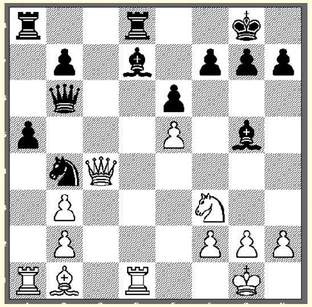
Capablanca-Marshall, New York, 1918

1.e4 e5 2.Af3 Ac6 Birinci sürpriz: On yıldan beri, ilk kez Marshall, İspanyol oyununa izin veriyor. **3.Fb5 a6 4.Fa4 Af6 5.O-O Fe7 6.Ke1 b5 7.Fb3 O-O** Burada Capablanca, Marshall'ın bir şeyler hazırladığını hissetti. **8.c3 d5** Bu hamleyi Capablanca şöyle yorumlamıştır: "8. hamleden sonra ev hazırlığı bir devam yoluna düştüğümü anlamıştım." **9.exd5 Axd5 10.Axe5** (D) İspanyol açılışında Marshall Atak olarak ünlenen devam yolunu Marshall, 10 yıl boyunca hazırlamış ve ilk kez Capablanca'ya karşı uygulamıştır. Capablanca "uzatılan eldiveni" kabul ediyor. Marshall'ın ev hazırlığına karşı bugün hâlâ geçerli olan kuvvetli savunmayı oyun esnasında, masada buluyor. **10...Axe5 11.Kxe5 Af6 12.Ke1 Fd6 13.h3 Ag4** Atak başlıyor, at alınamaz. **14.Vf3 Vh4 15.d4! Axf2 16.Ke2 Fg4 17.hxg4 Fh2+ 18.Şf1 Fg3** 18...Ah1, dikkate değer **19.Kxf2** 19.Şe1! **19...Vh1+ 20.Şe2 Fxf2** 20...Vxc1!? **21.Fd2 Fh4 22.Vh3 Kae8+ 23.Şd3 Vf1+ 24.Şc2 Ff2 25.Vf3 Vg1 26.Fd5 c5 27.dxc5 Fxc5 28.b4 Fd6** 28...Fe3 29.Fxe3 Kxe3 30.Ad2 Vxa1 31.Vxe3 de kurtarmıyor.(Golombek) **29.a4 a5 30.axb5 axb4 31.Ka6 bxc3 32.Axc3 Fb4 33.b6 Fxc3 34.Fxc3 h6 35.b7 Ke3 36.Fxf7+** Siyah terk etti. Beş hamlede mat tehdidi var: 36...Kxf7 37.b8V+ Şh7 38.Kxh6+ Şxh6 39.Vh8+ Şg6 40.Vh5+# Capablanca, 08.03.1942'de New York'ta ölmüştür.

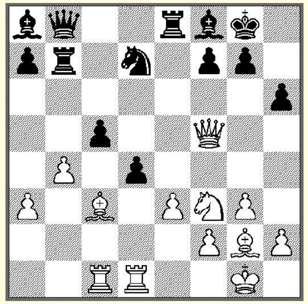
DÜNYA TAKIMLAR ŞAMPİYONASI'NDAN

IM Emre Can (TR) - GM Yuri Shulman (ABD), 1.3., 05.01.2010, Bursa

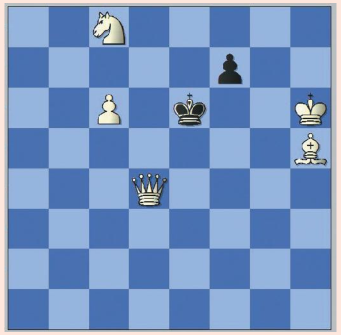
3. Masa oyuncumuz Emre Can, Fransız Savunmasından gelen yukarıdaki konumda bilinen ancak riskli bir fil fedası yaptı: 18.Fxh7+ Şxh7 19.Axg5+ Şg8 20.Kd6 Vb5 21. Ve4 f5?! 22. Vh4 Vxe5 23. f4!! Vxb2 (Kale alınamaz. 23… Vxd6 24. Vh7+ Şf8 25. Vh8+ Şe7 26.Vxg7+ Şe8 27.Vf7+ ve Mat.) 24. Kad1 Ad5 25.K6xd5! exd5 26.Ke1! İki hamlede mat tehdidi. Siyah vezirini vermeden bu tehdidi önleyemiyor. 26…Vd4+ 27. Şh1 Ve4 çaresiz. 28. Vh7+ Şf8 29. Vxg7+ Şd6 30. Axe4+ 1-0

GM A. Grischuk (RUSYA) - GM G.Vescovi (BREZİLYA) 1.1., 05.01.2010, Bursa

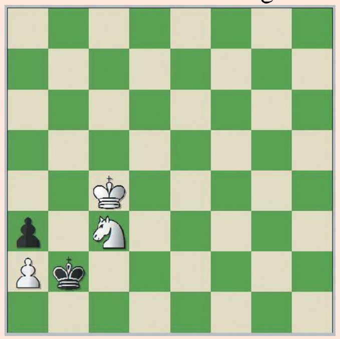
Taş değiştirirken inisiyatif nasıl ele geçirilir? Rus Büyükusta'dan çok öğretici bir örnek: 26. bxc5 dxc3 26.c6 (çatal) 26…Kb5 27.Vxd7 Ke7 ?! (27…Kc5 !?) 28. Vd3 Fxc6? 29.Ad4 Beyaz kalite kazanıyor. 29…Fxg2 30.Vxb5 Kb7 31.Vd3 Fh3 32. Vxc3 1-0

PROBLEM - A.Sheron, 1936

2#

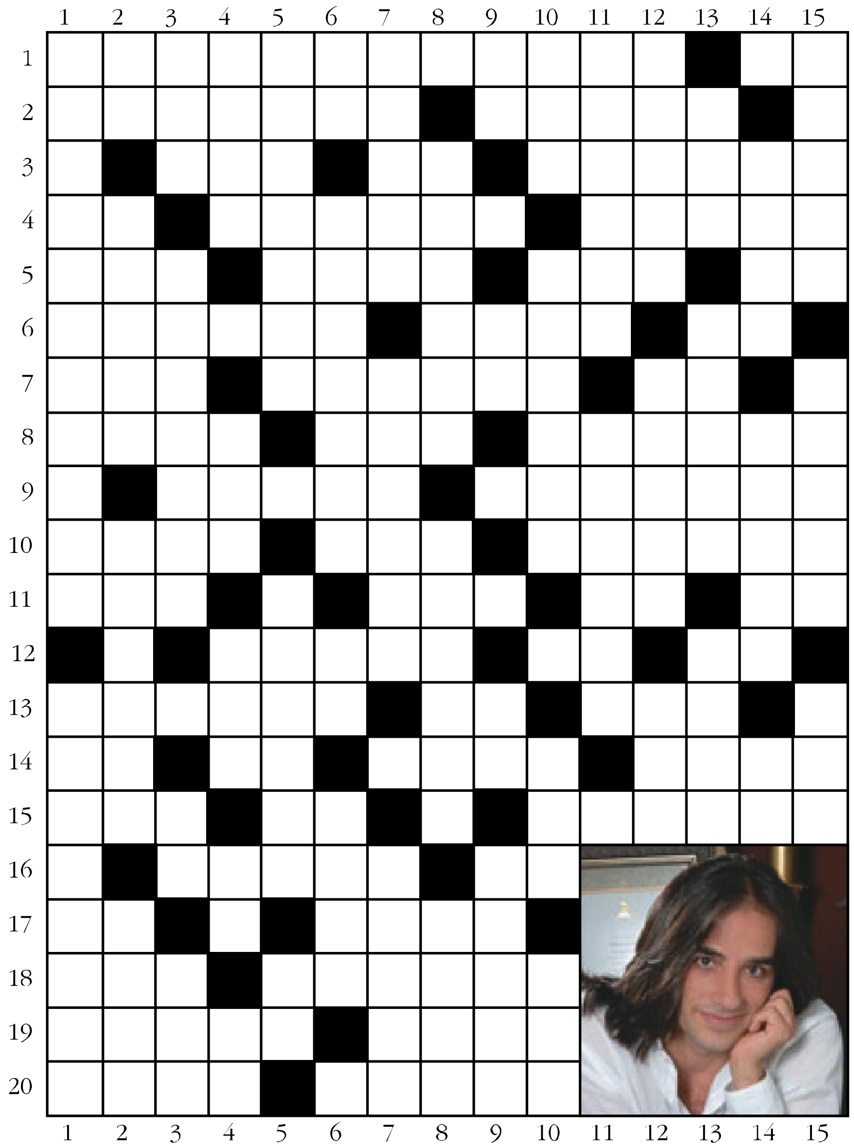
OYUN SONU - Berger

Beyaz Kazanır

mustafayildiz@butundunya.com.tr

Çözümler 149. sayfadadır.

Bulmacanın çözümü 149. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- Fotografta görülen, Grammy ödüllü ilk Türk opera sanatçımız - İlkel bir silah. **2-** Kastamonu'nun bir ilçesi.- Her gün düzenli olarak yapılan işler. **3-** Kötü, fena. - Eski dilde su.- Matador. **4-** Germanyum elementinin simgesi.- İtalya'da turistik bir sahil beldesi.- Çocuk ayakkabısı. **5-** Eski dilde bağırsaklar.- Latince kökenli olup, "küçültülmüş" anlamına gelen ve teknolojide kullanılan bir sözcük. - Âlâ, güzel. - Bizmutun simgesi. **6-** Kesik koni biçiminde başlık.-Düş.- Eski dilde ayak. **7-** Avuç içi.- Artvin'in eski adı.- Argon elementinin simgesi. **8-** Bir tür iskambil oyunu.- Arnavutluk'un para birimi. - Efelek. **9-** Alfred ön adlı, Freud'un öğrencisi olan Avusturyalı psikolog. - Konuk. **10-** Göğüs. - Sert bir içki.- Üstü kapalı, sitemli, dokunaklı söz. **11-** Muğla'nın bir ilçesi. - Çok taneli bir sonbahar meyvesi.- Olumsuzluk belirten bir ek. - İlaç. **12-** Kanıt. - Yunan alfabesinde bir harf.- Bir besin maddesi. **13-** Ankara yöresine özgü bir oyun havası.- Güzel sanat.- Bir ilimiz. **14-** Bir seslenme ünlemi.- Köpek.- Sanayi. - Kirliliği gösteren iz. **15-** Oy. - Müstahkem yer. - Bravo anlamında bir sözcük. **16-** Trabzon'un bir ilçesi. - Vilayet. **17-** Jüpiter'in uydularından biri. - Malezya halkına özgü öldürücü delilik. **18-** Fotoğrafta net olmayan görüntü. - Manisa lalesi. **19-** Mera.- Ay yüzeyine ilk iniş yapan uzay aracının adı. **20-** Grönland'ın.başkenti.- Konya iline bağlı bir ilçe.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- "Ne Kitapsız Ne Kedisiz", "Göçmüş Kediler Bahçesi " gibi kitapları bulunan, 1995 yılında yitirdiğimiz yazarımız. - Amasya'nın bir ilçesi. **2-** Ses.- Emay ile kaplanmış. - "Muazzez …. Çığ" (Sümeroloğumuz). - Erzurum'un bir ilçesi. **3-** Dişbudak ağacı.- Büyük balıkçı kayığı. - İterbiyumun simgesi.- Büyük, yüce. **4-** Orta Anadolu'da bir göl.- Fikir. - "Bu dünyanın … imiş kapısı / Geldi geçti ak günümün hepisi" (Karacaoğlan). - Basit şekerlerin ortak adı.- Bir renk. **5-** İtibari değer.- Birçok organik maddeyi eritmekte kullanılan kokulu bir sıvı. - Bazı yörelerde ayrana verilen isim.**6-** Paramızı imleyen harfler. - Sunay Akın'ın bir şiir kitabı.- Platinin simgesi.- "…. O'Neal" (ABD'li sinema oyuncusu). **7-** Baykuş.- İtalya'da bir kent. - İşçi. **8-** Su geçirmeyen ceket. - Askerin su kabı. - Omurgayı oluşturan kemiklerden her biri. **9-** Zirkonyumun simgesi. - " Memduh …" (Yönetmenimiz). - Arjantin'in plaka imi. - Hıristiyan resim sanatında dini betimlemelere verilen isim. **10-** Bir meyve. - Sahiplik. - Yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan demir parçası.- San. **11-** Thomas More'un ünlü eseri.- " Isaac ……" ("Karadul Bulmacaları" kitabının yazarı). **12-** Ziraatle ilgili.- Kastamonu'nun bir ilçesi.- İngiliz birası. **13-** Kesintilerden sonra kalan.- Bir iskambil oyunu. - Tarla işlerinde her işçinin payına düşen iş.**14-** Faiz.- Rejim. - İlgi eki. **15-** Bir konunun başlıca özelliklerini yansıtacak biçimde hazırlanmış taslağı.- Devlet memurlarının maaşlarını düzenleyen çizelge.- Fizik, kimya, matematik ve biyolojiye verilen ortak ad.

filizoskay@butundunya.com.tr

Onlar Benim Kahramanım

Doğan Cüceloğlu

Remzi Kitabevi

Yaşama sevdalı savaşçıları anlatmayı sürdüren Doğan Cüceloğlu yeni kitabında görme engelli savaşçıları Gültekin ve Tülay Yazgan'ı okurlarıyla tanıştırıyor. Mihat Enç'in adınında sık sık geçtiği yapıtta görme engelli iki kahraman yaşamı gözlerinin önündeki perdelerden ötürü ıskalayanlara ışık veriyor: “Dikkatle baktığımızda çevremizin şikayet yarışçılarıyla dolu olduğunu görürüz. Öyle bir yarıştır ki bu, galip geldiğini sananlar yaptığı ne denli güçsüz ve işe yaramaz olduklarını, hem kendilerine hem de çevrelerine kanıtlamaktadır. Elbette şikayet yarışına katılmayanlar da var; kimsenin dikkatini çekmeyen ve yapacak çok şeyi olan bu insanların gerçeğe koşulsuz saygısı vardır. Gerçeği bilmek, kabullenmek ve ona göre hareket etmek onlar için vazgeçilmez bir önkoşuldur. Abartmayan, yalan söylemeyen, alçakgönüllü ve hoşgörülü bu insanlar kişisel bütünlük içinde yaşama hizmet etmekten mutluluk duyar. Aslında, yaşıyor olmanın da bir sorumluluğudur yaşama hizmet etmek. Onların bilmeyiz, duymayız ama toplum akıl sağlığını ve dengesini onlar sayesinde korur. Onlar, gizli kahramanlardır(...) Gerçeği kabul etmek ile gerçeğe boyun eğmek aynı şey değildir. Gerçeği kabullenmek, o gerçeğin doğurabileceği sorunları da çözmeye karar vermiş olmayı içerir. Gerçeğe boyun eğmek ise olduğun yerde saymak gibi bir şey. Gerçeğe boyun eğerseniz o koşullar altında yaşamaya çalışırsınız. Ama gerçeği kabul ederseniz onun getirdiği sorunları çözerek yaşamınızı istediğiniz yöne sevk edebilirsiniz. Gerçeği kabul eden, o gerçeğin içinde kendisi olarak yaşam sorumluluğunu kabul eden kişi olmaktır(...)

Bilim ile Yazın Arasında

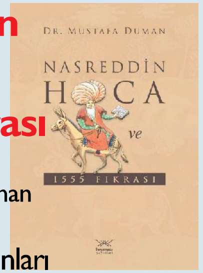

Muzaffer İlhan Erdost

Onur Yayınları

Muzaffer İlhan Erdost 12 Eylül'de öldürülen ancak adını adının yanına, anısını yüreğine ve aklına kazıdığı kardeşine yazdığı mektuplarla başlayan yapıtında bilim ve yazın arasında bilgece yolculuk yapıyor. Her alanda farklı ve ilginç bakış açısıyla ses getirmeyi sürdürüyor: “Bir toplumun üyeleri, kendi toplumunu, kendi insanlarını ve sorunlarını çeşitli araçlardan algılayabilir. Ama bu araçlardan biri diğerinin yerini alamaz. Diyelim bilim, toplumu ve insanı, sorunları, soyut genellemeler içerisinde verir. Yazın ve sanat ise, toplu-ma ve insana, somut ve özel olandan bakar(...) dilin arılaşması gibi özleşmesi de aydının halkla, köylünün kentliyle anlaşabilmesini engellememiştir, köylü ile kentli karşı karışya geldiklerinde, dilin özleşmesi onların anlaşmasına engel oluşturmamıştır. Aydın ile halk yüzyüze geldiklerinde gereksinilen şeyleri birbirlerine açıklamakta güçlük çekmemişlerdir, çünkü arılaşan dil halkın diline yönelen dildir, özleşen dil köklerini halkın dilinden almaktadır. Mektep yerine okul denildiği zaman, muallim yerine öğretmen dendiği zaman da halk bu sözcükleri kolay öğrenmiştir(...) Bir kaç sözcüğün anlamı bilinmediği içinde dilin anlaşılmadığı, uydurma vurgulardır, gericiliğin elli yıldır.(...)

Nasreddin Hoca ve 1555 Fıkrası

Dr. Mustafa Duman

Heyamola Yayınları

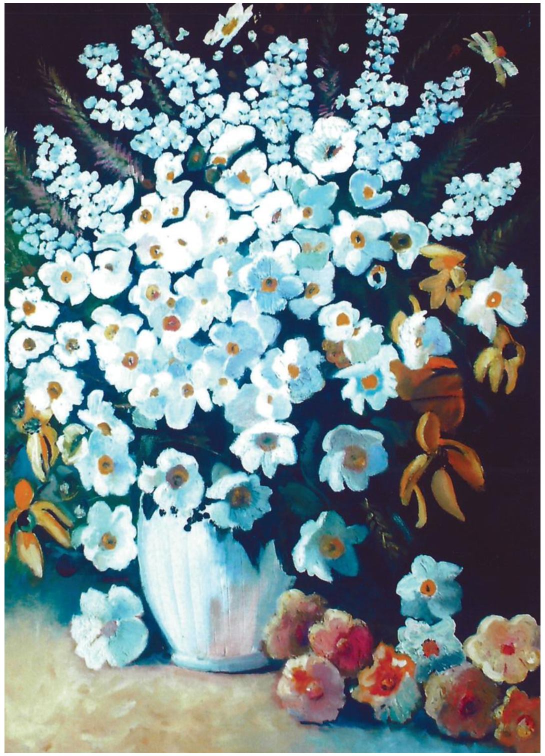
Yediden yetmişe yalnız Anadolu'da değil Avurpa, Asya ve Ortadoğu'da halkın sevgilisi olmuş ve dilinden düşmemiş olan Nasreddin Hoca ve fıkraları konusunda bugüne kadar yazılmış en kapsamlı kitap olma özelliğini taşıyor bu yapıt. Dr. Mustafa Duman bir arkeoloğ gibi yürüttüğü çalışmalar ile fıkraların sayısını da 38 ulustan derlemeler ile 1555'e çıkarmayı başardı. Çalışmasında Nasreddin Hoca'nın yaşamı konusunda da yapılan bilimsel çalışmaların ışığında ilginç bilgiler sunuluyor. Kimliği, doğumyeri, ailesi, efsaneleri en eski yazılı kaynakların ışığında aktarılıyor. Basma Nasreddin Hoca kitaplarının prototipi olan Menakıb-ı Nasreddin Efendi adlı yazmanın tamamı ve diğer yazmalardan örnekler de ilk kez bu yapıt içinde yeniden yayınlanmış oluyor. Nasreddin Hoca'ya ilişkin yapılan çalışmalar, yanılgılar da gösteriliyor. Tiyatro, sinema, çizgi roman uyarlamalarını kitabında yazan Duman, ülke ülke Nasreddin Hoca fıkralarını da sunuyor.

BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR
Gönderi: Dr. Deniz Kara (Ankara)

TÜRK RESSAMLARI: Kübra GÖREN

1947 yılında Ankara da doğdu...Bir süre öğretmenlik yaptı... Sosyal Güvenlik Bakanlığı' nın Basın ve Halkla İlişkiler ünitesinin kuruluşunda hizmet verdi...Uzun yıllar tasarımcı olarak beğeni kazanan modeller çizdi...Çocukluk yıllarında başlayan resim heyecanının ilk fırça darbelerini, 2002 yılında Azerbaycanlı ünlü ressam Teymur Ağalıoğlu' nun galerisinde atan Kübra Gören, doğa aşığı bir sanatçının yansıtmak istediği tüm güzellikleri bir renk armonisi içinde yıllardan beri tablolarına işliyor...Şimdiye dek 23 kişisel ve karma sergi açan Gören' in, Ankara Vakıfbank Sanat Galerisinde açtığı, "Çiçekler ve Renklerin Dansı" adlı yeni yılın ilk sergisi ilgiyle izlendi...

ISSN 1301-7608
9 771301 760320